

*Митрополији Николај (Мрђа)*  
Одабрана дела  
Књига четврта

# ГОВОРИ И ОБРАЋАЊА

Издаје:  
ИК „Дабар“  
Митрополија дабробосанска  
Добрун - Сарајево 2008. године

**С БЛАГОСЛОВОМ  
МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ  
ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА**

**Издаје:**

Издавачка кућа „ДАБАР“  
Митрополија дабробосанска

**Уредник:**

Синђел Калистрат (Бобушић)

**Технички уредник:**

Синђел Јован (Гардовић)

**Редактор и коректор:**

Протођакон Радомир Ракић, проф.

**Рачунарска припрема штампе:**

Мирослав Радуловић

**Штампа:**

„ГРАФИЧАР“  
Ужице

**Тираж:**

500 примерака

ISBN 978-99938-

## **ПРЕДГОВОР**



## О ПОРОДИЧНОМ ВАСПИТАЊУ\*

*Родитељи су најглавнији чиниоци за васпитање деце – омладине – људи. Они најлакше утичу на децу, било позитивно или негативно, јер деца чине оно што виде од родитеља.*

*(Из једне расправе о васпитању деце)*

Црква Христова је одувек у себи носила и проносила идеју преображаја људи на боље, стварања правих карактера. Уколико је Црква стајала ближе Христу, утолико је више испољавала тежњу за изградњом људског карактера. У времену када би се Црква укључивала у дугачку поворку обичних људских установа, бледели би њени плодови – стварање карактерних људи. На преображају је Црква заснивала и показивала сав свој сјај. Отуда је хришћанско васпитање – преображај на боље.

Васпитати човека за своју хришћанску Цркву одувек је било тешко. Када се у Цркви изговори реч „васпитање“, то не значи оно што читамо у школским уџбеницима.

Господ Исус Христос је увек био и остао лични пример и идеал најпотпунијег васпитања. У науци о васпитању вазда се сматрало и сматра се данас, да је лични пример јачи од речи, снажнији од писаних теорија.

Својим личним животом, својом речју, Христос је васпитавао друге, за собом водио и своје васпитанике врло високо уздигао, до светитељства, до најидеалнијег васпитања. Он је проповедник прображаја, духовног препорођаја и физичког прославања Бога.

Ако револуција значи рушење, уништавање старог и постављање новог, са свима њеним идејама, то хришћанско васпитање значи преображај људског карактера на боље, постојаније; до култа светости људске личности; до љубави према Богу и љу-

\* Предавање на семинару у Богословији у Крки, 19. 11. 1980. г.

дима, ма којој они идеји, класи и убеђењима припадали. Ако револуција значи освету ради освете, крв ради крви, пламен ради пламена, онда ће револуција моћи назвати својим братом свакога човека пре него Христа. Ако револуцију било које врсте предузима човек ради својих идеја, а судија је туђих, пали цео свет да би се огрејао, једе цео свет да би се наситио – онда се Христос ваистину не може упоредити са њим, нити назвати братом његовим. Ако су револуционари атентатори који угрожавају туђе животе, или су професионални агитатори разних преврата, као што се то у наше време догађа, онда се Христос, као преобразитељ људи, не може изједначавати са таквима.

Ми поуздано тврдимо: Христос није на таквим поставкама преображавао људе, нити је такву методу дозвољавао. Наиме, Он тражи унутарњи преображај човеков, тражи очишћење душе од греха и потпуну измену људске личности на боље. Тако треба разумети и речи св. ап. Павла када каже: „Дижите буну“, тј. против себе самога, постајте бољи уопште. Тиме се тражи морални препорођај, сасецање у корену свега онога што може нашкодити појединцу и заједници, домаћину и породици, старешини и селу, господару и држави, војнику и армији, раднику и предузећу, вернику и Цркви. Преображај који је Христос извео, најуспелији је преображај на боље у овом свету и за који овај свет уопште зна. Христос је започео преображај паљењем малих пламичака у душама неколицине људи, потоњих апостола и проповедника хришћанске вере, да би се постепено разбуктали и грејали цели свет новом речју живота.

недавно сте преко телевизије пратили један величанствен догађај у нашој земљи – преношење олимпијског пламена кроз многа места наше земље, да би на крају нашао своје место у Сарајеву и означио отварање зимске олимпијаде светских размера. Тако се и од огња Христове идеје, нове речи и науке, која није философска идеја, већ живи и опрактиковани доживљај, палио потоњи од претходног и загревао срца људи, од оних најнижих до највиших у царским дворцовима. У том пламену преображаја света сагорела су многа неправославна царства и никла нова, која су до данашњег дана остављала и остављају видна обележја високих културних и духовних остварења.

Христос није дизао буне овосветског карактера, нити их данас Црква његова диже, али су људи дизали буне против њега и

његове Цркве. Он није кресао гране дрвета, а остављао стабло које не рађа, већ је секиру стављао на корен и одсецао. Њега Бог није послао у овај свет да подиже грађевину од крова, него из темеља. Постављао је такве темеље грађевини и зидао је да јој никакви напади олуја, ветрова и поводња нису нашкодили. Нарочито је водио рачуна о унутрашњости зграде и какве душе у њој живе. За свог живота отесао је неколико каменова и поставио у темеље Цркве, наредивши својим следбеницима да духовним тесањем даље утврђују духовно васпитање у овоме свету. Брижљиво су Господ Христос, свети апостоли, светитељи и сви други Његови следбеници у Цркви тесали и тешу живо камење, које се узиђује у скупочену грађевину – Цркву. (Васпитањем себе и свог нејаког синчића Кирика, света Јулита постала је снажнија и храбрија од својих мучитеља. Длето и чекић у њиховим душама били су вера у Бога и нада у спасење).

Док ово слушате вероватно мислите да је свет неслан и досадан, да стално исто проповедам. Кажете да нема више оних људи од речи, поноса и карактера јер се данас поносе оним чега су се раније стидели. Жалите се на начин васпитања и васпитне чиниоце. И јесте и нисте у праву. Ви се жалите што ваша продужена снага одлази од вас, не слуша вас, бежи у градове и тражи лакши живот, што о њој чујете неповољне оцене и вести. Кажете, гори вам образ од срамоте. Ви сте ту у праву. Али када све ово кажете и жалите се, ипак сте у једном погрешили. Погрешили сте што сте радије обраћали пажњу на недостатке ваше продужене снаге него на саме себе; требали сте мислити на своје личне слабости најпре онда када сте им требали уливати у душу право васпитање, развијати љубав према себи, кући, послу који обављате. Треба се искрено упитати: шта смо урадили да наша продужена снага остане близу нас, да духовно узрaste и донесе плодове? То је ваш пропуст који вам је промакао. Запамтите, васпитни примери говоре више него речи, а ако нема ни речи, онда је ствар изгубљена. Ако сте своје детету превиђали мале преступе, па чак их у томе похваљивали, оно је узрасло у младо, лишћем богато дрво, у коме се легу птичурине разних врста.

Ево једног примера где је отац непромишљено прокоцкао цео свој иметак и себе довео до одлуке о самоубиству.

Наш књижевник Лаза Лазаревић описао је одлазак дечака на јутарње богослужење у цркву са својим оцем после неизврше-

не одлуке о самоубиству. Он пише: „Решио се био да изврши самоубиство, јер је прокоцкао коња, ливаду, кућу и све остало. Али моја мајка, његова верна супруга Марица, прати га као анђео чувар, и када је из недара вадио пиштољ, она викну: Митре брате, господару мој, шта си то наумио? Иди, Марице, остави ме, ја сам пропао. Како си пропао? Бог стобом! Ми нисмо пропали. Да Бог поживи тебе и ону нашу дечицу. Није нас хранила ни кућа ни ливада, него ти, хранитељу наш! Нећемо ми бити ниједно гладни док си ти међу нама. Па зар си заборавио да је чардак пун хране? Па шта ради она моја ниска дуката? Шта је онај лежећи новац? Узми га у трговину. Уложићемо у жито. Нисмо ми престари људи. Здрава су нам, Богу хвала, и дечица. Молићемо се Богу и радити као поштени људи. Не дам ја твојих руку за сав иметак наших комшија, па да је још онолики. Стећи ћемо опет кућу. Извешћемо нашу децу на пут. Ходи да их видиш.

И, управо када њих двоје прекорачише преко прага, на цркви грунуше звона на јутрење. Громко се разлеже глас кроз тиху ноћ и потресе душа хришћанска. И као што се таласа сухо грање, тако њихов звук односи бол и плач, кида узде таштине, а скрушена душа разговара са небом и вели: „Сине, устани да идемо у цркву“.

У чему још нисте у праву: у томе што свој дом нисте учинили црквом у маломе. Пригасило се топло огњиште где су се грејали ваши укућани, пријатељи, познаници, суседи, путник намерник. При празновању нашег хришћанског празника, о Крсној слави, дато је више важности богатој трпези, него молитви, славској свећи и колачу. Тога дана није прочитано житије светога ваше Крсне славе. Када то нисте прочитали, како ћете знати величину нашег светога. Затим, ако сте псовали, лагали, крали, туђе пожелели, и други који грех починили, то је све расхладило огњиште ваших душа и домова.

У недељне и празничне дане црквена звона објављују време за молитву, а ви ни једног члана из куће на шаљете у цркву да припали воштаницу. Дакле, нема распореда када се шта ради и ко ради. Тако, ако се треба на кога љутити Јеванђеља ради, онда се треба љутити на себе и себе осуђивати. Ту се налази решење питању што ваша продужена снага, младост, одлази из кућа, понекада врло далеко.



Ево опет једног дивног примера како се од малих ногу у детињу душу улива вера у Бога, развија љубав према нашим лепим обичајима и мушко спрема за домаћина куће.

У причи „Наш Божић“ Бора Станковић је описао како је тај велики хришћански празник доживљен у једној кући која је остала без храниоца.

„Не да ми да се омрсим, вели синчић. Немој, сине. Нана је то све за тебе спремила. За кога другог? Чекај Божић. Сутра је. Нано моја слатка! Зора пуца, дан се дани. Прангија одјекује и потреса прозор. Више моје главе поређане нове хаљине и преобука. Испод иконе пуцкара кандило. Мирис од тамјана собу пуни.

Ајде, сине, устани, Божић дошао... Ајде, домаћине мој... А при речи „домаћин“ уста јој се набраше и задрхташе, и суза јој кану на мој образ. Нано, купаш ме и облачиш у све ново. Звона звоне! Са улица се разбирају већ гласови. Нана ме облачи. Није ти одело велико, још ти је кратко. Ти си ми велики. И рашири руке, одмаче се да би ме боље видела колики сам. Опасује ми свилени појас, меће у недра очев сат и и намешта ланац да се боље види. Опреди ме. Даје ми свећу, босиљак и марамицу и до капије ме испраћа. Чаршија закрчена. Сваки са обе стране води по неколико унучића, пази да се које не одвоји, изгуби.

Издајека замириса тамјан, пламичци свећа око цркве и у њој. У цркви се виде само људске главе. Завршило се богослужење и враћам се кући. Капија широм отворена. Двориште почићено. Улазим у собу. Мајка ме, тобож, не види, јер нешто спрема, уређује шоље, јабуке и друго.

Христос се роди! нано. Она се окрену, па када ме виде, прилази ми и одговара: Ваистину се роди... И као да би она пре моју руку пољубила, тако ми тешко пружа своју и љуби ме у чело, очи, обрве и образе. Пружих јој нафору и упитих: да ли је ко долазио? Кумашини, сине. Чекали су те дуго и одоше. Напољу је све тихо, мирно, чују се свирачи из „горње чаршије“. Ја хоћу на улицу, а она ми рече: седи кући, госте да дочекаш. Зашто си домаћин! Ја остајем. Мајка послује... Гости долазе, ја их дочекујем. Још са прага вучу: Христос се роди! Мирбожимо се, честитају. Ја послужујем, са њима разговарам и одлазе. У томе је и ручак на софри. Кандило светлуца, осветљава мајчину седу главу и бели раздељак. Она шапће: Господе Христе и свети Никола, чудотворче, славо моја! Погледај, Господе, смилуј се и помози! Благослови софру, хлеб, твој што га ти даде... И паде коленима тако

силно да под одјекну. Кад сврши молитву, стави мараму на главу и седе за софру. Ја јој држим чашу ракије на длану, онда прилази руци, и нудим у исти мах свој образ, честитајући празник: Христос се роди, нано, и Срећан дан! Ваистину се роди и с тобом, чедо моје слатко! Ове године мајка овако с тобом, а догодине да Бог да, да ми ти... и загрцну се те једва испије чашу.“

Васпитање је врло сложен процес и захтева много труда и љубави. Кажу паметни људи да је теже дете родити духовно него физички-телесно. Они су у праву. Поред телесног оца, новорођенчету на крштењу Црква даје и духовног оца – кума, чија је дужност да своје кумче духовно васпитава и над њим стално бди. Да ли наши кумови то данас чине? Не. Они су данас више у улози сведока него кума, духовног оца, помагача родитељима.

Колико су Црква и свештеник увек, па и сада, водили бригу над децом, нека послужи још један пример из књижевности.

У IV књизи „Време смрти“ Добрица Ћосић је описао један дирљив приказ протe Божидара Јевђевића и деце из Ваљева, која су под његовом бригом и старањем одступали испред непријатеља према Албанији 1914. године. Дошли су до Призрена и заноћили у једном арнаутском дворишту. Прозебле и изнурене од пута, сутрадан призва их себи прота. Они се споро згомилаше око њега. „Ми сада, децо, полазимо својим кућама од којих нас непријатељ растави. Идемо својој слободи... Путем којим смо дошли доведе, не можемо се вратити. Не да сила и сотона. Приморани смо, децо, да кренемо једним заобилазним путем, много стрмим и уским, а снегом завејаним... Али, јединим путем којим можемо стићи у завичај и кућама. Да стигнемо живи и здрави, морамо да се волимо као да смо род рођени и да верујемо у Господа Бога, који нас једини може спасити... Знајте, децо, кућама морамо стићи сви заједно, ал' никако сам. Зато се узмите за руке, да се слабији придрже за јачег, да јачи повуче онемоћалог, да један другом грејемо промрзле прсте. Чим вас је страх, прибијте се један уз другога и гледајте се у очи. А ја сам вам од овога часа свима деда, а ви сте сви моји унуци. И зовите ме: деда Божидар. Било шта неком да устреба, нека од мене тражи. Ко год је гладан, нека хлеба од мене тражи. Ко год не може да иде, нека се за моју мантију ухвати. Све што не знате питајте. Ја сам вам деда, унучићи моји. Шта више волите: да идем испред вас или за вама? (Каква љубав свештеника према деци?! Јеванђељска љубав која рађа слadak плод!)

А они рекоше: „Буди у средини, деда! Усред нас! (Каква љубав и поверење деце према свештенику! Каква чистота дечјих душа!) Добро, децо, а ти капетане, врши своју дужност,“ рече прота Божидар.

Један индијски монах по имену Буда није окупљао око себе децу већ старије, јер им је лакше уливао мржњу према животу. Христос и Црква, напротив, имају своју радост у деци, представницима и пионирима будућности. „Пустите децу нека приђу мени, јер је таквих Царство небеско“ (Мт 19,14).

И наш век треба да припусти децу Богу. Овај век радиотелеграфије, авиона, телевизије, ракета, бомби, сателита, борних кола и многоструког наоружања, не би ништа изгубио, а много би добио, када би децу приводио Христу на благослов. Техничка култура нашег времена, подједнако корисна и штетна, није по себи зло у свету, али смањује моћ правога васпитања и борбе против зла... Наше једнострано техничко време, богато једино техничком културом, потребује, више него икада до сада, васпитање засновано на вери у Бога. Не један човек, већ цео један нараштај, треба да је спреман за један овакав преображај.

Сви ви, драги моји, желите васпитану децу, али их мало васпитавате. Слабо разумете какав је дух потребан овом нашем веку. Да би се овај свет освежио, подмладио, из зачараног круга изашао, свестранију културу стекао, себе више према свима и сваком отворио и зло потиснуо, мора поклонити пажњу вишим вредностима. Ви знате, требају године и године да прођу док се један човек духовно изгради. Изграђује се он док је жив. Сви бисмо ми могли изрећи једну дилему над колевком: „Младенче, или ћеш бити слуга злу или господар зла“.

Зато највеће добро које родитељи могу учинити своје детету јесте васпитавати га да се противи злу у себи и уопште. Не цени, родитељу, свога сина само срцем већ и разумом. Кроз разговор стави га свако вече на испит. Када осетиш кајање за зло које се у души његовој породило, онда знај да је твој син тек почео да се васпитава. Буди свештеник твоме сину и ти, мајко, свештеница твојој кћери. Неко је рекао: дајте ми добру мајку, па ћу вам дати добру државу; дајте ми доброг оца, па ћу вам дати доброг господара државе. Дајте ми добру породицу, па ће држава бити велики храм поштења, побожности, спремности за свако добро у држави.

*Епископ далматински Николај*



## О ПРИПРЕМИ ЗА 600-ГОДИШЊИЦУ ВИДОВДАНА\*

Битка на Косову 1389. године је јединствена у историји, највише по томе што је један пораз вековима слављен као победа. Без обзира на стварни исход битке, Косово је било судбоносније за Србе него за Турке. У Видовданском сукобу изгинуло је цело поколење ратника, а гинула су и касније. Србија је изгубила најугледнији део свога племства и видно су смањене могућности њеног даљег опирања турској најезди на Балкан и даље у Европу. Ваља имати на уму и ово – својом државном концепцијом и владарским ауторитетом свети кнез Лазар је представљао последњи покушај очувања интегритета немањихке државе која је постојала два столећа.

Видовдан и Косово су животворни принцип и сила наше душе, наше историје, нашег народа, нашег човека. То је мисао наше мисли, душа наше душе, срце нашег срца, живот нашег живота. Напустимо ли Косово и Видовдан, напустићемо нашу величину и оно што нас је чинило великим на Косову и касније кроз победе разних начина све до данас.

Ово је дан о једном старом завештању које гласи: „За крст часни и слободу златну“. Ово је дан када је засијала једна нова светлост и боја једног народа на овом кршевитом Балкану. Ово је покушај виђења оног дела историје српског народа која је до тада и тада била прожета јеванђељем и у њему светосављем. Иако је физички тада изгубљена битка, Србија није пропала на Косову, већ је она до тада била једно, а после тога сасвим друго. Косовом се спушта завеса после два века немањихке Србије; на позорници остаје свети кнез Лазар, мученик не само због своје смрти него и због својих напора, последњих који су учињени да се спасе што се спасти може, па је остала нетакнута у свести народа и Црквом до нових ослободилачких ратова вођена.

\* Слово на Видовданској прослави на Далмајинском Косову 1988. г.

Отуда и одговор на питање, зашто Срби већ ове године почеше прославу 600 година од Косовске битке. У овом мозаику прославе Српска Црква пружа својој деци оно најсветије, најзвишеније и најлепше. Он је састављен од историјских догађаја, народних предања, старих песама и нових надахнућа, градитељских подухвата и поклоништва. О златним каменчићима тог мозаика шест векова су стари стихови и реченице великог српског определења за Царство небеско, заједно са својим светим кнезом Лазаром, који ових дана настави историјски пут ка својој задужбини, дивној Раваници у Србији.

Честитајући вам 599. Видовдан и навечерје стогодишњице од освећења цркве „Лазарице“ на Далматинском Косову, срдечно поздрављамо Ваше Високопреосвештенство и најлепше захваљујемо што сте данас међу нама, вас браћо свештеници, вас драга браћо и сестре и све извођаче овог видовданског програма.

Добро дошли, и памтите да је пред нама ове године припрема и обавеза да идуће године поново овамо дођете на прославу Видовдана далеко већих размера него што је ова. Да се нађемо пред лицем светог кнеза Лазара, тог „честитог кољена“, а пре тога на Косову код цркве Грачанице, где ће се на сам дан Видовдан обавити централна прослава овог великог јубилеја. Прослава идуће године овде код цркве „Лазарице“ обавиће се у другу недељу по Видовдану.

Живели и добро дошли на Далматинско Косово.

*Ејиској далмајински Николај*

## О СТИЦАЊУ ДУХОВНОГ БЛАГА\*

*Упознавање са делима великих људи оилемењује  
душу човека, даје му подстирек како би и он сам  
стиварао нешто ново за добро човечанства.*

Михаило Пупин

Драги ученици,

**Б**и сте поново пред једном школском годином, пред једном новом браздом коју заорасте. Пред вама су ваше учионице, књиге, табле, пера, оловке, свеске...

Ваши професори са Ректором су на домаку са дневницима рада, предавањима и свим оним што из своје духовне ризнице износе пред вас. Ви сте овде ради стицања знања и духовног узрастања, а они су ту да вас оспособе за велики и јединствени пут који води Богу и у народ. Под овај Божји и српски кров дошли сте из разних крајева наше земље да бисте чули Реч Божју савршенију од сваке друге речи, да бисте проширили и продубили своје религијско знање, које сте почели стицати у родитељском дому. Са својим наставним планом и програмом ова школа у потпуности се слаже са оним неписаним наставним планом и програмом ваших родитеља и старатеља. Ретко се која школа са свим својим знањима слаже са школом у којој сте се родили и почели стицати прве и основне појмове о себи, свету, Богу и вашем даље животном путу.

Ван родитељског дома и вратница богословских завода стице се дојам да у овом свету све више владају неке невидљиве силе, посредно или непосредно. Оно људско понекада не може много учинити, јер су утицаји са стране такви да много утичу на нас, поготово на младе. Највеће личности са својим емотивним и интелектуалним донетима једва да избијају на површину са свим својим духовним способностима и осветљавају врло мало духов-

---

\* На иризиву Свештог Духа у Боџословији Свешта Три Јерарха у манасириу Крки 1983. г.

но простора око себе. Они некадашњи узор живота и духовних достигнућа повучени су у школске сефове и тек се неки минимум пружа школској младежи. Нема више људи који воде масе, нарочито младе нараштаје, да их подржавају као у она древна времена у Атини, Александрији и другде.

Христос са својом вечном науком – Јеванђељем потиснут је у сасвим споредан план, и само они који га траже налазе га ван свих овдашњих путева. Све је ударило у сенку поднева, у стрмоглављења духовна, у азијску лиру магије, окултизма, гатања, материјализма...

Мора се признати да није било континуитета, и река живота је мућена и прљана готово на самом извору разним отпацама са животних обала. Да се ишло непрестано и непогрешиво путем који нам је указао Бог, путем којим сте се ви упутили, имали бисмо изграђен општи систем на коме би почивала наша духовна, па и телесна егзистенција. Христос, одбачен, попљуван, сатеран је под сводове храмова и црквених проповедаоница у целом свету.

Сетимо се како је човечанство пре доласка Христовог лутало по питању вере. Рим је у време свог владалачког и интелектуалног успона поштовао више од тридесет хиљада разних богова, а колико их је тек било у читавом свету? Атина је у свом многобоштву један храм посветила „непознатом богу“. Божја реч, исписана огњем на Синају и дата преко Мојсија: „Ја сам Господ Бог твој и немој имати других богова осим мене“, остала је у оквирина Изабраног народа, па ни ту није овладала свима...

Кажу: страх је трагедија роба. Живот у ропству злога је сатрвена слобода и живи само као жеља. Међутим, живот је најдубљи и најсадржајнији у слободи. Та оригинална, основна слобода тражи борбу против зла. У борби је зло врло издржљиво, али се тога не треба бојати. Христос је рекао: „Ја надвладах свет“ (Јн 16,33).

Умни мислиоци и учитељи Цркве кажу: трагедија Адамова је та што је створио нови свет, ван-божански и што је хтео да у њему, иако је тај свет безбожан, буде бог, а постао је роб света. Стварао је свет „славе своје“, који се данас одржава на гордости, самовољи, афирмацији воље. Док учите наићи ћете на два примера која ћу поменути. У историји философије учићете о Ничеу, који је продужио Адамов бег од Бога и хтео да силом „скрха све



отпоре и савлада смрт“, како рече Берксон, и да у својој индивидуалности буде вечан на земљи.

Сасвим је друкчије стање са царем Давидом. Он се у свим ситуацијама враћа на свој праоснов – грех. Он се ближи Богу и вечито гледа у свој грех и стрепи у својој одговорности. Био је лично сведок једног страховитог сукоба с Богом. Саул, пун самовоље, прекршио је заповести Божје, и поседа га нечисти дух. Давид га ублажава свирком и у сваком тренутку бива у опасности да га избезумљени цар не прободу копљем. Давида је дохватио дах метафизичког ужаса: и када је савладао Голијата, и када га је гонио Саул, и кад је његов рођени син Авесалом лукаво устао против њега. Свугде је видео вечно исто: грех, небиће чији понор привлачно зја, па вели: „Срце моје је уздрхтало у мени, и страх смртни спопаде ме“ (Пс 54,4). „И рекох: Ко би ми дао крила голубиња? Ја бих полетео и починуо“ (Пс 54,6). „Ја сам несрећан и ништ, нека се Господ постара за мене. Ти си Помоћ моја и Избавитељ мој, Боже мој, не часи“ (Пс 39,17). „Боже, Ти се Бог мој, к Теби раним, жедна је тебе душа моја, за Тобом чезне тело моје у сухој земљи, жедној и безводној“ (Пс 62,1).

Драга децо, немам ништа лепше да вам поручим на почетку ове школске године од онога што је свети Јован Кронштатски, светитељ нашега времена, поручио ученицима:

„Децо, учите марљиво. Трудите се, пре свега, око речи Божје. Човек треба да воли Бога свим срцем, а то значи: да познаје и следи Његове заповести. Трудите се у образовању срца, усавршавајте свој карактер и задржите у срцу све што вас учимо. Избегавајте расејаност и самовољу, будите поверљиви и увиђавни. Поштујте и волите ваше учитеље и покровитеље, који вас у свему добром и корисном подржавају. Немојте се никада са њима изједначавати, јер би то значило самоуздизање. Пазите на себе саме и не допустите себи да чините што је недостојно и понижавајуће. Мислите на то да је Исус Христос и данас невидљиво увек са вама. Он вас сам учи у вашој унутрашњости, само ако на то обратите пажњу. Цените и волите свако знање које вам поверава Бог, праизвор мудрости и разума.“

Ваши наставници и родитељи ће се сигурно осећати радоснима када чују од вас: „Ви сте духовно изградили наше душе. Уместо суве науке, ви сте нам откривали живу Божју реч. Кроз вашу пламену љубав према Богу и ваше безгранично милосрђе

ви сте у вашим ученицима запалили буктињу богопознања, одвојили од пропадљивога света нижих вредности и вашим примером испунили наша срца богопоштовањем, вером, поверењем и љубављу према Богу и људима.“

Исто тако, да би сутра ваши родитељи казали: „Ми, родитељи, меримо ваш утицај на основу честитог држања ваших ђака у породици и послу, посећивању светих богослужења и љубави према свештеничком позиву. Нека наша захвалност буде молитва Богу. Нека вам Он подари духовне радости онолико колико сте ви пружили утехе нама кроз нашу успелу децу.“

Моје мисли и жеље, молитве и љубав према вама нису нимало другачије од претходних жеља. Бог милости, сваког добра и науке Божје, нека увек буде са свима вама: учитељима и ученицима овог богословског училишта. Нека би дао Бог да бачено семе Божје науке у срца ваша, драга децо, узрасте и извије се у богате плодове, а узрашће зацело онда када се њива срца вашег брижно чува од нашег заједничког непријатеља, који ноћу и по тами сеје коров.

Благослов Господа нашег Исуса Христа нека буде са свима вама. Амин.

*Епископ далмаћински Николај*

## ПРОПОВЕДАЈ У ВРЕМЕ И У НЕВРЕМЕ\*

Драга братијо свештеници,

**М**и смо се са драгима гостима – предавачима и оцима др Жарком Гавриловићем, парохом из Београда, и Перисом Вранићем, парохом из Сарајева, сакупили на овом семинару који ће трајати два дана. Леп број предавача са стране учествовао је на нашим семинарима, и имали смо част чути ин-структивна предавања.

Сви досадашњи семинари одржани су у овој светоарханђелској светињи, у манастиру Крки, који је пун Божјег мира, надахнућа и светости, док је у свету присутан пакао сукоба и немира. Ова светиња необично утиче на све који у њу долазе, поготово на нас свештенике. Само треба бити у духу са свима онима који су овде радили, долазили, живели и одавде одлазили са уверењем да ће поново доћи и за себе нешто ново наћи. Треба се сетити оних тешких времена из историје ове Епархије, па ће бити јасно и оправдано зашто ове скупове држимо управо овде.

Из приказа свештеника Жарка Наичића на књигу: *Католичка црква и Православље у Далмацији за млетачке владавине*, биће речи о том времену. Пратећи историјске догађаје, лако ћемо сазнати колико је наш православни народ имао поверења у своју Цркву и своје манастире. Ишчитајмо и сада кроз ову светињу колико је прошло лица од знања, пера и положаја, као и оних обичних, верујућих. Њихове молитве, радости и уздахе, договарања и бриге, бесане ноћи и благосиљања чува ова светиња у својим недрима као најлепши украс разних боја и мириса. Имајући све то у виду, лакше ћемо разумети предавања на овогодишњем семинару.

Рад овог семинара могли бисмо сумирати једном кратком реченицом, једном или две мисли: „Бог изнад свега, а човек пре све-

---

\* Уводна реч Епископа далматинског на семинару одржаном у манастиру Крки 14. и 15. јуна 1984. г.

га“, по речи блажене успомене владике Николаја. Ова су два питања вековима постављана, у храмовима о њима проповедано, у школи раније предавано, у срцу осећано и људско биће њиме храњено.

Предавања су у тесној вези са овим мислима и постављена су као проблем наше свакидашњице. Цело откривење Господа Христа усредсређено је на ове две мисли: на Бога и човека. Господ Христос само је показао какав је Бог и какав је човек.

Истини за вољу, у ово наше време, можда више него раније, чује се повика како то није довољно. Изузимајући атеисте који у Бога на верују, они колебљиви верујући, а млаки хришћани кажу: требало је да нам Христос остави једну здраву политику, уреди здрав економски систем и постави праведно друштвено уређење, а он то није учинио. С друге стране, нико не критикује изумитеља струје што свакоме није у кућу довео струју нити се на њега љути. Таквом повиком заглашују наше уши они људи који су искривили појмове о правом Богу и о правом човеку.

„Та граја душу нам опустоши, живот осиромаша, поквари нам и нарав и нерве“, вели опет еп. Николај. Зато су семинари овакве структуре тим потребнији што је на овогодишњем заседању Св. арх. сабора наглашено.

Питамо се: зар Бог и душа, љубав, смрт и бесмртност нису важнији од материјалних преокупација и уситњених овоземалских питања? Без сумње јесу.

Надам се да ће и овај низ од неколико предавања обогатити све нас, и преко нас бити од користи свима онима који су нам поверени на духовно старање.

Желим, братијо свештеници да вам представим протојереја Жарка Гавриловића о коме сте слушали и читали његове књиге, и протојереја Перишу Вранића који ради пуно са младима у Сарајеву.

Најтоплије захваљујем нашим гостима предавачима што нађоше времена да буду са нама и да од њих чујемо реч која ће нас обогатити. У наша кандила, на крајњим границама наше Цркве, потребно је доливати јелеја јеванђелске мудрости како би нам жишци нашег свештеничког позива што боље светлели.

*Ејиској далмајински Николај*

## МЛАДИ СУ ГРАДИТЕЉИ СВОЈЕ БУДУЋНОСТИ\*

*Шта је човек да га много цениш,  
Да га походиш свако јутро*

(Јов 7,17-18)

### Добре жеље помажу будућност

О великим празницима једни другима желимо све најбоље, што су изрази љубави, међусобног поштовања и остварења. Њих упућују родитељи деци, деца родитељима, сељак, радник, војник, ученик, свештеник, сужањ, поглавари Црква и држава. По свему судећи, најтоплије су оне родитељске жеље упућене деци. Они их рађају у жељи да су бољи од њих, способнији, за живот комплетнији и духовно зрелији.

Сви желимо нешто боље, лепше, мирније и сигурније. Добре жеље се највише упућују у два правца, ка небу и ка земљи, Богу и људима. Када би се могло испитати и на филмском платну приказати све жеље и сва прижељкивања, било би их много и разноврсних. Желети све најбоље свима и свакоме није грешно. Црква не тражи да се занемари спољашни положај и потреба људи. Када наглашава да је духовно претежније од материјалног, она решава проблем изнутра, из срца, а никако споља. Црква молитвом благосиља напоре који олакшавају животне тегобе. Никада није равнодушно гледала на бедни положај људи. Стално се моли да Бог по своме човекољубљу подари времена мирна, безгрешан и у здрављу задовољан живот.

---

\* *Порука младима о Новој години, 1985. г.*

### **Једностраност сужава духовне видике**

Једностраност у нашем времену је много наглашена и присутна. Задовољити само једну страну свога живота и бића, ону телесну, а заборавити на душу, понижавање је себе самога. То је гашење духа, изопаченост срца, изопаченост јерархијских вредности. Понесени материјалним добрима, људи не осећају живе потребе душе, које су дубље и важније. Без подмирења њених потреба, нема блаженства у човеку, нема среће, речено данашњим језиком. Истинита је и сваког уважаења достојна мисао: „Души је мир оно што је природи сунце“. Свети апостол Павле заповеда: „Имајте свагда на уму оно што је горе на небу, а не оно што је доле на земљи“ (Кол 3,2).

У стара времена, људи од угледа, широког духа и погледа, одбацили су учење оних чији је животни циљ раскалашност, богатство, луксуз, величина и почаст, равнодушност према свему и свачему. Свеколиком ширином свога бића и погледа побеђивали су таква настојања.

Има и у нашем времену појава страдања, суза и туге усред најраскошнијег живота. Нису сви богати задовољни. У Светом писму Старога завета има неколико књига које је написао цар Соломон. Кома од оних који чита књигу, похађа цркву, свестрано образованом, није познато ово име? Његов меланхолични глас и до нас допире из његових позлаћених дворана. Соломон! Најмудрији човек онога времена, најбогатији, најмоћнији, привидно најсрећнији смртник свих времена! На престолу га злато окружује, посред весеља и забава наслађује се. Он исти је рекао: „Ја нисам срећан, јер омрзех живот мој, јер ми није мило што бива под сунцем, све је таштина и мука духу“ (Проп 1,14). Овај велики и мудри човек прехришћанског доба као да и нама поручује: не тражите храну на њивама глади. То је узалудно и мука је духу људском.

### **Подмладак је свему будућност**

Моје мисли су данас упућене нарочито вама младима, будућности Цркве и Отаџбине наше. Ви сте у овом свету новији од нас старијих. Млади сте и нови као божићно јутро и Нова година, као јутарње сунце и млад месец, као пролеће међу годишњим до-

бима. У вас су се слиле све наше најлепше жеље и мисли старијих. Они вам крче пут у будућност. Они ће вам предати своје обавезе. Не упућујте поглед само њима. Освртите се и на оне иза нас. Они очекују да им поравните животни пут. Да зидате грађевину свога живота златом, сребром и драгим камењем, а одбаците дрво, сено и сламу (ср. 1 Кор 3,12-13).

Питају вас преци и потомци шта ћете бити. Какви су вам планови? Које посвећујете себе, живот свој? Има ли шта узвишеније од Онога који је дао себе за вас, за све људе? Божићни и други празници су погодни за размишљање о битни стварима. Истражите у себи и око себе скривене тајне Царства небескога. То за вас нарочито много значи, на путу сједињења са Богом и уткивања у овај свет. До вас допиру многи гласови који се желе увући у ваше савести. У свему овоме, пазите како ћете препознати онај прави глас који не пролази и од вечности је. Учините себе вредним у сваком погледу, достојним Бога, светитеља Саве, родоначелника нашег, који је од младости понирао у себе. Он понире и данас у срца свију нас и чује тамо глас Божји: „Хајдете за мном“.

Осећате ли усамљеност у овом људском позоришту разних представа? Нађоше ли потпун одговор другови ваши употребом дроге, пијанчењем, раскалашним животом, нерадом и уживањима која им пружа овај свет? Да ли управите срце своје и разборито потражише да сазнају шта бива све под небом? Њих савлада сујета, спопаде бесциљност и ослабише им кости.

### **Без правилне примене земаљска благостања не граде испуњену личност**

Недавно је једна страна новинарка изрекла велику мисао: „Љубав је највећа револуција свих времена“. Овде је реч о љубави Божјој. Онај мудри и богати цар Соломон рече и ово: „Велика дела учиних, сазидах куће, засадих винограде, начиних вртове и воћњаке. Начиних језера, набавих много говеда и оваца, накупих сребра и злата, набавих себи певача и певачица, милина људских и справа музичких. Што год жељаху очи моје не брањех им, нити ускраћивах срцу своме. И када погледах на дела своја, што урадише руке моје, све беше таштина и мука духу“ (Проп 2,4-11).

Треба знати да Божанско семе успева и доноси плод само у девичанској души, која није отворен друм, него заграђена и забрађена њива. Наше време се дичи да је већ једном схватило човека и утврдило људске односе. Има ту нечувених неистина, несолидних сазнања, ирационалног сентименталисања, звучних фраза и мрачне неискрености. Нико није тако упознао човека као што га зна Христос и Христом обожени човек. Он зна да је људска природа склона злу, нереду и ломовима. У познању човека највећу улогу игра Истина и од ње се увек полази. Она види у човеку оно што је специфично људско и ниже од људског. У деци коју толико воли, открива њихове пркосе. У незрелом детету налази пркосни, инфантилни менталитет новог доба.

То истини – Богу задаје велике болове. Боле Га недостаци оних које љуби. Он види њихову моралну беду, а беда изазива жалост у срцу. Он посматра како су изложени милионима утицаја, психичких, телесних и социјалних. Како се врте у својој сопственој неспособности, слабости и немоћи. Гледа како из подручја где тутње мрачни инстинкти и нестаје морала и разума, многи покушаји не потичу из светлости религије, где се огледа јасна визија стварности.

Какав је ваш одговор на све ово? Велите да вам се разне мисли врзмају у глави. У праву сте, јер тајна живота и човека није лако питање, па ни лак одговор. Како се стиже вечним вредностима, које „рђа и мољац не квари, нити лупежи поткопавају и краду“ (Мт 6,20), питате? Ако ово извире из вашег младог и чистог срца и зрачи искреношћу и жељом да се схвати и осети, будите сигурни да ће вам у проналажењу одговора Бог прво помоћи. Он вас неће оставити саме. Много пута у Св. писму је речено: „Не бојте се“ (Мт 14,17; Мк 6,50); „Нећу вас оставити саме“. Наш заједнички Творац познаје тешкоће и проблеме младости и даје снагу да их савладате. Бог је све у вашем животу, сву наду поклоните Њему. Тако још више ће вас волети и походити свако јутро.

Затим, из благочестиве повезаности једних према другима рађа се социјална осетљивост. Не она конвенционална, спољашна, која собом не носи гашење човекових виших снага. У таквом социјалном односу рађа се у души нов, пун поштовања однос једних према другима, однос до посвећења и светости. У таквим душама цвета љубав пуна светла и радосног осећања једних



према другима. Ствара се нежно поколење и дубоко осећање нераскидивости. То није појава тек социјалног морала, чувара породичне заједнице и других чинилаца. То је дубока тајна која се постиже споро и трајно вреднује у заједници.

У таквој Богом благословеној заједници ишчезава осећање сопственог ја. Тада, у спољашњем и унутарњем свету, сви је једно виде, сви заједно деле, у свему су увек заједно, без обзира на моћ социјалних и економских прилика. Ту извори небеске топлине надвладавају ону хладноћу несавршених социјалних односа. Оваква заједница није она где се надзирава, нормира, вреднује по учинку, већ заједница у којој сви сежу за непропадивим венцем. У њој се о себи много расуђује и други не осуђује. Ту се мноштво поштује услед његове религиозне снаге.

Још нешто: борба са начелима греха јесте задатак пред свима, без обзира на године живота и друга одређења. Живот проткан грехом остаје нерешив пред Богом и неодржив судом Цркве. Човеков пут је успостављање целовитог живота, од Бога завршен пре стварања првог човека. Нема сумње, увек је „профана неморалност“ играла судбоносну и страшну улогу у саблазнима. Ово треба стално имати на уму како би се одржало чисто срце. Ово није клевета против савремености, није ситничаво моралисање, већ упозорење, карактеристика оне моралне кризе која се развија све силније и дубље у савременом животу.

### **Где наћи право решење**

Једино у Ономе који најбоље познаје живот наш. Христос савршено познаје, разуме, подноси, жртвује себе за човека. Он је толико заволео човека да је Себе занемарио. „Птице имају гнезда своја, а и лисице јазбине своје, а Син човечји нема где главе склонити“, рекао је Спаситељ. Царство Његово „није од овога света“, а свето Јеванђеље је увек пуно божанске снаге и животворности. Спаситељ је заповедао да се извршава Јеванђеље. Без његове примене, заиста, нема правог односа у човеку и ван њега. Оно гаси бујицу недозвољених жеља, сузбија прекомерну чежњу за прекомерним сластима и уживањима, одржава тежњу мисли и осећања, стишава покрете гнева и отупљује оштрицу телесних похота, кажњава таштину себелубља, буди мртвило лењости и услађује горчине зависти.

Омладина смело и јуначки подноси сва противљења, у смерности ужива земаљска добра, одређује умереност а да не буде простачка, указује разборитост а да не буде злобна, праведна а да не буде окрутна, милосрдна а да не буде слепа, побожна без фанатизма и притворства, живи у миру са свима и самим собом. Владајући над срцем својим, не упушта се у дух раздора и неслоге. Своју вољу потчињава вољи Божјој. Поштује Бога као свога Творца, Испушитеља, као Оца и најбољег Пријатеља. Овај, у најкраћим цртама, програм Јеванђеља јесте духовна потреба за вишим, срећнијим и плодотворнијим животом.

Са овим мислима и у ово време, подсећамо вас шта треба чинити, себе издвојити од мање важних ствари овога света. Како исписати странице свога живота, испити чашу мудрости и бити учитељ потомцима? У ово неизвесно време читамо на страницама штампе о многим огавностима младих у свету. У вас су највише упрте очи. Од вас се очекује стваралаштво и озбиљност, приступање свему са разборитошћу и трезвеношћу духа. Тако наша света Црква и Отаџбина очекују и желе пунину нашега духа и душе оним што се никада не празни, нити га је много.

Црква очекује што више Црквом благословених бракова, заснованих топлих породичних огњишта, крштене новорођенчади, повраћај најмилијима и потпору старима, мање оптерећења савести и подизања руке на себе, посећивање светих храмова, растерећење савести исповешћу и светим причешћем. Црква очекује практични одговор на све њене позиве.

Са овим жељама честитамо вам данашњи Празник и Нову 1985. годину Господњу.

*Епископ далмаћински Николај*

## О ЗАШТИТИ СВЕТИЛИШТА\*

Недавно је у штампи писало о значајним споменицима културе, манастирима Сопоћанима и Старом Расу, престоници средњовековне Рашке државе. Они се налазе на листи Унескове светске баштине. Ово напомињемо као важно и због цркве светога Луке у Котору. У Расу се сусрећу западни, „римски“ и источни, „византијски“ стил. Овај сусрет је врло успешан и плодан. Ово је присутно и у Котору код цркве Светог Луке са једнобродном базиликом и цркве Светог Трифуна са утицајем српске архитектуре. Ово потврђују храмови њемањичког периода у Старом Расу, а ревитализацијом Старог Раса биће бачено више светла на културно-историјске споменике овог периода и успона грађевинске делатности.

Овај свети храм, посвећен светом ап. и јеванђелисту Луки, спада у ред оних који су подигнути у успону духовне снаге и пред крај Немањине државне управе. Треба нагласити: Немања и наследници му градили су и сваким благољепијем украшавали светиње не само у данашњим границама наше отаџбине, него и ван ње. Тих светиња има у данашњој Грчкој, Бугарској, Светој Гори, Јерусалиму, а касније и у Русији, Румунији, Мађарској и у другим деловима света.

Котор у целини спада у културно-историјски раритет нулте категорије и под покровитељством је УНЕСКА. И овај културно-историјски споменик спада у најстарије и највредније споменике културе у Котору. У литератури је стари део Котора са свима својим објектима, нарочито црквама, забележен крупним словима и тешко је наћи научног радника ове струке а да не зна о Котору и његовим вредностима.

Велики верски и градитељски ентузијазам наших предака-примораца оставио је иза себе културно благо високе вредности. Градитељска делатност се проширивала, усавршавала и до

---

\* Реч на освећењу обновљеног храма Св. Луке у Котору 27. јула 1985. г.

данас остала присутна овде, подизана каменом и његовим мајсторским обликовањем. Поморци Которани доносили су многе вредне ствари са стране и тако овај амбијент обогатили и украсили. Ове своје способности носили су са собом у многе крајеве света. У Новом Зеланду су Далматинци, тј. наши приморци као изузетно добри грађевинари и виноградари, показали велике способности и вредности, те су као најбољи ушли у новозеландску енциклопедију.

Обнављањем овог храма после оног катастрофалног земљотреса 1979. године који је погодио Котор, бококоторски залив и друга црногорско-приморска места, и оштетио знатан број сакралних и врло вредних културно-историјских споменика, много је постигнуто. Овај вредан споменик је, захваљујући највише Заводу за заштиту споменика културе у Котору, доживео свој преображај.

Ја сам данас овде по жељи Високопреосвећеног Митрополита Данила, који из оправданих разлога није могао присуствовати овој свечаности. Замолио ме је да пренесем најтоплију благодарност свима телима и органима републичким, општинским, у Котору на обилатој новчаној помоћи да се овај храм потпуно санира и учини лепшим, трајнијим и вреднијим, него што је био пред онај катастрофални земљотрес. Исто тако, он захваљује светској организацији УНЕСКО што ову светињу увек има у средишту пажње. Захваљује Црквено-општинском одбору и њиховом свештенику, о. Момчилу Кривокапићу, на многим труду да ова светиња добије своје првобитно лице и сјај.

Желим да лично благодарим на овој за мене реткој части митрополиту Данилу, свима вама, врлоуважени гости и пријатељи, црквенопштинској управи са њеним свештеником на свему учињеном. Нека ми буде дозвољено, иако ово није моја Епархија, да у своје име захвалим републичким и општинским органима. Ово је диван пример сарадње републичких и општинских органа и Цркве. Овакви примери охрабрују и развијају уверење да ће и убудуће бити још оваквих славља, да ће бити најинтензивније бриге за културно благо Српске цркве које још није заштићено.

*Епископ далматински Николај*

## НЕПРЕСТАНО ПАСТИРСКО СТАРАЊЕ\*

Братијо свештеници,

Црква Господа Исуса Христа одувек је у себи гајила и проносила идеју преображаја људи на боље, стварање правих карактера. На овом преображају она је показала сав свој сјај. Отуда је васпитање у Цркви увек било и остало преображај на боље. Када се у Цркви изговори реч *васпийтање*, онда то није оно што читамо у данашњим уџбеницима. Њено васпитање не доводи у сумњу, нема једностраности или двосмислености – то је само преображај на боље.

Ако револуција значи рушење, уништавање старог и грађење новог, са свима својим програмима, то рад свештеника у Цркви значи непрестано подизање буне против својих и туђих погрешака. Рад свештеника води до култа светости људске личности, до љубави према Богу и људима, без обзира којој идеји, класи и убеђењу припадали. То је стални подвиг преображаја себе и других на боље.

Ако је револуција освета ради освете, крв ради крви, пламен ради пламена, онда ће она свакога пре него Христа назвати братом својим, а управо Он нам је „Пут, Истина и Живот“ (Јн 14,6).

Ако револуцију било које врсте подигне човек ради својих идеја, а судија је туђих, пали цео свет да би се огрејао, једе цео свет да би се наситио, онда се Христос и његова Црква не могу упоредити са њим, нити га назвати братом својим, јер је Христос рекао: „Каквим судом судите, онако ће вам се судити“ (Мт 7,2).

Ако су револуционари атентатори који угрожавају туђе животе, или су професионални агитатори разних преврата, о чему често читамо у дневној штампи и чујемо преко других средстава информисања, онда то није оно што је Христос често понављао

---

\* Предавање одржано на семинару свештеника Даламајинске епархије 1987. г.

речју и делом: улазио у куће цариника, разговарао са окорелим грешницима, наводио очигледне примере и тражио одговоре, да би на крају заповедио: „Иди и ти чини тако да ти не буде горе“.

У Православној цркви никада се није примењивало „насилје“ као начело, већ убеђивање чврстим разлозима да поверују и дођу на свадбу и трпезу Цара и царевог Сина (ср. Мт 22,1-14). Ми овде мислимо на власт учења коју је Бог поверио свештеницима поред власти служења и управљања.

Из Јеванђеља знате како је Христос почео преображај људи на боље у овом свету паљењем малих пламичака у душама неколицине људи, касније названих апостолима и посланих да проповедају реч Божју читавом свету и крштавају их у „име Оца, и Сина, и Светога Духа“. У том преображају света сагорела су многа неправославна царства и никла нова, која су до данас оставила видна обележја духовних и културних вредности. Дакле, Христос није кресао гране, а стабло остављао, него је секиру стављао на сам корен и одсецао га, или је чинио све најбоље како би се на том стаблу појавили добри плодови. Он је постављао темеље грађевини да јој никакви налети олуја, ветрови и поводњи нису могли нашкодити. Нарочито је водио рачуна о унутрашњости зграде и о томе какав је њен становник, душа у њој. Он је за свога живота отесао неколико каменова и поставио темеље Цркве, заповедивши својим следбеницима да духовним тесањем даље утврђују темеље духовног, а затим и физичког живота чланова Цркве. То наређење није престало до данашњег дана, нити ће престати док Црква траје на земљи.

Наш овогодишњи семинар (као и они раније) има задатак духовног богаћења себе како бисмо друге, односно поверене нам душе, обогатили. Једно нарочито хоћу да нагласим, а треба запамтити: примери више говоре него речи. Овим није реч, поучавање, проповедање стављено у други план, већ наглашена снага речи.

Учење другог, васпитавање, *преображавање* је врло сложен процес и захтева много труда и љубави. Није то тек обављање повереног посла по неопходности, него непрестано назиђивање себе духовним добрима.

Из најновије књижевности упечатљив ми је пример оног протe Божидара Јевђевића и деце из Ваљева која су, под његовом бригом и старањем, бежала испред непријатеља према Ал-

банији 1914. године. Описао их је Добрица Ћосић у IV књизи свога дела „Време смрти“.

Дошли су до Призрена и заноћили су у једном арнаутском дворишту. Прозебле и изнурене од пута сутрадан их прота призва себи. Они се споро згомилаше око њега. „Ми, децо, сада полазимо својим кућама од којих нас непријатељ растави. Идемо својој слободи... Путем којим смо дошли догде не можемо се вратити. Не да сила и сотона. Приморани смо, децо, да кренемо једним заобилазним путем, много стрмим и уским, а снегом завејаним... Али, јединим путем којим можемо стићи у завичај и кућама. Да стигнемо живи и здрави, морамо да се волимо к’о да смо род рођени, и да верујемо у Господа Бога који нас једини може спасти... Знајте децо, кућама морамо стићи сви заједно, ал’ никако сам. Зато се узмите за руке, да се слабији придржи за јачега, да јачи повуче онемоћалог, да један другоме грејемо промрзле прсте. Чим вас је страх, прибијте се један уз другога и гледајте се у очи. А ја сам вам од овога часа свима деда, а ви сте моји унуци. И зовите ме деда Божидар. Било шта да коме устреба, нека од мене тражи. Ко год не може да иде, нека се за моју мантију ухвати. Све што не знате питајте. Ја сам вам деда, унучићи моји. Шта више волите – да идем испред вас или за вама?“ А они рекоше: „Буди у средини, деда! Усред нас!“

Тако, свештенички позив је непрестана брига за поверено стадо. Оно очекује храну за душу, а за физичку се углавном само стара. Да бисмо успевали у свештеничкој обавези, своју свештеничку заклетву испунили, треба добро познавати душу свога народа, према свима бити трпељив, широке руке, милостив и благ.

Предавања која ћете чути на овом семинару, имају сврху да вашем свештеничком искуству пруже још већ подршку.

Захваљујем уваженом господину Љубомиру Дурковићу-Јакшићу на учествовању у овом нашем семинару и великом духовном доприносу, преливеном у наше душе кроз предавање и одговоре на постављена питања у току семинара.

Исто тако, захваљујем г. Слободану Мелеуснићу, магистру и службенику Музеја Српске патријаршије, на готовости да одржи предавање о улози музеја у Цркви; јереју Душану Перовићу, пароху новосадском, и јереју Жарку Аничићу, пароху задарском који због болести нису дошли.

*Епископ далмаћински Николај*





## ИЗ ВЕРЕ ПРОИСТИЧУ И ГРАЂАНСКЕ ДУЖНОСТИ\*

Господине Председниче,  
Даме и господо,

Сви смо ми овде сакупљени – хришћани. Сви верујемо у једног Бога, а вера у једног Бога је вера умних и смиренних. Што је човек смиренији, то је разумнији, а што је охолији, то је безумнији. Бог смиренима даје ум, а ум је светлост која води Богу.

Немирни људски ум сазнаје да смо деца Божја по створености, и који Га год примише „даде им власт да буду синови Божји“ (Јн 1,12). То је све по милости Божјој, а објавио је и понудио Господ Христос на самом почетку своје службе овде на земљи међу нама.

То је права радост наша, јер се показало да нисмо сами у свим нашим невољама, јер је Бог са нама. Њиме знамо да ни једна суза човекова, ма у море канула, не остаје заборављена, и ни једна добра или зла реч у свету изговорена, не остаје без одговора Божјег, јавног или тајног. Да, то је велика утеха нама Србима, јер су нам у прошлости, као и сада, сузе биле понајчешће домаћин, а радост гост у кући, у Цркви, у држави, у школи, на послу и где све не. Али, у свему овоме Бог нам је давао неку силу постојања, узајамног односа, привлачности и одбојности, покрета и живота...

...

... Да, ово је вера оних који жуде за правдом, истином и животом по Богу. Ово није вера слугу неправде, лажи и смрти, пријатеља смеха, што се завршава очајањем. Ово је вера оних која се даје Источником вере и помаже онима који траже Бога, који траже Источник правде, истине и живота.

---

\* Реч на оиварању заседања Скупштинине Републике Српске.

Ово је и Ваша вера, драги христоносци, вера предака наших који не жалише труда да им се Христос приближи, и утеху примише. Нека ово буде и вера деце наше с колена на колено, све до краја времена.

Са овим мислима и жељама срдачно поздрављам овај цењени скуп, и нека би дао Бог да исход Вашег рада буде на опште добро свих људи добре воље. Поред тога, захвалан сам на позиву што сам данас овде са свима Вама. Исто тако, од Бога желим благослов за даљи Богом благословен рад ужем органу овог тела на челу са његовим Председником.

*Митрополиј дабробосански Николај*

## ОБНОВИМО МОНАСТИР ВОЗУЋУ\*

После многих настојања да ову нашу светињу у Епархији дабробосанској посетимо, Богу хвала и добрим људима, посетили смо је у недељу 27. августа ове године и скинули са своје душе једну велику обавезу. Није то било лако. Више пута смо се интересовали у Општини Завидовићи за посету Возући, али нам је саветовано да се мора сачекати. Каже наш народ: „Стрпљен спасен“, па тако и ово стрпљење уродило је плодом, а на опште задовољство свих који су се тога дана нашли на молитви и обезбеђењу.

Било је присутно од 500 до 600 душа, који су дошли из Сарајева, Зенице, Какња, Модриче, Брчког и осталих места где су се Срби ових крајева населили, после напуштања својих домова у Возући и у другим местима. Служили смо свету Литургију са четворицом свештеника, а на Литургији је певао хор Саборне цркве из Сарајева. Била је то лепа, искрена и до дна душе дирљива молитва, на жалост, у потпуно раскривеном и опљачканом храму. Знали смо благодарећи Преосвећеном Василију, епископу зворничко-тузланском, да је црква раскривена и изложена брзом пропадању. Она потиче с краја 13. или почетком 14. века. То је манастир из доба краља Драгутина, и највероватније да је и он као градитељ био везан за ту српску светињу у том прелепом пределу поред реке Возућице, а између планина: Висови (749 м), Просиле (604 м), Крчевине, Лишњака, Јован брда, Јазавчевине (834 м), Столоваша (580 м.), и Папратње (872 м).

Између ових планина у равни званој Лука саграђен је овај манастир посвећен светом Николају Чудотворцу и великом светилу Православне цркве, а од освећења 1865. године посвећен је Светој Тројици – Духовима.

---

\* *Посета и Архијерејска литургија у манастиру Возући.*

Народ је дошао аутобусима и приватним колима. У непосредној близини манастира је и месно гробље, па је то била прилика да верници посете и своје умрле.

После Свете Литургије пред храмом смо одслужили парастос свима изгнулим и упокојеним из тога краја, а није их мали број на списку. Са припаљеним свећама у рукама молили смо се за покој њихових душа, сећајући се њихове велике жртве коју су учинили, тј. дали су своје животе за част и образ српског имена, одбране својих домова, светиња и свега другог лепог и позитивног што српски народ негује у својој души. Послужили смо се сви житом и погачом што су верници припремили и донели за ту прилику.

Готово последњи напустили смо светињу разгледајући свети храм споља и изнутра. Констатовали смо да је најважније цркву закровити да даље не пропада. Није њој ово прво раскривање и одношење њеног бакарног прекривача и кровне грађе. Летописци су записали да је обнављана 1617, 1622, 1628, и 1637, 1856-1859, 1946. и сада опет. Била су то зла и тешка времена, само са једном разликом, што се народ није тада покретао са својих огњишта као у ово тешко и мучно време.

Сада се и то десило, а црква је потпуно раскривена, часна трапеза полумљена, иконостас и сав остали покретни инвентар је уништен. И поред свега тога, ова импозантна грађевина говори о вери и укусу наших предака који су ову светињу подизали и својим српским поколењима у аманет оставили – да се у њој Богу моле, држе је у реду и обнављају као веома вредну светињу српског народа у том делу наше Цркве. Она нас и данас, после свих невоља које су се догодиле, позива да приступимо њеној обнови, најпре крова, врата и прозора, а затим унутрашњем уређењу и снабдевању покретним унутрашњим инвентаром.

Ово је прилика да се обратимо свима побожним Србима и свима осталима који знају да су те старе светиње непоништивне тапије нашег битисања с њима и поред њих. Наши су закључци да би се морало што хитније учинити оно најважније: цркву прекрити и затворити како би била спасена од даљег пропадања.

Стога се обраћамо свима да нас у овом добром, племенитом и богоугодном настојању помогнете. На ово смо приморани из разлога пошто се из Епархије дабробосанске иселило 280.000 верника, па нисмо у могућности да сами извршимо обнову. По-

ред ове девастиране цркве, имамо ми још повећи број храмова који су онеспособљени за света богослужења, а више њих је сравњено са земљом.

Своје прилоге можете слати на жиро рачун Епархијског управног одбора Митрополије дабробосанске бр:

МАРКЕТ БАНКА - САРАЈЕВО Основни рачун банке: 10100-620-250. Наш рачун: за КМ. 533711000-52000321 за ДМ. 533715000-52000321.

Или директно на Епарх. управ. одбор Митрополије дабробосанске, Соколац, или на Црквену општину Завидовићи са назначом „за манастир Возућу“.

Унапред захвалан остаје и Божји благослов свима жели

*Митрополиј дабробосански Николај*



## САМОИЗГРАЂИВАЊЕ – СТАЛНИ СВЕШТЕНИКОВ ЗАДАТАК<sup>\*</sup>

**Н**ема сумње, наши претходници – свештенство и паства – живели су за Цркву и отачаство. Исто тако нема сумње, било је таквих који су живели од Цркве и отачаства. Они први, истински следбеници Божји, имали су жељу да увек буду под благословом Господњим и да се на њима врше речи пророка Исаије: „...да је благословен мој народ Израиља, дело руку мојих и наследство моје“ (Ис. 19,25). У томе је њихова и наша част, радост и лепота.

Радећи за Бога и духовну децу Његову, сходно нашој свештеничкој заклетви, велику духовну утеху и морални покретач имамо у Богу, наслађујући се својим свештенодејствитељним плодовима. Свештеникова појава у свој својој чинообразности и достојанству стални је символ вечне чистоте и врлине, проповед смерности, опомена неба, суд Божји, и делује на паству као ветар развигорац на вегетативни свет.

Раније и сада радост би обузимала истинског слугу Божјег кад год би искапио из себе макар кап свештености, примио целив и благодарност макар једне пробуђене душе, макар једном доочио величину Бога истинитога, ма и један корак учинио у „трчању трке“ (2 Тим 4,7) службом олтару Господњем и кору хлеба истински заслужио, макар једну свету песму срцем запевао.

Од када постоји успостава свештенства, нарочито новозаветног, постоје и они који су Богу и њему стајали на путу, јер је свештенство Бог успоставио као посредника између грешних људи и Бога. Ви знате: вуци прво замећу кавгу са јагњетом. Најпре са Јагњегом Божјим, а онда и са свима јагањцима Његовим. Зато је свештеник позван да сваком отимачу и силецији стоји на путу и брани поверено му стадо. Отуда је свештеник са својим

---

<sup>\*</sup> Уводно предавање на семинару за свештеништво Далматинске епархије 1989. г.

Спаситељем увек на крсту, који му многи подижу. Крст, то је наша свештеничка радост. Подносити све терете пастирске службе и примати на себе све исповеђене грехе свог духовног стада и учинити их неважним пред судом Божјим, силом благодати свештенства, изузетно је преимућство свештениково и на небу и на земљи. Учити речју благог Учитеља је плата од Бога, а не плаћеника, жетва духовна, жетва пшенице са коровом у војинствујућој Цркви, али и жетва златног класја у Дому Оца свог небеског. Зато још више треба умекшати глас своје молитве „о свјех и за свја“.

Братијо свештеници, време у коме живимо и радимо сувише је озбиљно, те је потребна још већа свест о дужностима које нам садашње време намеће у будућности. Мора бити још више акције, појединачне и заједничке, трезвене, смишљене, љубављу и самоодрицањем зачињене. После Првог, а још више после Другог светског рата, наш народ је ушао у нову епоху, која сваким даном постаје све јачи контраст светосавској физиономији наше Цркве и народа. Узрок овим видним променама не лежи толико у социјално измењеним приликама живота, како то неки тврде, па чак и поједини свештеници, колико у психолошкој промени и уверењу послератног човека. Поремећени однос између човека и Бога прво је нарушио духовну хармонију човекову, а затим помутио његове односе са васцелим спољашним светом. Последице првог (социјалне измене) су усељавање у човека неког неспокојства, немира, забуне, пометње, а последице овог другог су појаве које спадају у област криминалистике: пијанство, самоубиства, допуштање свега и свачега.

Овакво стање многи виде, осећају, и оно их бригу баца. Речи св. пророка Језекиља: „Сине човечји, поставих те стражарем дому Израилеву, да слушаш речи из мојих уста и опомињеш их од мене“ (Јез. 3,17), односе се првенствено на свештенике. Позвани смо да први и најбоље осетимо откуцаје народног срца и сваки покрет његове душе. Поплава сваке врсте литературе, која је запљуснула све друштвене слојеве, а нарочито омладину, затим жива и врло успешна акција сектаната и друге појаве, наводе на закључак да је све ово опасно по нашу Цркву, и по нас саме уколико не радимо на њиховом сузбијању.

Пастирски позив је увек био тежак, чак и за плећа оних духовних великана као што су свети Јован Златоуст, Василије Ве-



лики, Григорије Богослов, Јефрем Сиријац, Свети Сава и многи други. Црква и народ су од пастира увек тражили максимум самоодрицања и самопожртвовања. Чини ми се, ни једно доба у нашој црквенонародној историји није захтевало од црквених пастира толико свести о дужностима, светости живота и преданости својој пастирској служби, као ово данашње.

Наш народ се после рата нашао на духовној прекретници, попрешту нових идеја, а са својим светосавским традицијама. Којим правцем је свенародни живот окренуо или ће окренути, нама не сме бити свеједно. Нећу рећи да судбина нашег народа (верника) лежи у нашим рукама. То би било претерано, али добрим делом зависи од нас. Да ли смо ми сви скупа дорасли своје високом задатку који се од нас захтева и пред нас поставља, остављам вама да просудите и закључите.

Садашњим свештеницима, без обзира на то да ли су старији или млађи, намећу се нове дужности које нису имали. Ја бих рекао да не можемо ићи баш у стопу траговима „старог Израиља“, већ се у пастирској служби морају крчити нови путеви, изналазити нова средства и нови методи, уз помно коришћење свега непревазиђеног из прошлости. Ако су пастири икад били позвани да буду „со земљи и светлост свету“ (ср. Мт 3,13-14), то су данас. Цео свет, па и наша духовна паства, запливао је дубоко у материјализам и чулни мрак. Проблеме непослушности према Цркви и, у крајњој линији, неповерење према њој, не сме бити ван свакодневног посматрања и бриге црквеног пастира.

Указао бих на још једну важну потребу – међусобно повезивање, узајамно обавештавање, поучавање и подстрекивање. Проблеми се стално појављују, данас овде сутра онде, данас у вароши сутра у селу. Бити одсечен један од другог, изгубљен један од другог јесте таворење и илузија, понекад и злурадост жалбама наше браће из градова на неки проблем, или обрнуто. Као да њихова невоља неће можда још данас закуцати на врата другог брата и саслужитеља. Треба се о њој одмах обавестити и предупредити зло колико се кад може, благодарећи Богу на помоћи што је текуће тешкоће благовремено отклонио. Такве појаве не би смеле бити у нашим редовима и у нашој заједници.

Као што су некад одушевљени младићи, жељни поуке и знања, говорили да су им учитељи: Питагора, Сократ, Платон, Аристотел, тако исто српско свештенство са поносом говори: нама је

учитељ и духовни вођа Свети Сава. Тиме се закључује да и ми очекујемо одређену квалификацију у јавности. Наравно, само онда ако смо свесни својих моралних обавеза које тиме преузимамо на себе. Није довољно бити ученик великог учитеља, па бити од користи своје народу и другима, бити од значаја и вредности у својој средини, већ је још неопходније бити стручно веома добро спреман, бити човек на своје месту, у свим приликама што их живот доноси.

Треба поменути и то да је религиозност у свету у порасту, као и интересовање за религију. Тематски је овогодишњи сајам књига у Франкфурту био посвећен религији, а у појединим крајевима наше Цркве нема прилива младића у богословију. Нема их који се посвећују свештеничкој служби, служби народу своје и другима. Дубоко смо уверени: одазивањем звању и путу предака, на синовски захвалан начин, одужујемо се прецима за безбројне жртве што су их поднели да би народни опстанак био што обезбеђенији и наше народно име и Црква што чистији. Кад је ово овако, а јесте овако, мора нама бити јасно колико смо на овом плану обавезни, шта чинити и какве нас последице чекају ако за-тајимо.

Поред разноврсних збивања и доживљаја којима се исписују странице историје појединих људи и породица, мало их је у нашим свештеничким и српским породицама који догађајима импресионирају и срце и душу и памет људску. Да поменемо само један пример. Задужбинарство је код нас на нули, а видљиво је колико и какве се куће све подижу, чак и у оним породицама које немају наследнике. Дакле, док је старим свештеницима некад било дозвољено да буду само добри људи, да су милостивог срца, да су, једноставно речено, народни свештеници, данашњем свештенству, градском и сеоском није довољно само напред помнутно, већ и ићи укорак са остали културним радницима, прати догађаје и много читати. Овде првенствено мислим на студирање и самоусавршавање, јер су преокупације градитељске делатности умногоме окончане и постале споредније, где смо се до сада, иначе, силом прилика много ангажовали.

Тако ћемо се још више ангажовати на културном подручју рада своје Цркве, где ће нарочито доћи до изражаја наша ученост, родољубље, правичност и савесност у вршењу својих дужности. Са својом домаћом црквом бити пример другима како да

се живот проведе у побожности, са што више трезвености, што више душевног покоја, а без чега не може бити ни друштвено корисног рада ни проповеди. Све је то нарочито потребно данас у овом несигурном и немирном времену, где се мало цени сопствени живот и лако врше самоубиства, не само међу одраслима оба пола, већ и међу омладином, па чак и децом.

Зато, у овим тако сложеним приликама код нас уопште, где мисао распреда безброј тема и доноси различите закључке, где се творачки дух људски мора борити са разним настраностима, заблудама и људима ограничене памети, са све присутнијим болесним амбицијама, саможивошћу и бескарактерношћу – није ни мало лако бити добар, на својој бразди ревностан и од свију уважен и вољен свештеник.

Циљ и овог семинара је да се вашем пастирском старању долије духовног уља из свебогатог бића Божјег и помогне вам да што боље савладавате препреке на које наилазите.

Захваљујем предавачима на овом семинару: др Лазару Милину, познатом имену у нашој Цркви, др Иринеју Буловићу, доценту Богословског факултета из Београда, и братији свештеницима о. Данилу Јокићу и о. Петру Перићу, што ће нам својим предавањима помоћи да још боље сагледамо сложеност наше пастирске службе.

*Епископ далмаћински Николај*



## БЛАГОТВОРНИ МИР БОЖИЋА\*

Када се навршило девет месеци од како је Арханђео Гаврило јавио Пресветој Дјеви Марији да ће родити Исуса Христа, нареди цар Август да се сав народ у његовом царству попише, свако у своме месту рођења, односно, месту својих предака. Тада пође Јосиф са Маријом из Галилеје, из града Назарета у Јудеју у град Витлејем.

Дошавши тамо, не нађе места за преноћиште, па се склонише у оближњу пећину где су пастири затварали своја стада. Ту нађоше јасле и сламе у њима. Око поноћи Марија роди Исуса Христа, пови га и положи поред себе у јасле.

Ту у близини бежу пастири који су чували своја стада. Међу њих слети Анђео са неба и рече им: „Не бојте се! Јер, гле, јављам вама велику радост која ће бити свему народу. Данас нам се роди Спас. Идите у пећину и наћи ћете Дете повијено где лежи у јаслама.“

И појави се на небу мноштво анђела, који хваљаху Бога говорећи: „Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља“.

Српски народ данас осећа, као што су недавно осећали остали хришћански народи у овој земљи о Божићу, како слатко звуче ове речи анђела понављане и никада довољно поновљене у нашем времену. Покренути овим речима, стотине хиљада људи, у овом суморном и узбурканом времену, верују да ће једино догађајем Витлејемске ноћи поново међу људима засијати пламен вере, наде, љубави и чежње за међусобно добрим и братским односима. Они верују да ће та иста божанска благодетворност ући и у њихов сопствени храм, који су толико много пута скврнавили и рушили. Потражиће Витлејемску звезду, међу олујним облацима, тај једини путоказ наше садашњости, и понављати химну анђела у славу Господа Бога, који је сишао са неба да објави тако жељени, „земљи мир, а међу људима добру вољу“.

---

\* О Божићу 1990. године.

За благотворним миром и добрим међуљудским односима чезне у овој земљи највише наша словенска душа. Ми Словени под овим Божјим небом највише смо патили од међусобних размирица и међусобне зле воље. Неко нас је стално са неба спуштао на земљу, удаљавао од Витлејемских јасала и Свете породице. Неко нас је стално удаљавао од програмске божићне благовести. Данас, на празник Христовог Рођења, схватимо ово шта се са нама догађа, и спојмо нашу молитву са химном небеских житеља:

„Нека буде, Господе Исусе Христе, вечни мир и братска љубав међу нама.“ Не допуштај никада, Сине Божји, да се врати црна ноћ и сурова зима на нашу тужну прошлост. Ми стојимо преплашени пред крвавим и страшним сутрашњим даном новог светског сукоба, јер Те свет исповеда само устима, а срцем је далеко од Тебе. Наш страх нестаје једино када смо чврсто уверени да си Ти са нама и не остављаш нас. Сине Божји, загреј наша срца огњем љубави. Дај рођеној словенској браћи у овој земљи мир и добру вољу. Буди увек са нама, чак и онда када се ми са нашим политичким прегањањима удаљавамо од Тебе, а изјављујемо да то чинимо у Твоје име.

Нека буде таква наша молитва данас пред колевком Богомладенца. Нека се нашом молитвом одбијају и сруше све сплетке, јавне и тајне, познате и непознате. Нека у нашој земљи коју си нам Ти дао, поздрављамо једни друге поздравом Празника, мирбожимо, целивамо и нека једни другима опростимо. Нека нас света и царска заклетва везује на договор, на вечни мир и добру вољу. Подижимо Божјом помоћу мост спасења нашега над вековном провалијом и светлимо међусобно зрацима Витлејемске звезде. Без сумње, дужност нам је свима да у наша појединачна и заједничка кандила доливамо јелеј мира и добре воље, да нам се не би угасила. Тако радећи, можемо бити сигурни да ће нас олује овог времена мимоићи и Божја освета пасти на другу страну далеко од нас.

Нека буде, Господе Исусе Христе, од Тебе вечни мир и добра воља међу људима, а од нас свима благослов и молба, колико год до вас, народе Божји, стоји, имајте мир међу собом, уз поздрав много пута:

*Мир Божји, Христос се роди и*

*Ваисџину се роди!*

Желим срећну и Богом благословену 1991. годину.

*Ејиској далмајински Николај*

## ВАСКРС – ПРАЗНИК РАДОСТИ\*

*Ово је дан који је створио Господ! Да се радујемо и веселимо!*

(Пс 118,24)

А оживљајем Христовог Васкрсења, као Празника над празницима, човек стиче веру у општу победу добра. Васкрсењем је Христос победио све силе таме и мрака, сва зла овога света. Његово Васкрсење је доказ победе над сатаном, страдањем и смрћу. Оно је доказ да је човек способан да превазиђе сва зла и све беде овога света.

Вером у Васкрсење Христово човек добија благодат Божју да се каје, поправља и преображава. Стиче се осећање бесмртности и осећање тријумфа живота над смрћу. Стиче се сила да се жртвује за идеале Божје правде и Божје истине. Одатле извире вера у људе око себе и у добронамерност људи међу којима се живи. Стиче се вера у читаво човечанство, с којим ће на крају делити заједничко грађанство у једној и јединој небеској отаџбини. Ту је и хришћанска свест да човек припада целокупној Божјој породици, да је Богу одговоран услед сваког посезања за баштином, вером, именом и језиком сваког другог народа. „Не дај да те зло победи, него победи зло добрим“, учи нас свети апостол Павле (Рим 12,21).

Тако се и ми препорађамо и сами васкрсавамо новом вером, новом радошћу, новом надом и љубављу, са новим снагама и врлинама. Искреним молитвама можемо и у овом времену разних криза достојно доживети овај Васкрс у нашим домовима, у обема Црквама у овом граду. Тако ћемо потврдити да је Васкрс највеличанственији догађај под овим небом. Потврдићемо да је смрт „плата за грех“ и последица „душе која греша“, а бесмртност – „венац праведности“, венац који не вене.

---

\* *Васкршња йорука, Шибеник 1990. г.*

Честитамо овај Празник над празницима свима који га светкују у граду Шибенику и шире, православнима и римокатолицима. Искрено желимо и од Васкрслог Господа молимо, да унесе радост Празника у срца свих људи, свих породица, пријатеља, познаника, у срца оних који су далеко од свог завичаја, који су на мору, у пољу, фабрикама и на другим одговорним местима и дужностима, уз радосни поздрав:

*Хрисѿос Васкрсе*  
и  
*Ваисѿину Васкрсе!*

*Еѿиској далмаѿински Николај*



## О НОШЕЊУ БРЕМЕНА ЈЕДНИ ДРУГИХ\*

Ваша Светости,  
Ваша Преосвештенства,  
Драги наши гости и пријатељи,  
Ваше Преосвештенство, новопосвећени г. Епископе,

Овај дан је синтеза досадашњег праћења Вашег рада у Цркви и постављање нових задатака пред Вас. Као што је архијерејски сан већи од досадашњих степена свештенства и чинова које сте носили, тако су и задаци који су пред Вас постављени сложенији и одговорнији у овом времену где боље пролази мудрост змије него племенитост јагњета и голуба.

Православни свет, а посебно у нашој Српској цркви, увек је очекивао и очекује упутство од својих посленика у дому Господњем за вођење брода своје Цркве, нарочито данас у овом помамном времену. У Православној цркви је очувана карактеристика са ознаком „духовна служба“, па је духовним учитељима лакше бити свестан нарочитог задатка и одговорности у Цркви, пошто је хришћанство вера активизма, стваралаштва.

Руски писац Пушкин је певао о пророку који „речју пали срца“. Видео је свој позив у томе „да буди лиром добра осећања“. Није се одушевљавао за „цвеће зла“, па ни они зликовци које Пушкин слика не могу да „протерају савест“, „ову звер чије канце гребу срце“.

Достојевски, писац који није раздруживао лепоту и добро тврдећи да ће „лепота спасити свет“, постиже врхунац у беседи одржаној приликом откривања споменика Пушкину. После одржаног говора писао је Достојевски: „Верујете ли, драги моји пријатељи, да се мноштво људи са сузама љубило, дајући један другоме заклетву да ће од данас бити бољи. Два сива старца приђоше ми и један од њих рече: "Двадесет година били смо један дру-

---

\* Поздравна реч новохиројонисаном Епископу њојличком Митрофану, 12. јула 1991. г.

гом непријатељи и двадесет година чинили један другоме зло. Али ми смо се тек сада после Вашег говора измирили и дошли смо да то Вама изјавимо".“

Узрок овоме не лежи само у естетској, него више у етичкој вредности и топлој човечности поменутих писаца.

Ово је тренутак, Ваше Преосвештенство, када Вам треба пожелети Божју помоћ на путу којим ћете даље корачати. Захваљујем на свему што сте учинили, а учинили сте много у Епархији далматинској; то чиним у име свештенства, монаштва, Богословије у манастиру Крки, коју сте завршили, били њен суплент, професор и ректор. Захваљујем у име манастира Крке, који Вас је одушевио за монаштво, примио за сабрата као своје дете и Ви њега пригрлили као своју другу мајку. Заједно са Богословијом, том нашом најстаријом регуларном школом, која је од Загребачког свеучилишта старија пуне 43 године, он је изградио Ваш духовни лик и довео Вас до овог звања и положаја у Српској цркви. Захваљујем у име Ваших бивших сарадника професора и осталог особља Богословије, парохијана кистањске парохије, свију пријатеља манастира и Богословије, као и у своје име.

Ми сви са архијерејима, који су исто били сатрудници на њиви Господњој у Епархији далматинској и у Богословији Света Три Јерарха у манастиру Крки, желимо да у будућности Ваша реч пали људска срца, да сте лира добрих осећања, да сте увек у добру и изнад зла, да савест увек буде подстрекач за нове позитивне напоре и да после речи Ваше поуке, људи се још више воле, мире, решавају проблеме, да Ваше чисто срце јасније гледа Бога.

*Будите послушни Богу у својој Цркви,  
љубите свој народ, служите му, а зајим и шире.  
Не бојте се увреда, не обрађујте новац,  
похвалу и клевету примајте равнодушно.*

Са ових неколико братских мисли желимо и од Бога молимо Вашем Преосвештенству благословени пут у Виноград Господњи, у предводништво поверених Вам душа, а Свети архијерејски сабор Српске православне цркве благоволео је да Ваша светиња буде епископ Епархије топличке.

## О КОСОВСКОЈ ФИЛОСОФИЈИ ЖИВОТА\*

„Косово је величанствени жртвеник једног народа, узвишена епопеја мистике и славе православног Балкана. – Апотека лекова за све духовне и моралне недуге. – Извор надахнућа и чистилице савести свих познијих поколења. – Технички пораз, но морална победа кроз драговољну смрт за Крст часни (и слободу златну). – Свето поље и животворна гробница,“ вели блажене успомене владика Николај (Велимировић).

Ове године, у каквом-таквом миру, дочекујемо и прослављамо Видовдан. На позорници светских догађаја видимо многе значајне личности и читамо њихове карактеристичне изјаве. У овом немирном времену и у присутности многих немих догађаја, моје се мисли нарочито заустављају на речима Ричарда III:

„Нека наше снажне мишице буду наша савест, а мачеви наши закон.“ Ово је мисао Над човека, а шта каже наш Бог – Свечовек? Он неопозиво и храбро поручује свима моћницима света: „...који се уздиже понизиће се, а који се понизи узвисиће се“ (Мт 23,12).

Верујући српски народ молитвено примењује ове речи: „Господе Боже милостиви и благи, стрпљиви и богати добротом и истином, погледај на нас и смилуј нам се. Дај силу народу своме... Учини са нама чудо доброте. Нека виде они који нас ненавиде и постиде се што си нам, Господе, помогао и утешио нас“ (Пс 86,15-17).

Ако нас данас или сутра упитају деца наша: „Колико сте дуго живели на земљи?“ – одговорићемо им: „Децо, хиљадама година“ – и наш је одговор тачан.

У нашем одговору слободно можемо рећи: време нам није било дуго. Ми то нисмо осетили, јер је наше поколење много преживело. То није због дуговечности, него због многих брига. Скончавало се од старости, сатирало се радом и умирало мучнички.

---

\* Видовданска йорука 1996. године.

Децо! Суштину нашег страдања сачињавала је борба између добра и зла. Ово би вам данас рекли и дијете Грујица и многи нараштаји пре нас.

У овом судбоносном времену по нас, када се људски животи не мере данима него делима, и када се збивају крупни догађаји, српски народ у њима није био само посматрач, него по нужди и учесник. Српски народ, давно пре свих ових догађаја, заузео је видно место на страницама светске историје, али у овом времену помућују нам то место те странице.

У својој присебности и достојанствености српски народ истиче: Видовдан, косовски бој још траје, Господе. „Ти се ниси удаљио од нас иако су се познаници наши сакрили у мрак“ (сп. Пс 87,18). „Господе, благо народу који зна трубни поклич; у светлости лица Твога он ходи. Именом Твојим радује се вас дан и правдом Твојом узвисује се“ (Пс 88, 15-16).

Имамо право да на себе гледамо као на синове Божјег рода. Исто тако имамо и обавезу да на остале људе гледамо као на децу Божју и све народе као Божје народе.

Ми Срби се држимо такве философије. То чинимо не зато што смо мали народ, него зато што је то једина, узвишена и велика философија. Доћи ће дани када ће та философија бити општепризната и поздрављена као једина здрава философија, корисна и за душу и за тело целог човечанства. Она ће приближити човека човеку, народ народу, државу држави. Она ће сјединити све у једно братство, у једну љубав, у једно царство Божје на земљи. Ми подржавамо ову философију, довољно искусивши убитачност овоземаљских философија.

Косовска битка је у овој философији симболично и сликовито приказана као сукоб неба и земље, бесмртног и смртног, невидљивог и видљивог – пролазног.

Ову философију најбоље потврђују следеће речи:

*Царе Лазо, честииио кољено,  
 Ко ме ћеш се ѿриволейи царсѿву?  
 Или волиш царсѿву небеском? - (царству Свечовека)  
 Или волиш царсѿву земаљском? - (царству Надчовека).*

На ово одговара честити српски Кнез:

*Ако ћу се ѿриволейи царсѿву,  
 Приволейи царсѿву земаљском,*

*Земаљско је за малена царство,  
А небеско увек и довека.*

Определивши се Царству небеском, свети кнез Лазар је принео себе и своју војску на олтар Правде. Српски народ, западно од Дрине то исто данас чини, стичући све већу славу у свом страдању, јунаштву и одушевљењу. Он је велики вером у победу добра и Правде Божје.

Отварајући ову видовданску свечаност, хоћу срдачно да све вас поздравим и захвалим свима учесницима у извођењу овог видовданског програма.

*Миџројолији дабробосански Николај*



## О НАШОЈ МАЛЕНКОСТИ ПРЕД БОГОМ\*

Надахнућем Православља изграђен је сав позитиван карактер у људима, формиран су обичаји, створен стил зидања, сликања, веза, ношњи, дубореза, каменореза, песме, туге, целокупне цивилизације. Али има нешто што је важније од цивилизације; то је дух коме сва цивилизација служи као израз. Православље је подарило Србима нов дух потиснувши стари пагански. Отуда, променути вером значи за Србе променити духом и цивилизацијом.

Одрицање од своје вере православне исто је што и одрицање од своје душе. За Србе је природно да буду православни хришћани, а неприродно да буду ма шта друго. То слободно и отворено можемо рећи свима јеретцима и секташима који се са Запада тискају на Балкан међу православне народе, нарочито међу Србе.

И још им нешто можемо рећи – да смо ми на Балкану обдарени јелинским хришћанским генијем, а не римским, западним. Разлика, пак, између та два генија, та два духа, јесте коренита. Док јелински геније чезне за слободом и савршеном личношћу, дотле римски чезне за организацијом, за државом, за спољашњом силом и ауторитетом. Јелински дух више стреми квалитативном, римски пак квантитативном. Јелински дух хоће што боље и лепше, а римски што више, и само што више. Јелински дух стреми у висину, а римски у ширину.

Због свега тога Православље је нешто природно на Балкану уопште а, посебно за Србе је значајно следеће:

- Правда и истина се не даду убити. Могу привремено пострадали и бити прикривени, да после у још већој слави и у још већем сјају покажу се људима.

---

\* *Порука у Недељу Православља 1997. г.*

- Светосавско уверење гласи: Ко удари по вери, ударио је по држави, по народу, по државним управитељима, по војсци, по култури, по свему позитивном.

- У молитви Господњој Оченашу прво спомињемо Бога и Његову светињу, па се после опомињемо хлеба кога земља даје и, најзад, самих себе како смо извор лукавства, искушења и греха.

- Есхил, песник и војник атински, због нечега би осуђен од Атињана на смрт. Када му је пресуда изречена, јави се пред судијама Есхилов брат, који беше изгубио руку у рату за отаџбину. Засука рукав до рамена и показа преостали патрљак од одсечене руке. Видећи колику је жртву за отаџбину поднео Есхилов брат, судије ослободише осуђеног Есхила.

А шта данас? Види ли ко гробове најбољих српских синова, запаљене домове и честите домаћине без топлих огњишта и у туђини. Види ли ко мајке и супруге у црним марамама, децу уплакану и оголелу. Види ли ко ону осакаћену дечицу, без очију, руку, ногу, како на штакама тешко се крећу или у колицима? Види ли ко масовне гробнице и оне што им се за гроб не зна. Види ли и зна ли ко за непроспаване ноћи, и ко би их избројио, наших челника, народа и војника, избеглица, који на виделу и у ноћи проливају сузе за прагом својим, за домајом својом.

Мала Алиса, ћерка енглеске краљице, изашла је сама на улицу. Упита је неки човек: „Ко си ти?“ А она му учтиво одговори: „Ја сам нико и ништа, али моја мајка је енглеска краљица“. Како је ово дивно! Тако и ми можемо рећи: Ми смо у очима света нико и ништа, али наш народ је херојски народ, признали они то или не.

*Мийројолић дабробосански Николај*



## ХИЛАНДАР – НАДАХНУЋЕ УМЕТНИКА\*

Историја српског народа и српске културе веома је богата и у сваком погледу поучна.

Она се, као ретко код ког народа, распрострла далеко изван својих народних граница. Света Гора је један од Божјих вртова где су српски народ и српска Црква засејали многе биљке своје културе, и – род је преизобилан! На недавној изложби у Солуну „Благо Свете Горе“ били су и многи експонати културног блага манастира Хиландара. То је прекрасна изложба Јеванђеља Божјег у живопису и у другим изразима културе.

Навршило се 800 година манастира Хиландара, тог Богородичиног врта, где је Она главна духовна снага за стварање и очување духовних и материјалних производа непроцењиве вредности. Као што се пре осам векова у манастиру Ватопеду загрлише отац и син, монаси Сава и Симеон, тако се њихова дела грле ево већ осам векова, са светињама у Србији и шире, приповедајући нам велику причу српског подвизавања и уподобљавања Богу.

Хиландар, тај „ковчег Византије“, пуњен је вредним драгоценостима стотинама година, а вечерас овом организованом изложбом господина Петровића излази се у јавност овде, у овом делу наше Цркве и народа.

Нема сумње, сваки посетилац манастира Светог Саве и преподобног Симеона, у овом Богородичином перивоју (врту), схвата и осећа нешто више што се не осећа ван Свете Горе. У њему, складом саборног храма и многих параклиса, снагом великих пиргова и утврђења, моћима чудотворне иконе Пресвете Богородице Тројеручице и других многих икона, старим рукописним књигама, повељама, хрисовуљама, плаштаницама, живописом, клепалом и, изнад свега, појањем и молитвом, које трају по се-

---

\* Слово на отварању изложбе поводом 800-годишњице манастира Хиландара (1198 – 1998).

дам сати свакодневно, а понекад и дуже – вођени смо дубљем размишљању о његовом осмовековном постојању. То је видљиво чудо Божје.

Разне невоље које су у прошлости сналазиле светогорске манастире, сналазиле су и манастир Хиландар, али понекад у нешто мањој мери. Када су Каталонци у 14. веку упадали у Свету Гору ради пљачке, дошли су и до Хиландара, али се игуман Данило са монасима успео одбранити. Иако нису познате појединости снажних земљотреса 1560. и 1585. године, морали су нанети огромне штете овом манастиру и осталима на Атосу. Ништа мањи непријатељ нису били ни пожари, нарочито онај 1722. године када је велики део манастирског конака претворен у пепео. А 1821. године, за време грчког ослободилачког устанка, Турци су се у Светој Гори грејали ложећи хиландарске рукописе. То су чинили и у другим манастирима. Старих златарских радова данас се у Хиландару чува врло мало, само због тога што је манастир понекада бивао у невољи и сиромаштву.

Иконе су највише страдале од црвоточине и ватре. Најмање их је сачувано из времена подизања хиландарске цркве (око 1199. године). Најдрагоценија мозаичка икона у манастирској ризници је Богородица са Христом у наручју. Има и других веома вредних. Тако, ни један манастир настао на територији српске државе нема ни издалека културно благо колико је хиландарско.

Златна епоха фрескосликарства у манастиру Хиландару завладала је у време владавине краља Милутина, ктитора садашњег саборног хиландарског храма. Зидно сликарство је у Хиландару настављено све до 17. па и 18. века. Свако то сликарство има своје време, своје карактеристике и своје вредности које нису за потцењивање. Што је старије време њиховог настанка, оне су малобројније, а што се више приближавају нашем времену, оне су обилније. Већина мајстора сликара су Грци, а било је и неколико Срба, као што су Георгије Митрофановић, сликар Јован и други.

Од очуваних скоро 1.000 рукописних књига, има их прилично са богатим сликарским укусом. Међу њима је и *Изборно јеванђеље* војводе Николе Стањевића, из шездесетих година 14. века. Што се тиче 19. века, све је мање дарова добијао Хиландар, а они што их има, нису занемарљиви. Тако је бачки епископ Јован Јовановић подарио један барјак са иконописом Вазнесења

Христова, и ликом краља Милутина и кнеза Лазара са друге стране. Аутор барјака је карловачки сликар Стефан Гавриловић, са унетим класицизмом у сликарске радове на барјаку. Дела новије сликарске уметности не треба тражити у Хиландару. Света Гора и манастир Хиландар, за нас посебно, остали су преваходно појам за највећу ризницу византијске уметности.

Још бих на крају напоменуо да се у хиландарској ризници чува 160 диплома – хрисовуља. Две су поклон од бугарских царева, а 150 од српских господара. Остале су од грчких владара, руских императора, а неке су од влашких кнезова. Најважнији рукопис у Хиландару је повеља из 1199. године којом се оснива манастир. Она је у исто време и најстарији споменик српске књижевности. Веома су важне повеље краља Милутина, којих има много. Милутинова владавина је златно доба за манастир Хиландар. Цар Душан Силни је волео и ценио манастир Хиландар и даривао му више пута златне повеље. По угледу на оца, Душанов син Урош V исто је то чинио, па кнез Лазар, те потоњи српски деспоти. Прва руска повеља датира из 1556. године, када је на руском царском престолу био цар Иван Грозни. Треба још поменути и две влашке повеље које датирају из 16. века.

Са овом малом илустрацијом о вредностима манастира Хиландара, те најбогатије српске ризнице културног блага, хоћу да нагласим колико је важна и ова изложба која се приређује поводом 800 година манастира Хиландара, па исту сматрам отвореном и поучном за све посетиоце.



## У НАШЕМ ЗАЈЕДНИЧКОМ ГОСПОДУ\*

Ускоро се навршава 2000 година од рођења Господа нашег Исуса Христа. То је највећи догађај који се збио у овом свету вољом Оца, љубављу Сина и садејством Светог Духа. Све што се десило Господом Христом и у Господу Христу, који љуби човека а ненавиди његов грех, дејство је Божје љубави на најсавршенији начин у времену...

У времену се појављује Месија, крајеугаони Камен и Глава Цркве. Пре овог значајног рођендана, Бог је наговештавао Његов долазак: симболима, сигнаlima, сновима, виђењима, прасликама, пророштвима, и то: рођење од Дјеве, тачно време Његове појаве у свету, о Његовом животу, страдању, смрти, васкрсењу; и на друге начине било је то време припреме, како у препотопском тако и у попотопском свету. То време се назива Стари Завет.

Једини разлог Његовог рођења пре 2000 година био је човек – та остварена Божја љубав: „Хајде да створимо човека по слици и прилици Својој“ (Божјој) (1 Мојс. 1,26). У свему томе, човековим одређењем за грех створена је одвојеност и проузроковано непријатељство према своме Творцу – апсолутном добру у коме нема таме.

Због тога, Он се појавио овде онда када је био најпотребнији. Није преуранио да му грешници не би рекли да се наметнуо, нити је дошао са закашњењем да му грешници не би рекли да је одоцнио. Дошао је када је човечанство било дубоко морално пало, „седело у тами греховној (смртној), и на крају – на ивици моралног опстанка“. Дошао је као Спаситељ да палог човека учини победником греха, смрти и ђавола.

У ова два миленијума, ко је био одстрадалник Његовог светог Јеванђеља, стигао је на највиши ступањ заповести Божје: „Будите савршени као што је савршен Отац ваш небески“ (Мт 5,48). Као што је било хероја вере у Старом Завету, тако није ма-

---

\* *Пройовед на молићви за јединство хришћана у Сарајеву 1998. ж.*

ли број Христових војника у боју са поднебеским силама. Говорио је Сатана: „Исусе Сине Божји, што си дошао пре времена да нас мучиш?“ (Мт 8,29), а светом Макарију Египатском признаде: „Ти ме, Макарије, побеђујеш смирењем“.

Стваралаштвом и ходатајством светих Божјих људи, на овој планети подигнути су многи храмови у којима се прославља Бог. Они су оно најлепше што је човек из себе могао изнедрити својом вером. Када би нам сада, као на филмској траци, Бог показао дела богоугодника, видели бисмо све који су на разне начине чинили богоугодне напоре на прослављању имена Божјег. Видели бисмо праведнике, пророке, царе, краљеве, анђеле – те свете Божје веснике, преподобне, мушког и женског рода, великомученике и великомученице, свештенослужитеље и све остале богоугоднике и богоугоднице. Сви би нам као у хору упутили велику поруку и истину: „Потомци наши, само је грех страشان под овим небом Божјим, а све остало је прича и басна. Војујте против злога Господом Христом, јер је Он и наш и ваш најсигурнији залог спасења.“

Дозволите ми да вас у овом светом храму поздравим песмом анђела: „Слава на висини Богу, а на земљи мир, међу људима добра воља“ (Лк 2,14). Исто тако, у молитвама и мислима рецимо, попут витлејемских пастира: „Хајдемо до Витлејема да видимо шта се тамо догодило“ (Лк 2,15), вратимо се за 2000 година уназад и принесемо Богомладенцу на дар у нашем животу остварено злато, ливан и смирну. Прославимо Господа Бога свога и замолимо Његов свети благослов, који су увек нама и свима пре нас даривали Отац, Син и Дух Свети.

*Митрополић Николај*

## СТОЛЕТНИ ХОД ХРИСТОВИМ ПУТЕМ\*

Када се прати историјски развитак Српске православне цркве, можемо са поносом рећи: њен рођендан (Педесетница) почео је равно пре 780 година. Тада је означен свршетак вековних неизвесности у српском народу и настало хришћанско кретање напред, у својој суштини истоветно са осталим хришћанским помесним Црквама.

Ући у дубину њених осам векова није лако. Она је до краја неишчитана књига, и разлога има за њено даље обилно ишчитавање, што и ми на овај начин данас чинимо. Помињући ово, имамо у виду све њене посленике, велике и мале.

Њеним оснивачем, Светим Савом, Црква је живот у Богу и Богом. У прошлости је ишла из добра у боље, увек вођена Свемудрим Господом и мудрим људима, великодостојницима које Бог доводи у службу вољом својом и призивањем својим. У овом тренутку јеванђелски осећамо и схватамо са каквом су тајанствености и неизмерној љубављу силазиле небеске силе и саслуживале њеним патријарсима, архиепископима, митрополитима, епископима, са свештенством и монаштвом, а све за добро деце Божје уопште, и свога народа посебно.

Ова Божја лађа има своју Главу, Светитеља над светитељима, Господа Исуса Христа; њу је Он искупио, очистио и укрепио Крвљу Својом светом и пречистом. Она, по налогу свога Оснивача, сабира и држи у јединству децу своју. Она је као човек на раскршћу који позива све на свадбу Царевог Сина, позива на духовно весеље, на спасење од греха, смрти и ђавола. Она није себе ограничила временом, него обухвата живе и умрле, превозећи их у другу отаџбину – Царство небеско.

Њој као установи није никада био задатак да влада, него да служи народу Божјем, све до мучеништва, попут њеног Оснива-

---

\* Уводна реч на Свечаној академији поводом 780-годишњице Српске цркве у Лукавици 2. 5. 1999. г.

ча. Да освећује људске душе, да светли и руководи моралним животом своје духовне деце. Она не заборавља него ослобађа, јер су њом сви позвани на слободу Христову, на слободу синова Божјих. Тако Црква Христова, и у њој Српска православна црква, не вози робове у вечност него слободну децу царску.

Ово је, и оваква је вера мужевених и дружељубивих Срба, синова царских у светој Православној цркви. Та царска деца цене туђу помоћ и не отказују своју помоћ на путу спасења. Воле да се стесне како би и другима начинили место у Цркви; слично Богу своме, горе од жеље да се сви људи спасу и дођу у познање Истине. Признају величанство Бога Живог, не сматрајући себе ничим великим. На себе гледају као на малене органе у тајанственом телу Цркве, љубећи свакога љубављу неисказаном. Вични страдањима, радују се њима, и Јеванђељем познаше речи Божје: „Ако мислите бити моји ученици, бићете гоњени“. Не гурaju се и не отимају за првенство, него прва места уступају другима. Не боје се овога света, живота и смрти. Не објављују своја, а похваљују добра дела својих сапутника. Тако у хармонији, реду и уредности, путују као јато птица у топлије крајеве – у Царство Божје светлости и родитељске топлине.

Православна вера је вера Срба христоносаца, вера дружељубивих и мужевених предака наших. За ово што данас јесмо, нема сумње, највећа је заслуга православне вере, којом је тако високо уздигнута Црква наша. Стога у овом свечаном моменту, обележавања њене самосталности, од Бога и Светог Саве ништа друго не желимо него се молимо: да вера наша и вера наше деце остане с колена на колени, да буде угодна Богу, од њега благословена и нама спасоносна. Ваистину, ово је вера оних који носе образ Божји у себи и улепшавају га. Као што се путник радује у тамној ноћи видевши светлост у даљини, тако се и ми радујемо док се приближавамо њој испитујући ту светлост. Тако је Светим Савом започето писање историје Српске православне цркве и њеног народа све до данас. Жива је наша Црква успесима и привидним поразима Јеванђеља ради. Њих ће све Бог наш претворити у торжествену победу коју неће објављивати људи мастилом, него анђели Божји трубним језиком.

Данас када се са дужним поштовањем враћамо у прошлост српског народа и Цркве, питамо: шта је српски народ постигао за ових 780 година, па и дуже? Постигао је да није имао верски рат,



ни економски рат, ни освајачки, ни туђинца за владара док смо били слободни. Само ово четворо је довољно чудо за Балкан и Европу. Али то није најважније.

Постигао је да створи велику и узвишену културу живота и рада, прожету Духом Светим и српским домаћинским духом. Довео је у хармонију оно што се зове индивидуално и колективно. Још је постигао човечност и душевност, да и слуге своје рачуна у кућну чељад, и просјака служи за својом трпезом као кнеза. Но, и то све није најважније.

Постигао је да има сразмерно више славних људи и жена, више светаца и хероја, него многи народи света. Па, ипак, ни то није најважније.

Постигао је да Христовим путем дође до сазнања о смислу, путу и циљу човековог живота на земљи. Дошао је до јасне и посведочене визије Царства небеског.

Постигао је да себи и другима пружи одговор на питања: откуда сам дошао у овај свет, зашто сам овде и куда идем одавде?

Све то је постигао верујући и будући дубоко свестан да је његова Црква Тројична, и по природи и по делатности од Оца, кроз Сина у Духу Светоме, једна, света, саборна и апостолска Црква. Ово је најважније од свега постигнутог.

Дозволите ми да истакнем и ово: поред поменутог јубилеја, ми данас бележимо *480 година Горажданске шћамјарије*, прве српске штампарије у Босни и Херцеговини. Затим, *120 година хора Саборне цркве „Слоџа“ у Сарајеву*, који од почетка до сада без прекида улепшава света богослужења у Сарајеву, и шире. Нека је топла благодарност од нас свима његовим живим и умрлим члановима. Затим, бележимо и *110 година Музеја Сѣаре цркве у Сарајеву*.

Али са Вашом дозволом, за идућу годину најављујемо још два значајна јубилеја: 120 година Сарајевске богословије, што је сада висока богословска школа у рангу факултета именом: *Српска ѣправославна Духовна академија Свѣтоѣ Василија Остѣрошкоѣ*, и 385. годишњицу најстарије регуларне школе у српском народу, а то је виша *Српска ѣправославна Боѣословија Свѣта Три Јерарха* (шесто-разредна) која је почела са радом давне 1615. године у манастиру Крки код Книна (Далмација), сада обе у Србињу (Фоча)...

Свега напред поменутог сећамо се са благодарношћу и прослављамо као достојне јубилеје свенародног помињања и благодарности. Вас све, драги посетиоци, топло поздрављамо доброшлицом и благодаримо на овом духовном заједничарству.

*Митрополић дабробосански Николај*

## УЗОРИТА САМОПОЖРТВОВАНОСТ ЛЕКАРСКА\*

У овим тешким, као и у мирнодопским, временима по српски народ Српска православна црква чини колико може. Она бдије и оцењује свачији труд. Своде се оцене болница, њихових лекара и другог особља у Републици Српској. Она је на тај начин у сектору оцењивања јеванђелске делатности и пожртвованости. Показало се у овим наметнутим невољама српском народу да је пожртвованост лекара била усмерена првенствено на опште добро, као и на добро сваког болесника појединачно.

Господо лекари,

Ваша делатност је између два гроба, и рекао бих и шире. Делатност између живог и топлог гроба утробе материне и хладног гроба земље. Дакле, ви бијете бој за долазеће овамо и одлазеће одавде из овог света.

Лекар се бори против смрти и болова, чувајући и продужујући живот који је Бог дао човеку. Верујућем лекару јасно је да смрт не битише као нешто битно и апсолутно у свету. Она не егзистира као једна линија на којој је живот само једна тачка. Пре се може рећи да је она као једна тачка на бесмртној – бескрајној линији живота.

Човек је сложено биће од духа, душе и тела. Онај други, мање вредан део човековог бића – тело, исто хоће да живи са човековим духовним бићем, његовим ЈА. Ако би наша природа желела смрт, желела би смрт и себи. Међутим, природа допушта смрт само нашим појединачним деловима, и само зато што је уверена и зна да нас води једном другом животу.

Егзистирање и апсолутност смрти у овом животу не допушта ни људска ни божанска логика. Смрт не може уништити јед-

---

\* Слово одржано при уручењу Ордена Светиоџ Саве болницама и лекари-ма у Републици Српској.

ног Светог Саву, Стевана Немању, цара Душана, кнеза Лазара, Достојевског, Шекспира, Гетеа, Канта, Толстоја. Не може уништити ни једно рођено словесно биће. Једном речју, не може уништити највише плодове природног великог труда. Ако би то наша и божанска логика допустиле, оне би морале допустити неразум, незаконитост у природи, а што је искључено.

Шекспир је свакако желео да живи по телесној смрти, и да се и по смрти духовно усавршава. Зар је ту еволуцију смрт могла зауставити? Наравно, не. Реч је о духовној еволуцији. У једној молитви пред свето Причешће на светој Литургији свештеник се моли: „Господе, дај нам да се непрестано причешћујемо Тобом у незалазном дану Царства Твога“. То је оно непрестано усавршавање спасених. Црква жели да се и по смрти продужи живот, тј. продужи започета еволуција, започето усавршавање.

Закључак би био: смрт је привремена, а дела су живот којима човек и даље живи. Шекспир је присутан у овом свету кроз своја дела и обогаћује себе када људи обогаћују себе његовим делима. Када не би било тако, не би било смисла отворати школе где туђим богатством обогаћујемо себе.

Пратећи Ваша учињена добра дела, нарочито спасавајући животе онима који су велику наду полагали у лекаре, Свети архијерејски синод Српске православне цркве је нашао за потребно, поред Божје оцене и награде које ће неминовно уследити, одликовати орденом Св. Саве II (другог) степена болнице и поједи-на лица у Републици Српској, како следи! ...

*Митрополић дабробосански Николај*

## ТРАЈАН МИР ЈЕ НЕПАТВОРАН\*

Господине Начелниче,  
Председниче СО Соколац,  
Даме и господо,

**Д**озволите мени, недостојном овог признања, да Вам на њему захвалим врло искрено и са љубављу према свима Вама који ову одлуку донесосте, а данас ми и уручисте *Плакећу признања СО Соколац.*

Сматрамо да ово одликовање није упућено само мојој маленкости, него и свима мојим сарадницима у Соколцу – свештеницима, службеницима, студентима Православног факултета Светог Василија Острошког и богословима у нашим богословијама са територије ове општине. Овој општини најтоплије захваљујем што сам са љубављу примљен, те да, по благослову патријарха Павла, моје место боравка у овој древној Епархији буде на Соколцу. Ја и овом приликом захваљујем на кући, нашем седишту, и на много чему другом што ми је учињено, онда када ништа нисмо имали, а требало је са нечим почети.

Тешкоћа и даље имамо, али сам уверен да је Бог са нама. Да Он дела, а ми, свако на свој начин, Њему сарађујемо и радујмо се успесима и поучавајмо се на неуспесима...

...Ми понајвише и даље негујмо мир Божји што га Христос даје. Он има своју трајност и непобедив је, јер увек оставља добре резултате. Поред мира Божјег, постоји и мир овога света, и то онакав каквог га људи желе. Тај мир нема своју трајност, пун је разних грехова, и ми смо сведоци плодова таквог мира. Неваљао мир је отац рата. Узевши идеално, мир је бољи од рата. Али разним греховима обогаћен мир овога света, не даје ни Богу ни народу плодну жетву. И у ово смо се много пута уверили...

И опет, и опет да Вам свима најтоплије захвалим на овом високом признању и молим се Богу Животодавцу да ова Општи-

---

\* *Слово поводом примања Плакеће признања СО Соколац.*

на гради свој пут у будућност са страхом Божјим, са миром и добром вољом, увек водећи рачуна о добру свих својих житеља. И ми ћемо, обећавам, и даље чинити све што можемо како бисмо Вам били помагачи у Вашим даљим прегнућима.

*Митрополић дабробосански Николај*

## УЗВИШЕНИ ЛЕКАРСКИ ПОЗИВ\*

Господо лекари,  
Даме и господо,

**Д**анас дођосмо да Вас све посетимо. Не долазимо забринути као што смо раније долазили. Долазимо са радошћу и благодарношћу свима Вама лекарима и осталом медицинском и помоћном особљу за ону Вашу узвишену лекарску самоодговорност над скоро безнадежнима, за даљи живот проте Јеремије и његовог сина Александра. Ви сте својом пожртвованошћу, а, сходно Хипократовој заклетви, учинили веома много што су ова два човека данас заједно са свима нама, мада ће последице насиља носити целог живота...

Ви најбоље знате у каквом су здравственом стању ови људи допремљени у ову болницу. У свему овоме ми најпре видимо помоћ Божју па Вашу, а затим и лекара са ВМА у Београду. Нисмо дошли раније због тога што смо желели да и Ваши бивши пацијенти буду заједно са нама и лично изразе своју искрену захвалност за све Ваше заузимање на њиховом оздрављењу. Нисмо дошли раније ни због тога да бисте их видели у каквом су здравственом стању, а чије сте здравствене темеље поставили Ви, после немиких догађаја на Палама 1. априла.

Бог је сведок да сте уложили све своје лекарско знање и љубав у овим безнадежним случајевима. Знамо да су услови под којима сте радили били тешки. Радило се све добровољно и молило се Богу само да им се живот поврати. Све је ово било из љубави и поштовања према човеку и духовном лекарском благу са којим располажете. Свакодневна нега и брига над њима, па и Ваша предусретљивост према свима који су им долазили у посету, међу којима и ја лично, сачињава велики део малих догађања у оквиру свега онога што сте Ви, господо лекари, чинили.

---

\* Слово произнећо у Клиничком центру њоводом лечења њроће Јеремије и сина Александра Сћаровлаха.

Учили смо и научили да никога не осуђујемо, па ни у овом немилон догађају никога не осуђујемо, него сажалевамо све оне који су на било који начин поступали да до њега дође, а што показује да се то може догодити свакоме у Босни и Херцеговини.

У овом нашем времену много је глатких путева који воде у пропаст, а прави пут спасења је тежак; али је прав и сигуран. Ви сте се у ово уверили свакодневним лечењем својих пацијената, јер лекар је потребан болеснима а не здравима.

Осведочени у Вашу пожртвованост у лечењу Ваших пацијената и, следствено, у лечењу проте Јеремије и његовог сина Александра, Ми смо нашли за потребно да на Вашу пожртвованост и љубав одговоримо нашом љубављу, да Вас одликујемо *Златним орденом светио̄ светиенумученика Пеџра Сарајевско̄*. Ово је наше највеће епархијско одликовање, па Вас молимо, господине Директоре овог Клиничког центра, да га с љубављу примите.

*Митрополић Николај*



## ЉУДИ – САРАДНИЦИ БОЖЈИ\*

*Нисте ви мене изабрали, него ја сам вас изабрао и пошлацио да идете и донесете род; и да ваш род остане.*

(Јн 15,16)

Анастас извршисмо призив Светога Духа и помолисмо се да нам Он буде путеводитељ на животном путу и при обављању животног позива који сте изабрали. Ми нисмо Богу потребни, него је Он потребан нама. Ове речи је Господ Исус Христос упутио у своје време својим следбеницима, али и свима нама. Бог је упутио у свет свакога човека са одређеним задатком, дао је сваком човеку способност да у животу чини добро – „да донесе свој род“ и да тај „род остане“ као вечна вредност иза сваког од нас.

Због тога и у овоме смислу, сваки је човек потребан Богу и људима око себе. Један човек је изгубио самоувереност и покушао је да изврши самоубиство. Пронашао га је један други човек у бесвесном стању и хитно га пребацио у болницу, где је успешно лечен. Једном га упита лекар, који је био разлог овој несрећи? Он одговори: „Осетио сам да више нисам никоме потребан. Изгубио сам циљ пред собом. Нисам имао више разлога да живим.“ Лекар је неко време ћутао, па му рече: „У првом реду, ти си Богу потребан. Докле год живиш, није за тебе изгубљен смисао живота. Бог је створио људе да буду Његови сарадници у добру. Размисли, па ћеш се уверити колико је још животних путева на којима можеш Богу помоћи. Ја сам у то уверен.“ Овај човек је био препорођен речима лекара и буде спасен. После овога наставио је живот чинећи добротина у свакој могућој прилици. Нашао је поново себе и смисао живота. Осетио је да је потребан и Богу и људима.

---

\* Слово произнето на призиву Светога Духа на Духовној академији у Србињу 1999. г.

Свети Апостол Павле поручује да је дужан сваки „Божји човек“ да буде „припремљен за свако добро дело“ (2 Тим 3,17).

Божјем човеку се понекада чини да је могао и више учинити за Бога и људе, па и за себе. Ово расуђивање је добро. У томе је најбитније да је човек увек „припремљен за свако добро дело“, да осећа у својој самоодговорности да је одговоран за свакога човека око себе. Најважније је да човек има љубави према Богу и према људима. Љубав помаже очима да боље сагледају невоље и тешкоће других људи, помаже ушима да боље чују вапаје оних који су у невољи. Она (љубав) улива рукама снагу да помогну и ногама да ближњима прискоче у помоћ. Није битно колико је човек учинио; и оно мало дело је велико ако је учињено са великом љубављу. Најважније је да је човек увек „припремљен за свако добро дело“. Изучавајући богословље у овој високој школи, ви ћете се још више осведочавати у ову апостолову заповест него што вам ја сада изложих. Свему је потребно прићи са великом љубављу и самоодговорношћу.

Да наведемо још један јеванђелски пример. Нека млада болничарка-Енглескиња прочитала је у штампи да многи српски војници умиру од тифуса у Првом светском рату. Одмах се одлучила да дође и помогне. Одвраћали су је познаници у Енглеској, али је остала упорна, упутила се у Србију и дошла у Ваљево. И ту је наишла на велико изненађење оболелих војника. Један војник који је преболио тифус рече јој: „Ти ћеш сигурно зарадити велику суму новца лечећи овако опаку и заразну болест?“ „Не, ја овде не примам никакву плату, радим забадава,“ одговори. Рече опет онај војник: „То значи да ти радиш забадава?“ Не, ја ово радим ради Христа, а из љубави према људима. Ја сам уверена да је Бог са мном. Дошла сам заједно са Богом чувши да је овде завладала тешка заразна болест и да се умире масовно. Стално осећам да сам Богу потребна, и знам да ћу свима вама помоћи. Ништа се не бојим, дошла сам да вршим Божји посао.“

Ове речи пред свима болесницима отвориле су им једно савим ново виђење, улиле нову снагу и охрабрење које се преносило из једног одељења у друго. Ова девојка је својом вером у Бога уносила веру и у душе ових тешких болесника. На чуђење лекара, устајали су из кревета многи за које се мислило да неће преживети.

Дакле, на животном попришту многе су врсте игара. Међу њима је и ваш одазив на позив Божји да се даље школујете на овом Богословском факултету. Објективно гледано, није важно каква се игра игра, него је важно како се животна игра игра. Како се придржавамо правила те игре, са колико морала, поштења и одговорности вршимо оно за што нас је Бог позвао. Исто је важно до које мере ћемо свој морални живот усмерити Богу и колико ћемо интелектуално узрести градивом које се предаје. На Христовом „стадиону“ живота победа је увек обезбеђена, јер се сва правила Његове игре своде на два најважнија начела и две заповести: „Љуби Бога и свога ближњега“. Ко се држи ових правила, на крају увек побеђује. Другим речима, ко има љубави према Богу, испуњаваће и сва остала начела која је Бог поставио у природу света и живота. Исто, из љубави према Богу извиру сва племенита осећања према свима људима. Тако ћете једино на крају моћи да кажете по речима Светог Апостола Павла: „Добар рат ратових, трку заврших, веру одржах“ (2 Тим 4,7).

Са овим мислима желимо вам успех у наукама и моралном узрастању, како бисте се још више трудили на делу Божјем и преносили своје знање млађима.

*Митрополић Николај*



## ИЗГРАДЊА МИРА – ЗАЈЕДНИЧКО ДЕЛО\*

Дозволите нам, многопоштовани учесници овога скупа, да Вас топло поздравимо у име Његове Светости патријарха српског Господина Павла и пренесемо Вам његов свети благослов. Исто тако, желимо да, у име наших епархијских тела и органа, свештеника, монаштва, професора, оних који уче у нашим богословским школама, у име нашег благочестивог народа и у наше скромно име, изразимо најлепше жеље раду овога скупа и топло захвалимо организаторима овог сабрања у овој Богом благословеној земљи и граду Аману.

Молитвено од Бога тражимо да уздигне заједнички ум наш ка Себи, Богу нашем, јер смо образ Божји. Нека се зарадује Бог наш овим састанком и свим оним што ћемо добро учинити. Нека се разговорима нашим најпре уздигне застава Божја, а када Његову заставу уздигнемо, развићемо и нашу заставу вере и сваког добра. По томе ћемо познати да овај састанак држимо у јединству ума, у јединству душе, мисли и хтења. Скупили смо се овде из многих крајева овог Божјег света вером у једнога Бога, чије Име никада не тамни и чије речи овековечујемо као сталну садашњост: „Срце Моје непрестано бди“, рекао је Бог, и увек је са нама. Још је рекао Бог: „Где су двоје или троје сабрани у име Моје, онда сам и Ја међу њима“ (Мт 18,20). Верујем, увек је са нама Један Једини од почетка па до краја света, заправо, са нама је Он вечни и од вечности, коме нема почетка ни краја. Он је Бог свију народа и племена овога света, света који је богат грехом и свим оним што грех доноси собом.

У овом жалосном свету, времену и веку, који се убрзо завршава, улазимо у трећи миленијум, питам: Са чиме улазимо у следеће хиљадугодиште? Да ли са више добра или зла? Да ли са више моралних чинилаца или мање? Да ли ми људи, племена и на-

---

\* Поздравна реч на конгресу Светске конференције религија за мир одржаном у Аману - Јордан, новембар 1999. г.

роди, улазимо у нови миленијум сиромашнији грехом, а богатији добром? Можемо ли у првим минутима, часовима и години, без греховног оптерећења радосним поздравом мира рећи: Мир кући овој, мир месту овом, мир држави овој, мир Цркви овој, мир свету овом? Ваистину, не можемо. Зашто? Зато, јер се грех умножио, отеловио, постао телом греха у људима. Чак не можемо рећи – ни мир душама нашим а да им лице пред Богом не поцрвени од стида. Криза морала и ауторитета је изобилно присутна у нашем времену (данас), а безбожни људи упорно зидају своју Вавилонску кулу и Господ им помућује језике међусобног неразумевања.

На плану гашења нежељеног пожара таме и сваког зла, на овоме зборовану, надам се, можемо учинити доста доброг, и то не само за једног човека, не само за један народ, него за цели свет, а нарочито за оне који много страдају у појединим народима. Осећам у срцу и говорим, нисмо се ми овде састали у име било ког хуманизма, савременог надчовека, него у Име Божје и као деца Божја, да уз Његову помоћ помогнемо и чинимо оно што је најбоље у нашем времену. Тиме ћемо прославити Бога и уважавати остварену љубав Божју у човеку.

Овај скуп је изражена љубав Божја која кроз дела ради. Ово је вера наших отаца који нас и данас љубе. Желим да и вера деце наше буде чиста и јасна поука њихових верујућих отаца и да дела наша буду људи нашег поверења. Да им можемо сутра предати оно добро које ми чинимо са поруком: „Где стадосмо, ви продужите; што не могосмо, ви одужите“.

*Митрополић Николај*

## НА БЛАГОДАРЕЊУ ПРОШЛОМ И ДОЧЕКУ НОВОГ ЛЕТА ГОСПОДЊЕГ 1996.\*

Коме смо се радовали у овој 1995. години?

Једино Господу Христу, једино Њему. Све друго је изазивало буру у свету, а Он је стишавао буру. Све друго је радило за рат, за прогон, за сузе, а Он је радио за мир. Светска наука и култура изгонили су стид из људи, а Његово име повраћало је тај стид. Разјарени људи сипали су оберучке смрт на смртнике, а Он је брижљиво неговао живот у живих.

Отпадници од Христа прогласили су себе спаситељима света, па су завили свет у црнину туге и у мирис лешина. А Он се пажљиво провлачио између тих самозваних спаситеља носећи озон живота, љубави и радости, и ослушкивао да ли Њега ко признаје за Спаситеља и призива у помоћ. Ми смо Га призивали (мислим на српски народ) и признавали за Спаситеља. Призивали смо га у молитвама да престане рат и усели се мир међу људе.

Примирје са Немцима је потписано у једном вагону на француском фронту. Када су Немци потписали Протокол, први је из вагона изашао Маршал Фош, који је заступао све савезнике и савезничке владаре. У његове руке спустио је Бог бичеве и узде коначне победе у Великом рату. Кад су министри пришли да му честитају, он је изговорио ове велике речи: „Не нама, Господе, не нама, него имену своме дај славу“ (Пс 113,9).

Ко је био маршал Фош? Пре Великог рата био је незнатан у једном незнатном гарнизону. Једног дана стигне до њега једна чудна званична потерница: питали су га да ли он зна да неки од официра похађају цркву и воде „поповску политику“. На то је племенити комадант одговорио лаконски и хришћански: „Ако питате за магарце у мом гарнизону, ја сам на челу свих магарца“.

---

\* Слово изговорено у цркви Св. пророка Илије у Сокоцу.

- Запад је показао да нема више укуса ни срца за високи историјски морал. Да је Запад у последњим ратовима, као и нама Србима наметнутом рату са Хрватима и муслиманима упутио бар једну паметну и мудру претњу, не би се хришћани гонили и цркве рушиле, људи тако масовно убијали.

- Ако је икада у овом поратном времену требало храбрости, сада је треба. Деца смо јунака и вратимо се програму Св. Саве, који је врло кратак: у миру поштење, у рату витештво. Ако је у миру непоштење и корупција, кад рат дође сви стрепе и постају кукавице. Ако је поштење у миру, онда је Бог с нама и победа с Њим. Овај последњи рат нам је био испуњен непоштењем, и само су поштени у њему били испуњени витештвом...

*Митрополит добробосански Николај*



## НЕСХВАЋЕНО КОСОВО\*

Није мали број личности и догађаја из српске и светске историје из последње четврти 14. века који заслужују дивљење. Међутим, Косовска битка и личности везане за овај догађај – за Видовдан, одликују се од свих осталих догађаја оног времена и о њима се писало много више него о било ком другом догађају. Ни о једном владару, ни о једном светитељу, црквеном и духовном управитељу онога времена, није изречено толико похвала и високих оцена као о Кнезу Лазару. Њихова множина се објашњава пресудним значајем Косовске битке и, још више, култом владара светитеља који је у тој битки погинуо и у чијој се личности усредредила традиција.

Најстарији животопис Кнеза Лазара настао је између 1392. и 1398. године. Народно предање и оно што је српски народ носио у своме срцу, заједно са свим писаним споменицима, развили су и створили веома опсежан књижевни материјал.

Не мислимо улазити у било какве анализе већ написаног о Видовданском догађају, о Кнезу Лазару, другим јунацима и мученицима овог боја за Крст часни и слободу златну. То ће у свом програму рећи наша деца.

Ових дана прочитах у београдском дневном листу „Политика“ следеће: „Историја човечанства има мало таквих крвавих битки и таквог масовног херојства као што је било на улицама запаљеног Београда пре 70 година. Из часа у час тресло се београдско тле од страшног урагана смрти, топовске ватре и пожара. Нападан скоро без предаха од вишеструко надмоћнијег освајача, Београд је одолевао: његови бедеми су се рушили под ударом граната, али срца малобројних бранитеља нису задрхтала. Петнаест месеци је трајала опсада Београда.“

---

\* *Поздравна реч Епископа далмаћинског на Видовданској академији код Лазарице на Далмаћинском Косову.*

Ово је само једна од многих ратних епизода из историје српског народа, а низале су се једна за другом од Косова до данас. Ето, тако смо ми из крви израстали, у њу се утапали и опет израстали, да бисмо ведрa чела свима и свакоме погледали у очи.

Нека својим скромним програмом наша деца кажу шта очекују од косовског завета крај ове лепе цркве „Лазарице“ на нашем Далматинском Косову, а вама свима желим добродошлицу и молитвену корист по душу.

Нека би Свевишњи Бог и свети косовски великомученик Лазар све нас благословили и сваким добром обрадовали, а понајпре љубављу према својој светој Цркви, својој отаџбини, свакоме ко у њој живи и труди се у добру. Амин Боже дај и Богородице и косовски великомучениче Лазаре, са свима учесницима на Косову пољу равном борећи се „за Царство небеско“, „за прелијепо име Исусово“, за слободу, за миран и у Христу Господу спокојан и побожан живот љубљене ти деце!

Хвала у име свију вас и у моје лично име Високопреосвећеном митрополиту загребачко-љубљанском Јовану и Преосвећеном епископу бањалучком Јефрему што ову радост празника са свима нама данас поделише и својим присуством све нас обрадоваше.

*Ејиској далмајински Николај*

## ДЕЛО ЗАЈЕДНИЧКЕ РАДОСТИ\*

Рекао је Господ Исус Христос: „Мудар човек износи из своје ризнице и старо и ново“ (Мт 12,35). Ово су мудре речи, поучне и нама данас. Старо је све оно што су стварали наши преци и нама оставили у аманет, а ново је оно што ми стварамо. У овом рату било је таквих који су рушили старо, а не знамо да ли ће они шта дати ново. Ова богомоља, подигнута браћи Муслиманима у Козаруши ипак је чување и васкрсавање старог. И овом месту, као и свуда, потребно је и старо и ново. Тако ћемо бити богатији, и сви наши велики преци нека живе са нама; они су мудрије живели него ми и још мудрије стварали. Стварали су полако и темељито.

Ова подигнута богомоља је васкрсавање једне цивилизације на нашим просторима, која није занемарљива. Има места у нашој Босни и Херцеговини где су нам преци подизали богомоље скоро једну крај друге или у непосредној близини. И овај крај је обогаћен једном богомољом, која на свој начин говори о саживоту његових грађана. Њена је порука данас, а и моја, да нам се више никада не догоди оно што нам се догодило у блиској прошлости. Не суди се о становницима једног села, града, краја, па и државе, само по кућама домаћина, него понајвише по објектима као што су општина, школе, болнице, богомоље и друга здања од општег значаја. Нека тако буде и у овом подкозарском месту.

Пре педесетак и више година, када је овим крајевима, Балканом, па све до Охрида, пролазио један Американац, рекао је: „Ја у овим вашим балканским крајевима и градовима осећам дубоки душевни мир какав нигде осетио нисам. Архитектура ових кућа и других здања не означава охолост и насиље, него мир, кротост, смиреност, тишину, шапутање и молитву. Иако сам из Америке, некако се овде више осећам као код куће. Као да неки

---

\* Реч на ошварењу цамије у Козаруши.

други свет скривате иза свих ових људских творевина, и као да се то све налази иза неке меке и танане завесе.“

Рече му саговорник: „Па ви и јесте код куће! Ово је све веома лепо за око и срце, права и најдуховнија уметност у свету, букет цвећа разних боја и мириса, па се сваки посетилац осећа као код своје куће када овде дође.“ Нема сумње, Балкан је у сваку руку помало оригинал на Истоку и више на Западу, као што је италијанска Ренесанса копија са Балкана.

Ми данас искрено желимо да овај подухват Уједињених нација буде подстрекач и Србима, и муслиманима и римокатолицима да обнављају, прво веру у Бога у срцима својим, а затим да им богомоље васкрсавају, у њих иду, Богу се моле, а Он је рекао: „Где су двоје или троје сакупљени у име моје, онде сам и ја са њима“ (Мт 18,20).

Нека се ни у једној богомољи, било чија да је, не проповеда мржња, неслога, нетолеранција или нешто друго што у овим крајевима и народима може довести поново до оних немилых догађаја кроз које недавно прођосмо, добро их осетисмо, сузама залисмо и тугом обависмо! Слободан сам рећи, такве нам богомоље не требају, већ оне које ће проповедати љубав према Богу и ближњима. Права љубав је од Бога која покрива мноштво грехова, а ми нисмо безгрешни људи. Нека је хвала инвеститорима за ово добро дело, срећна и од Бога благословена била молитва свима који ће се у овој Божјој кући молити.

*Митрополић Николај*

## МУЗИЧКИ ПОСЛЕНИЦИ ДИЧНИХ ПРЕТХОДНИКА\*

Ово је прва Крсна слава Музичке академије у Српском Сарајеву. Ова школа прославља Пресвету Богородицу, којој су испеване многе религиозне песме, компоноване и хорски извођене. Међу њима је и песма, доспела с неба и испи-сана руком Арханђела Гаврила, на Богородичиној икони „До-стојно јест...“, што је небеска химна Пресветој Богородици. Ни-ко од људи није у стању рећи данас колико је пута ова небеска песма отпевана у част Богородице.

Људима који су у души осетили плодне Божје дарове, све им спољашне постаје мало значајно. Могли бисмо их назвати му-дрима, философима Светога Духа. Они воде узвишену, од Бога им дату улогу на умножавању унутарњих духовних дарова. Они који се баве музиком, ово најбоље осећају и доживљавају. Јеван-ђелска прича о талантима говори о овоме најречитије; ту је реч о духовним даровима које је Бог положио у сваку душу. Својим ор-ловским замахом ова прича прелеће све дужине, дубине, ширине и висине човечје душе од почетка до краја.

Таленат за музику појављује се у раној младости, најпре кроз песму. У добу раног узраста, јавља се и наклоност умећу на музичким инструментима. Још више ће се и изразитије пројавити овај Божји дар касније приликом компоновања и дириговања.

Треба нагласити: задатак је сваке музичке школе, па и ове Музичке академије, бављење овим духовним даровима, што те-мељитијим и истинскијим оспособљавањем младих талената за овај део посла у нашем народу, толико лепог, топлог и племени-тог. Она отвара путеве којима би ови плодови срца требало ићи: лепотом мелодије, садржајем текста, продубљивањем хармониј-ских веза, богатством нијанси у најтајанственијим доживљајима

---

\* Поздравни говор на Крсној слави Музичке академије, на Малу Госпоји-ну 2000. г.

човековог духа. То се чини с циљем како би се открио психолошки израз за извођење вокалног и инструменталног певања и музицирања, посебно или комбиновано. Ова школа и њени професори, као и професори других школа, јесу амбасадори културе српског народа у Републици Српској. Нека би дао Бог да и њихови студенти постану то исто, и бољи од њих!

Својим самопрегорним радом и показаним резултатима Академија је пронашла своје место међу школама сличних њој. Велика је ствар рад на неанонимним и анонимним духовним стваралаштвима нашег народа. То благо, преточено у уметничку стилизацију, било је искуство неких наших великих музичара. Корнелије Станковић је прокламовао романтичарску тезу да српску уметничку музику треба градити на темељима српске народне музике, Јосиф Маринковић се по композиторском формату може упоредити са Стеваном Мокрањцем, а Мокрањчев рад пада у време процвата реализма у српској књижевности.

Захваљујући снази нашег културног фоклора и његовом богатству (а он није мали ни нов), који је стицан у муци и туги, на тлу толико намучених балканских земаља, као и афинитету што га је носио сваки наш бољи музичар, може се о свему оствареном изрећи позитиван, крупан и значајан закључак.

Религиозно песништво је неговано још у Старом завету. Музика је код Израиљаца била веома омиљена и раширена, као и код осталих источњачких народа, јер су се уз свирку и песму одвијали најважнији догађаји у животу, а и иначе, музика се користила за пратњу и одржавање ритмова. Постојале су три врсте инструмената: а) на жици (струне); б) дувачки инструменти, и в) инструменти за ударање. Не знамо како су инструменти тачно изгледали, јер нема њихових слика, али се ипак дају реконструисати према асирско-вавилонским и египатским инструментима.

Код нас Срба, црквено песништво такође има своју историју, врло плодну и значајну. Оно има везе са византијским црквеним појањем, нарочито преко Свете Горе.

Тек доласком младог, болешљивога, али своме роду оданог Корнелија Станковића остварен је напредак на овоме пољу. Он је узор и путоказ имао у Вуковој делатности. На потребу да се нотама забележи српско црквено појање упућивали су га руски свештеник у Бечу Михаило Рајевски и српски патријарх Јосиф Рајачић. Станковић је овом сложеном и родољубивом задатку

пришао с љубавним заносом и с професионалном одговорношћу. Обавио је велики и слојан посао и за собом је оставио три књиге: „Православно црквено појање у српског народа“, штампано у Бечу 1862, 1863. и 1864. године. Оставио је и седамнаест свезака црквених песама хармонизованих у четири гласа и педесетак листова са једногласним напевима карловачког појања. Поред њега, на овом послу су радили Стеван Мокрањац, свештеници, карловачки богослови, професори, који су у Сремским Карловцима, Новом Саду, Сарајеву, Пакрацу, Осијеку, Сомбору своје записе штампали или су их једноставно умножавали за свакодневне потребе.

Песме Осмогласника пре и после Станковића бележили су и у ноте стављали: Мокрањац, Гаврило Бољарић, Никола Тајшановић, Мита Топаловић, Станко Морнар, Бранко Цвејић, Ненад Барачки, Божидар Јоксимовић, Јован Козобарић, Лазар Лера, Стеван Ластавица, Дамаскин Грданички. Њиховим заслугама је српска музичка баштина сачувана за будућност, јер се усмено предање врло лако гасило, и да би у другој половини 20. века било драстично потиснуто из културне свести, како новонасталим политичким приликама, тако и пременама у животу српског народа и Цркве.

Помињем још оно што сам имао прилике чути од добрих познавалаца природе овог посла, наиме, да појединачно српско црквено појање, са руским црквеним хорским појањем и италијанским шлагерима, спада међу најбоља остварења у свету на пољу ове културне тековине. Без обзира на то, време је да се овај српски црквени драгуљ озбиљно изучава и подигне на онај ниво који му припада. Ту привилегију у нашем народу за сада има само ова школа. То је дуготрајно српско молитвено стваралаштво, изнедрено православном вером и приношено као најлепши дар Богу своме.

Дакле, процес који се данас код српског народа одвија на пољу музике није ништа ново и друго него наставак рада наших великих музичара, отаца нашег музичког стваралаштва. Ми знамо шта су они радили и урадили. То су њихови тестаменти остављени своме музичком потомству и народу српском. Култура музике обавезује нас да појачамо ову нераскидљиву везу на пољу музичког стваралаштва...

*Мийройолий дабробосански Николај*





## ОГРОМНА ОДГОВОРНОСТ ВЕРОУЧИТЕЉА ДАНАС\*

*Учини, Госпoде, да њуи твојих одредаба буде за мене закон, и ја ћу ља тиражијии свагда.*

(Пс 118,33)

Ова мисао је давно изговорена и увек остала снажна и актуелна. Обраћамо се вама вероучитељима на почетку треће хиљадугодишњице хришћанства, јер сте ви импулсивна снага у овом времену и животу. Пред вама су велики задаци и истовремено опасности, што то осећате и знате. Као да се и данас чују речи песника: „Где ја стадох ти продужи, што не могах ти одужи“. Кормило на пољу позива и одговорности пред вама је.

Само родитељи испуњени љубављу према деци и деца испуњена љубављу према родитељима, радосно примају бремена живота и носе их уверени да им је Бог помоћник. Тако се долази до вере, до необјашњиве тајне љубави родитеља према деци и деце према родитељима, коју озарава Божја светлост родитељства и Божјег синовства. Само душе таште од љубави ово тешко примају, а то вероучитељи добро знају.

Ово је вера душе испуњене божанском љубављу. Вером можемо појмити да оваква љубав није земаљског порекла него небеског. Она је запаљена на огњишту вечите родитељске и синовске љубави која је у Богу. Отуда вероучитељи, који неодољиво љубе своју духовну децу и деца која љубе своје вероучитеље, радосно прихватају веру у Вечног Оца и савечног Сина на небесима.

У овим снажним кризама морала и ауторитета многи су међу младима гладни и жедни правде. Тешко да је икада раније све у свету било тако издробљено и измешано као у овом времену великих организационих промена на свима подручјима живота.

---

\* Реч митрополића Николаја вероучитељима на семинару одржаном 29. јула 2001. г. у Духовној академији у Србињу.

Сложићете се да никада наша планета није била толико истражена као сада. Међутим, та сазнања у свету и света нису повећала праведност, љубав и добре међуљудске и међудржавне односе. Сведоци смо стварања све већих заплета међуљудских и међудржавних. Душе су нам као куће претрпане свим и свачим, па не стижемо ствари оценити, ни на своје место поставити. Не уметмо се навикнути на ред и поредак ствари и догађаја. Мучи нас савест због сопствене неспособности и што све више отупљујемо и постајемо равнодушни.

При свему овоме изобилни су таленти и култура речи, што је највише присутно међу младима. Ово обогаћивање се не односи на једну струку или дар, већ на многобројне струке и дарове. Мора се признати, и овде има много нереди и неспособности. Има, јер се све комерцијализује и подводи нижим вредностима.

Исто тако, у нашем времену је распрострањена и култура речи, а никада нам реч није била слабија и безначајнија. Овладала је инфлација речи, и не мање од оне новчане која хара целим светом. Новчана инфлација зна да се негде налази и злато. Када се оно изнесе, лако се процењује његова вредност. Нажалост, у инфлацији речи, и ако се појави каква златна реч, непролазна и трајно вредна, не разликује се од хартије на којој је написана.

Исто тако, наука је развила свој критицизам и у том погледу усавршила методе, док живот никада није тако мало тежио Истини. Оно што је обухваћено теоријом, није обухваћено праксом, а Христос је рекао: „Ја сам Пастир добри; Пастир добри живот свој полаже за овце“ (Јн 10,11). Чињеница је да се духовна грађа може употребљавати и злоупотребљавати. Начело: „не чини другоме оно што не желиш да теби други чини“, као да се памти само зато да би се извратило у своју супротност. По тој истој науци, док се материјалне сировине толико цене и као да се дошло до неке генијалности у искоришћавању свакојаких отпадака, дотле се на духовне вредности човекове гледа готово као на штетне и неупотребљиве отпатке.

Морате се научити како да разлучите корисно од штетног, добро од рђавог, трајно од привременог, небеско од земаљског. На вама је да свакој ствари придате пажње и места само онолико колико јој припада. Да бисте то могли успешно постићи и на општем добру бити корисни, морате бити лично растерећени свега онога без чега можете, да будете без оног штетног и негативног,

како по ваш живот, тако и по живот оних којима служите као пример.

Обраћамо се вама, вероучитељима, јер пред вама је задатак, да чините више добра међу људима него што је до сада чинено. Гајите осећај да у туђој срећи и добру видите своју срећу и добро. У вама видимо гвоздену вољу и снагу са којом можете угушити сваку ниску склоност. Уверени смо да су сва прекомерна уживања и телесне насладе врло штетне по људе. Сви ниски прохтеви доносе како понижење и беду, тако и духовно растројство, где се живот трагично завршава.

Ако нисте до сада, потрудите се да од сада заволите знање, ред, рад, истину, правду, братољубивост, честитост, достојанство, очинство, материнство, па ћете бити срећни и поносни, јер ћете осећати да чините оно што је богоугодно, трезвено, добро и човечно, паметно и племенито. Народ који има овакве вероучитеље, корача путем моралног, интелектуалног, економског напретка и добитка. Када ово говоримо, мислимо на школску младеж којој предајете, а она је потребна школи, Цркви, науци, уметности, једном речи, култури, народу, држави. Мора се знати: ако се све у животу зида на истини, правди, поштењу, карактеру и мудрости, не може бити неодговорности било које врсте као што их је можда било до сада. У свему овоме потребна су два чиниоца: здрав дух и чврста вера. Они се стално прожимају и не могу једно без другог. Један народ одржава вера у Бога, вера у постојање већих духовних способности, вера у човеково више значење, вера у победу Истине и Правде над лажју и насиљем, победа добра над злом сваке врсте, и духа над материјом. Вера у суд Божји и одговорност човекову за сва дела његова. Та вера одржаће људе у низу свих брзих промена и настојања, од стране разних чиниоца који хоће да људе разједине и доведу их до међусобних размирица, као што се то недавно десило.

Ипак, погрешили бисмо ако не бисмо нагласили да наше време има и великих тековина. Никада није било толико старања око хигијене и напретка медицине, толико победоносних сузбијања разних болести. Ово се може рећи и за друга достигнућа човековог ума. Па ипак, поред видних успеха у медицини, јављују се друге болести којима се тражи лек. Али, треба рећи, никада није било толико лудила, толико насмејаних фотографија, а уствари порнографије, нити толико самоубиства. Никада није

било толико добротворства и социјалних старања, али ни толико хладног, рачунцијског омаловажавања човекове патње и очајања, све до гажења људског достојанства. Проповеда се препоруђајно одгајање, а валута људског живота никада није била јефтинија. Савремени ратови са свим својим наоружањем ни по чему не личе на давнашње ратове које смо доживели на „брдовитом Балкану“. Дакле, остварују се старе речи: „сад и најгора рђа може убити најбољег јунака“.

Износећи ово, мото ове наше поруке вама вероучитељима могао би бити: „Када се радују праведни, велика је слава; а када се подижу грешници, тражи се човек“. Овим нисмо имали намеру да обезвредимо ваш вероучитељски ентузијазам. Нисмо имали намеру да вас обесхрабримо или заплашимо. Све то није својствено вама. Желимо само да вас на почетку треће хиљадугодишњице хришћанства подстакнемо на размишљања, схватања и закључке, колико је достојанствено бити човек и сачувати своје достојанство и достојанство других, што ће се постићи заједничким стваралаштвом и удруживањем доброг и корисног по вас и друге. Тако ћете се радовати свом плодном животу, и уклањати се од свега што вам може заувек упрљати образ и душу, и карактер и вољу. Све је то итекако важно, јер ви, хтели или не, писаћете историју свога времена, а она је, како су стари рекли, „учитељица живота“. Ово говоримо и због тога да бисте могли одговорити на многа питања, могли се приближити Богу још више. Само тако се може бити добар син и добра кћи свога народа и своје отаџбине. Само тако се може стварати добра породица за коју је неко рекао: „дајте нам добру породицу, па ћемо вам дати добру државу“. То значи, дајте нам у сваком погледу добре и самоодговорне родитеље, па ћемо заједно са њима дати отаџбини добру децу.

Садашњим нараштајима вероучитеља је пало у удео да заору ову историјску бразду и, да вас подсетим, та бразда ће бити ваша и ничија више. Овај велики историјски догађај хтели смо обележити овом поруком вама данас. Њу памтите и нека вам бар у маломе буде путоказ кретања напред. Нека вам је срећан и од Бога благословен овај састанак са жељом да у свему добром преизобилујете и напредујете.

*Митрополић Николај*

## ДИЈАЛОГОМ У ЉУБАВИ ДО РАЗУМЕВАЊА\*

Дозволите, господо и браћо, да Вам се представимо: Ја сам предстојник Српске православне цркве, Епархије дабробосанске, митрополит Николај и председник Међурелигијског вијећа Босне и Херцеговине у овом мандату.

Исто тако, дозволите Нам, многопоштовани Архијереји, високопречасни и часни оци, даме и господо, да Вам, у име наших епархиота и Међурелигијског вијећа, пожелимо пријатан боравак у престоном граду Сарајеву и пуни успех у раду овог скупа, који је по својој тематици врло занимљив и користан.

На овај скуп смо дошли свесно и намерно. Верујемо да оно о чему ће се овде расправљати и договарати, биће као муње љубави, обасјаће наше душе, и шире од тога. Глас овога скупа чуће се далеко, и нека би дао Бог да осветљава ову мрачну атмосферу нашег времена, колико-толико.

Близу овог града постоји једна бања звана Илица, у коју долазе људи да купају своје тело с надом у оздрављење, да им буде лакше и лепше. Ми смо сви данас дошли у овај град Сарајево да окупамо своје душе у заједничким мислима братске љубави. Свима је учесницима дано и знају – прво треба окупати своје душе, своје мисли, своја закључивања, како би доносили одлуке о најуспешнијем лечењу и оздрављењу од многих недуга који су се наталожили. Има их данас много који се узалуд перу споља и не осећају оздрављење својих душа.

Овај свет у греху лежи (ср. 1 Јн 5,19), па због тога не престаје даље зидање Вавилонске куле. То зидање почело је давно, још од Адама у рају, па све до дана данашњега. Када би, неким

---

\* Поздравни говор на отварању конференције под називом „Хришћани и муслимани у Европи: одговорности и религијски ангажман у плуралистичком друштву“ у Врхбосанској католичкој теологији у Сарајеву, 12. септембра 2001. г.

чудом, на неком чудесном платну, могли у трену ока сагледати све овоземаљске катастрофе, као последице Адамове непослушности, било би јасно колико је опасан и узалудан посао таквога зидања.

Због сопственог, слободног одредења за грех, таквим зидарима није дано да разумеју велику тајну Бога и Његове планове, нарочито са човеком, том сликом и приликом Божјом. Они не разумеју ни себе, и велика су сопствена непознаница.

Тема којом ће се овај скуп бавити: „Хришћани и муслимани у Европи; одговорност и религијски ангажман у плуралистичком друштву“, веома је корисна, и потребно је да се о њој разговара, да се нађе онај заједнички добар мелем за наше биће. У свему овоме, поред осталог, заједничке су нам, нарочито у овом раду, још три чињенице: „Оче наш“ то јест Бог; „хлеб наш“ то јест насушне животне потребе, како телесне, тако и душевне и „дугови наши“ то јест наш однос или неоднос са Богом. Када Бога називамо својим Оцем, то нам одмах даје и право и обавезу да све људе називамо браћом својом. Када нам Бог даје за право да од Њега хлеб иштемо, Хлебодавац очекује да се и ми бринемо о томе да сва наша браћа имају хлеб, како за телесну храну, тако и за духовну. И када нам милостиви Опроститељ опрашта наше грехе, Он очекује да грех једнога човека схватимо као наш заједнички грех, да немоћног брата узмемо на рамена своја, да га молитвом и милостиивошћу исцелимо од греха његовог.

Очекујемо да ово сабрање буде на тој истој Божјој милости, на правди братства и милости братства. Да донете одлуке буду утемељене на камену станцу.

Још једном и много пута, желимо свима од Бога благословен рад како бисмо били сарадници Божји у зидању непоколебивог дома, у коме су многи станови за оне које Господ љуби.

*Миџројолиј дабробосански Николај*

## ГРАДУ САРАЈЕВУ ОПЕТ НА ДАР\*

**Д**анас, када отварамо обновљени Музеј Старе цркве у Сарајеву, намеће се објективан закључак: овим музејским простором и изложеним експонатима веома је обogaћена културна породица града Сарајева.

Заслуге за ово припадају најпре оним Србима који су, окупљени око своје Цркве делали у Сарајеву брижно негујући и стварајући уметничка дела која данас излажемо.

Ако је ова изложба потребна, а данас је потребна понајвише, за Цркву се може рећи да је она увек била чуварка заветних мисли. Она и данас хоће узвишену, часну, светлу и напредну мисију човековог братољубља, миротворства, једномислија и добрих жеља свима и свакоме. То је у овом нашем времену неопходно, јер се само тако може бити користан као и одговоран пред нашом будућношћу.

Веома смо захвални свима који учинише много да дође до обновљења и отварања овог Музеја, који је млађи само годину дана од Земалског музеја у Сарајеву. Нарочито овом приликом благодаримо господину Клајну и свим његовим сарадницима, који се на разне начине потрудише да поново отворимо Музеј.

Захваљујемо Аустралијској амбасади у Бечу, Норвешкој цркви и Норвешкој амбасади у Сарајеву, Југословенској амбасади у Сарајеву, донацији Студеница и господину Мајклу Ђорђевићу, Немачкој амбасади, Кантону Сарајево, Општини Стари Град, Општини Центар и Општини Ново Сарајево.

Изложен је само један део културног блага Српске православне црквене општине у Сарајеву. Музеј је могуће учинити још већим, али су потребна материјална средства, како би дошло до проширења изложбеног простора и расположиво културно благо било изложено. Гајимо наду да ће се то једнога дана остварити.

---

\* *Говор поводом отварања Музеја Старе српске православне цркве у Сарајеву, 20. децембра 2001. г.*

Друго што у овом свечаном моменту хоћемо да нагласимо јесте: наша је искрена жеља да свима посетиоцима Музеја будемо одани објавитељи и објаснитељи изложене тематике, а она је веома разноврсна. Трудили смо се да експонати буду импресивни, да посетилац зажели опет доћи, разгледати изложено и још више обогатити свој духовни раст. Ако се то буде дешавало, а надамо се тако, то је онда најбољи показатељ да је професор др Аника Сковран и овог пута са својим вредним сарадницима показала високу стручност, на чему и овог пута њој и њеним сарадницима најтоплије благодаримо.

Напред реченим и у најкраћим цртама представљеним изложеног, све Вас са благодарношћу поздрављамо, и захваљујемо што са нама делите ову нашу моралну обавезу према граду Сарајеву.

*Миџројолић дабробосански Николај*



## ПРОСВЕТА НАША НАСУШНА\*

Дошао сам на ово обележавање 100 година „Просвјете“, у име Српске цркве, да бих овим поздравним словом освежио оно време под Отоманском империјом и Аустро-Угарском. Под отоманском влашћу био је низак ниво образовања Срба у Босни и Херцеговини. Али су ипак, и са таквим ниским образовањем, били носиоци јачања образовања и националне свести свештеници, трговци и занатлије. Ово ниско стање просвећености у време Турака било је побољшано утицајем Аустро-Угарске. У градским срединама радила је Црква на организацији црквеног и просветног живота, претварајући се постепено у институцију у којој се одвијао цео друштвени, политички, социјални и културни рад, све у области црквеног и школског живота. На томе су радиле црквено-школске општине у већим местима, као у Мостару, Сарајеву, Ливну и другде.

Против тадашње компромисне политике у решавању националних права српског народа устала је прва генерација српских младих интелектуалаца. Она је настојала да створи услове за школовање даровите младежи, па је 1901. године основано „Бечко друштво“, а идуће године „Просвјета“. Иако је тада још трајао аутономни покрет Срба, заслуге за оснивање „Бечког друштва“ и „Просвјете“ припадају школованој омладини српској.

Ја долазим са три поздрава и три молбе.

С обзиром на све оно што је „Просвјета“ током ових 100 година учинила, мој први поздрав гласи *органујуће се*, попут корифеја „Просвјете“ и свих оних који ће касније радити. Нека организација ове установе и даље буде моћна. Биће она чврста ако пред собом буде имала само један циљ коме ће бити потчињени сви остали циљеви. Моћна ће бити ако се сви нађемо на једном

---

\* На прослави 100-годишњице рада Српског културно-просвјетног друштва „Просвјета“ (1902 - 2002).

делу и усмерени према том једном великом циљу. У основ свога делања ставите, као што је и пре било, три основна начела: родољубље, просвету и веру.

На овим основама наши претци су зидали своју националну зграду и дигли је веома високо. Сви скупа зидајмо ову грађевину која ће нас надживети. За велика културно-национална дела у наше време потребна је велика и чврста организација.

Ово је мој први поздрав и прва молба.

Други мој поздрав гласи *радишће*, али радом који ће уједно бити и молитва пред Богом. Чинећи тако, чувајте се да вас не заплусне рад оног противника Бога и људи. У нашем времену много се ради, а дани су нам окраћали. Изрека „рано лези и рано устани“ данас је недовољна и мора се променити у „касно лези и рано устани“. Ко хоће да победи, томе данас похвала није предност, него опстанак. Много је великих открића учињено у нашем времену. Највећа одгонетка у свему овоме је и права величина – рад. Ко више ради, мора триумфовати над оним који мање ради. На томе данас почивају социјална селекција и природне науке. Са њима је једнодушна и религија са својим тврђењем: „онај који има, још ће му се додати, а онај који има мало и то држи закопано под нерадом, одузеће му се и то мало“. За ових 100 година „Просвјета“ је урадила много, и данас нема ни једног човека који у свом радном веку може толико остварити. Али, иако обележавамо 100 година „Просвјете“, нека би оно што је постигнуто било само почетак и једно велико пророштво. Радите, остварујте и испуните ово велико пророштво.

То би био мој други поздрав и друга молба.

Трећи мој поздрав гласи *истрајшће*. Узалуд су и највеће мисли и речи ако се нема истрајности у започетом раду. Ми Срби раније, а и сада, много смо започињали. Данас се морамо чувати да се не прочујемо као народ многих почетака. Боље је у једном истрајати до краја, него много почињати а ништа не довршити. Тајна свих надчовечанских дела, тј. тајна свих могућих немогућности које су остварене у свету, лежи у истрајности. Погледајте колико само треба истрајности у новом започетом послу. Куд и камо више истрајности потребује наш културни и национални идеал, а он за нас не значи спорт него живот. Истрајност је лака за онога ко ради организовано. Истрајност је још лакша за онога који је зналац свог посла и не мења га, јер воћка која се

често пресађује не доноси плода. Истрајан човек у „Просвјети“ тежи наведеним начелима: *родољубљу, просвјети и вери*. Запојте „Просвјету“ и цео свој рад великим духом родољубља, хуманим духом просвећености и узвишеним духом вере. У свему овоме истрајте.

То је мој трећи поздрав и трећа молба.

Мени који сам дошао као представник Цркве, која је у своје време веома много учинила на оснивању „Просвјете“, дозволите да Вам честитам овај велики јубилеј, ову стогодишњицу, и пожелим још много веће и од Бога благословеније успехе.

*Митрополић Николај*



## КОШНИЦА БЛАГОДАТИ\*

Гасвим је разумљиво да неко победи у трци. И ми данас обележавамо једну, па и више победа победника. Ми смо у ово уверени као и победници богобојажљиве Црне Горе: свети Петар Цетињски и други српски митрополити на трону црногорских високих свештенослужитеља. Други победник данашњег славља је благоупокојени владика Иларион Радоњић, који отвори прву богословско-учитељску школу 1869. г. на Цетињу. Она је данас у 133. години живота. После тога датума, неко време је престала да ради, али је ускоро отворена у манастиру Острогу, да би поново и коначно прешла у Цетиње, где од 1902. г. постоји и велика гимназија.

У оквиру поновног обнављања рада, после ратних прилика које су почеле 1941. год., па и других неприлика, трудом и настојањем Његовог Високопреосвештенства митрополита Амфилохија и блиских му сарадника, ова школа је пре десет година успешно наставила свој рад. До сада је одшколовано неколико генерација свршених богослова. Резултати су видљиви и за сваку похвалу. То све треба приписати најпре Божјој помоћи и благослову, а затим великом светитељу и чувару цетињског манастира св. Петру Цетињском и другим Србима светима на челу са Светим Савом.

Оснивање и обнављање рада ове Богословије није диктирала никаква сујета, него насушна потреба Српске Цркве и српског народа. То најбоље знају оснивачи ове школе. Знаће то данас митрополит Амфилохије, који се много трудио и труди. Знаће то и господа професори ове Богословије, који се много ангажују предајући науку и васпитавајући ученике заједно са владиком Јоаникијем. Ова деца су овде дошла из честитих и богобојажљивих српских породица и из разних крајева наше земље. Сваки почетак је тежак, па је био и у овој Богословији. Нека су благословене превладане тешкоће, јер је то огањ кроз који су се сви

---

\* *Говор у Цетињској богословији на школску славу, на Светиоџ Пејџра Цетињског 2002. г.*

калили. Оне су у њима распаљивале све веће и веће одушевљење за рад, што је данас и очигледно.

Дозволите ми, господине Митрополите Амфилохије, Ваше Преосвештенство Јоаникије који сте извесно време успешно водили ову школу, господо професори и сви остали сарадници овог богословског просветног завода, и ви ученици ове школе, да вам у име професора духовне Академије Св. Василија Острошког, професора Богословије Св. Петра Дабробосанског, у име студената и ученика поменутих школа, као и у име моје недостојности, честитам ваш десетогодишњи јубилеј и пожелим плодан и од Бога благословен даљи рад, по речи св. Петра: „Човјек који Бога служи и хоће да буде спасен, не жели никоме зла, него свакоме добра; помишљајући да (су) сви људи од једнога оца Адама и од једне матере Еве произлазили, и да је Бог свакога створио и заповједио да једни другима добро чинимо, и да добро а не зла радимо.“

И данас о овој десетогодишњици, преко својих посланица, за успех професора и ученика у овом богословском училишту вели св. Петар: „Не могу ја пером описати и језиком изговорити, колико ми је мило и радосно чути о вашем успеху. Ово ће сваког поштеног чојка у сву Црну Гору и у сва Брда овеселити и сваки ће вам за таква богоугодна дјела христијанска благодарити, као што ви и ја из свега срца благодарим и преблагога Господа Бога теплејше молим да благослови вас... да вам Бог дарује мир и здравље и свако добро овога свијета, а онога, душевно спасеније и вечиту радост у Царство небеско...“

Многи су помагали и данас помажу ово школу знајући да је „благословеније давати него узимати“ (Дап 20,35). То помагање хоће и Бог и народ. То нам заповеда и наша хришћанска савест и наше хришћанско име.

Све ово што рекох вама је познато, и много више од изложеног. Вама је позната једнодушност у овој школи. Познато вам је да су у богословијама, па и у овој, професори ученицима најпре родитељи па затим учитељи. Познато вам је да је поштовање једних према другима веома присутно и у овој Богословији. И у овој школи заиста се осећа присуство Духа Светог међу професорима и ученицима. Својим присуством ми, ваши драги гости, изражавамо своју благодарност Богу и Вама на позиву што смо данас заједно са Вама учесници ове Ваше радости...

*Митрополић Николај*

## САРАЈЕВСКА БОГОСЛОВИЈА – БОГАТА ПРОШЛОСТ\*

Књига пред нама о Сарајевској богословији сведочи о трудољубивости многих личности везаних за ову школу, која је почела да ради великим заузимањем блажене успомене Саве Косановића, „архиепископа Сарајевског, митрополита Дабробосанског и егзарха целе Даламације“. Њен рад су наставили и прославили и остали митрополити, професори и ученици ове школе.

Ова књига обележава 120 година постојања Сарајевске богословије; забележене су и невоље кроз које је пролазила, као и њени успеси, веома велики и поштовања достојни. Из ове школе су изашле многе генерације које су заорале врло дубоке бразде. Када говоримо о овој школи у прошлости, онда осветљавамо и ткиво које је уткано у садашњост. Јер, прошлост никако не може бити само традиција. Као што јучерашњи дан није одсечен од данашњег, тако ни историјски почетак рада Сарајевске богословије није одсечен од њеног садашњег обновљеног рада. Школа је, после више деценија, обновила рад 1994. године у саставу новооснованог Универзитета у Српском Сарајеву. А у 19. веку и у прве две деценије 20. века Сарајевска богословија била је прва и једина високошколска установа српског народа у Босни и Херцеговини. Тако је, ето, Богословија неформална матица новоснованог Српског универзитета, у чијем окриљу је обновила рад, сада у рангу факултета.

Чувати успомену на ову школу – значи чувати аманет свих оних људи који су радили на њеном отварању, развијању и успешном опстајању. Псалмопевац рече: „Ако Господ не сачува град, узалуд стражар стражари“ (Пс 127,1). Када се осврнемо уназад, што се чини овом књигом, бива очигледно да је Бог увек бдио

---

\* Реч на представљању монографије Предрађа Пузовића о 120-годишњици Сарајевске богословије.

над овим богословским заводом. Бдио је и онда кад је расположиви простор био мали да би се живот школе нормално одвијао, па се прегнуло на подизање нових зграда, што, нажалост, није остварено због избијања Другог светског рата, а на одабраном земљишту комунисти подигоше зграду Скупштине Босне и Херцеговине.

Посебно је потребно нагласити да је рука Господња, и поред свих искушења, увек била и до данас остала над овом образовном установом. Помоћу Божјом и вољом Светог архијерејског сабора, Сарајевска богословија се умножила. Од једне школске установе сада су две: Српска православна Духовна академија Светог Василија Острошког (висока теолошка школа у рангу Богословског факултета) и Српска православна Богословија Светог Петра Сарајевског.

Мојој недостојности је пало у удео да 1964. године обновим рад најстарије регуларне школе у српском народу у Далмацији, основане 1615. године у манастиру Крки. Рад Сарајевске богословије, прве високе школе српског народа у Босни и Херцеговини, обновио сам 1994. године, поново као високе богословске школе. Само три године касније почела је да ради и нова средња богословска школа. Богу хвала, обе ове школе раде у Фочи-Србињу под истим кровом. Поред наших великих напора да нам се врати стара зграда наше Богословије у Сарајеву, уопште нам се не излази у сусрет. Уверени смо да ће и овде Бог учинити да дођемо до онога што је најнеопходније и најпотребније овим нашим богословским школама.

Нарочито желим да изразим своју благодарност професору др Предрагу Пузовићу, који је као историчар с љубављу пришао писању ове књиге. Уверени смо да ће она мађим нараштајима пружити драгоцен материјал да више сазнају о Сарајевској богословији и њеној наследници Духовној академији, али исто тако и велика радост потомцима оних који су предавали и учили у овој духовној школи.



## СВЕЧОВЕЧНОСТ, ВАСПИТАЊЕ И МИР У СВЕТУ\*

Свет је за ово ново поколење сасвим ново чудо. Ко се не диви овом свету као чуду, не може наћи Бога, не може разумети зашто је Христос рођен и рођењем дошао у овај свет. У нашој садашњој невољи, мислим, треба да се придружимо гласу Божјем, да се окрећемо новом поколењу Божјем, тражећи једно ново васпитање. Ово садашње васпитање има једно једино име које се зове *себичношћ* или *самољубље*. Ни једна религија света није се хвалила да је проповедала васпитање које је желело немир и неспоразуме међу људима.

Људско биће је једино у свету од непроцењиве вредности, говорили су немачки тумачи Светога писма Новог завета. Рат је последица старог идеала у васпитању. Кажем старог, јер се надам да је са овим ратом код нас заувек прошао. Један познати научник, који се бави испитивањем историје ратова, сведочи да је за последње четири хиљаде година било само 380 безратних година. Ова трагична стварност не може се објаснити никаквим законима науке, здравог људског ума, историје живота, нити законима људског постојања. Прихватљива је једино порука небеске логике која се чула из људских уста пре неколико хиљада година, а која гласи: „Нема мира на земљи, вели Господ“ (Ис 48,22).

На питање када ће ратови престати у свету, одговор би био: онда када се оствари нови идеал васпитања. Какав је тај идеал васпитања који тежи миру? То је једна једина реч – Свечовечност. Индивидуализам представља само једну циглу свечовечности. Чак највећа јединка није ништа друго до једна цигла у збиру човечности.

Када би само велике и изузетне личности биле предмет историје, онда би она требало да престане са првим човеком на земљи. Наш предак, први човек, био је задивљујућа личност која

---

\* Реч младима.

је икада постојала. Људи који су после њега долазили, били су личност само својим родитељима и слични једни другима. Према томе, ако би само једна занимљива личност била предмет историје, историја је требало да престане са Адамовом смрћу. Али, она још траје. Зашто? Она траје само зато што њен циљ није био Адам, него човечанство. Не један или два или десет хероја, него цело човечанство, милиони људских бића. Не неколико великих људи, него сви људи, сви заједно, сви без разлике.

Тако и Христос је дошао свима да им донесе мир и покаже мир. Да им донесе вољу Божју и да вољу људску преобрати у вољу Божју. *Сврха васпјашања је данас у њој да ствара добре, одговорне и одговарајуће чланове једне заједнице*, да ствара једно заједничко тело и подесне разлике за један општи рад. Вели свети Јован Златоуст: „Ово је немогуће разумети у односу на ма ког другог човека, осим само у односу на Христа“.

Шта би на ово све рекли они који одричу историчност личности Господа Исуса Христа и Његово Божанство? Од Њега је трајни мир и мимо Њега је рат споља и изнутра. Ту о свечовечности не може бити ни речи. Али не само да је Он, Христос „Кнез мира“, него је Он и „Отац будућег века“. Као што је Он Господар прошлости, тако је и Господар будућности, а то се сазнаје и носи у срцу новим васпитањем, тј. васпитањем у Христу, у вери у Бога и у Новозаветној Цркви. Он је отац Новозаветне Цркве и њена Глава, крајеугаони Камен који све повезује. Творац новог света и васпитања у њему. Творац свечовечности и оснивач Царства небеског.

Ово је оно што се вером стиче код вас младих, Његових сарадника у свему ономе што је богоугодно и по људе као децу Божју корисно. Тиме, и једино тако, улази се у свечовечност и ради на Божјем миру у свету.

*Мишројолиј дабробосански Николај*

## ВЕРА И МЛАДИ\*

У Босни и Херцеговини православна младеж изјављује: „Ми верујемо у Бога“. Њима је јасно да вера није занат, већ добровољно подвижништво. Поучени уверењима старијих, они не деле уверења с њима, него вером у Бога налазе довољно разлога за изјаву: „Сетих се старих дана и поучих се у свим делима твојим, Господе“ (Пс 143,5). Већ из детињства труде се да познају свештене списе (ср. 2 Тим 3,15), усрдно читају Библију, толико неопходну за њихов будући живот. Светим тајнама, крштењем и миропомазањем, прибрани су лику (заједници) хришћана. Вером у Бога полако савлађују све препреке живота уздајући се, првенствено, у Божју помоћ. То је служење Јеванђељу Божјем (ср. Рим 15,16). Мирећи се са супарником својим, тј. са савешћу својом, очекују од небеског Утешитеља радост души својој.

Њихови противници им добацују: „Ви верујете у мрак!“ А Бог им поручује: „Будите синови видела“. Какав мрак? Ми смо поверовали у Бога из жудње за светлошћу. Ви, противници наши, помињете науку и природне законе. Достигнућа науке су велика, и то је наша својина као и ваша. Где год нам буктиња науке може осветлити пут у живот, ми се с том буктињом служимо, као и ви. Наша вера у Бога је само један плус, то је једна буктиња више. Наука је само уравнила пут правој вери. Наука је очистила храм природни од идола и у тај храм уселио се Бог. И ми верујемо: Он је једини достојан тога храма. Ми не верујемо, дакле, у мрак него у светлост, одговарају млади.

Младост је бујна, лепа и весела. Поред ових лепих атрибута младости, она се у немоћи нашој допуњује, проширује и сазрева у озбиљну личност свесна задатака на земљи. То је време стваралаштва и проналажења у себи онога што има највише дара и смисла у животу. То се чини по мери љубави и разума, где највише тежи унутарњи човек, моја душа и срце. Осврћући се умом својим на протекли живот свој, у достојанству слике и прилике

---

\* *Порука младима*

Божје у себи, постављај себи питање: „У којој сам мери свети, незлобив, чист, одвојен од грешника?“ (ср. Јев 7,26). Да ли си вером, улазећи у светињу живота, толико порастао да те Бог љуби и држи за чадо Своје? Тако спремног, Он ће те у дому твом поставити за оца и учитеља, прво деци твојој, да би ауторитетом родитеља могао рећи по речи Апостола: „Угледајте се на мене, чедо моја, као и ја на Христа“ (ср. 1 Кор 4,16; 11,1).

И још, узрастајући у вери, реци слободно, чедо Божје: „Ми, православни хришћани имамо на уму и сећамо се да имамо Књигу над књигама, која садржи чисту истину. То је Света Библија, непроцењиви дар Божји, коју са побожношћу поштујемо и волимо. Ми Господу благодаримо за њу, поучавамо се у њој даноноћно и саображавамо живот свој по њој. Слушајући је и читајући, ми јој указујемо дубоко поштовање и чистимо ум свој од сујетних помисли. Читајући Библију, врло пажљиво, схватамо да прочитано прихватамо са захвалношћу Богу што нас храни духовно. И још, молимо се Богу да остваримо прочитано. Ту је код нас пројава још јаче вере у Господа која чуда чини. Чинећи ово ми нисмо у мраку, него у светлости дана и у светлости Бога.

Ова свештена књига, Свето писмо, јесте мати свих књига. Она је молитва над молитвама и путеводитељ ка Царству небеском. Она приводи људе познању истине и светости младог бића. Она чини да још у телу видите Бога срцем (Мт 5,8) и даје разлоге да свесрдније верујете у Њега. Она вас спрема да лицем у лице гледате Бога и наслађујете се виђењем Свете Тројице. Прелиставајући и читајући Свету Књигу, наћи ћете потврду прочитаних речи: „Реч Божја је жива и делотворна, оштрија од сваког двосеклог мача, и продире све до раздеобе и душе и духа, зглобова и сржи, и суди намере и помисли срца. И нема твари непознате пред Њим, него је све голо и откривено пред очима Његовим“ (Јев 4,12-13).

Стога, кад је реч о вери и хришћанској омладини, једино се при светлости Христовој, која просвећује све, може угледати лик верујућег човека, који гори огњем вере у Бога, знајући да је живот кратак а смрт дуга. Они који верују у Бога, не боје се смрти, јер су у Богу увек сви живи. Ви, верујућа омладино, имате нагон за бесмртним животом. Вера ваша је моторна снага у вама која вас покреће бесмртности.

*За вас одабрао и написао  
Митрополић Николај*

## ВЕРА У БОГА - УСЛОВ ДУХОВНОГ УЗРАСТАЊА\*

Драги ученици – богослови,

**Х**ристос, Господ наш, беседио је на Гори. Ви се спремате да беседите под Гором. О коме ћете беседити и о чему, ваша школа ће вас на то упутити, припремити вас за тај позив. Није вам незнано да је ваш будући позив веома узвишен и одговоран пред Богом и људима. Из године у годину вашег школовања у Богословији, све више сазнајете и схватате какав вас део посла чека. Сви стојимо под Гором са малим ауторитетом, а Христос на Гори са највишим ауторитетом. Он је узор наш и ваш. Без Њега ништа не можемо чинити што желимо чинити...

Размислите о овоме, па ћете још усрдније прићи књизи изучавајући Божју науку, која је радост, похвала, задовољство и живот. Не постоји вера вере ради, нити Бога ради, него човека ради. Својом вером људи могу учинити већим и славнијим самога себе, а не Бога. Нема сумње, ви знате, пред величином Божјом подједнако су ништавни и човек, и вера његова и безверје његово. Наравно, ово треће је најништавније.

Бог не верује, Он све зна. Човек који не верује, мисли да мора све знати, или уображава да све зна. Човек који би знао све, не постоји, јер би био једнак Богу. Човек који уображава да све зна, а таквих је много, и они стоје испод оних који не знају ништа. Онај ко својим знањем подржава своју веру и вером подржава своје знање, тај је практично решио питање своје вере и свога знања. Свако друго решење је диктирано сујетом или незнањем, чиме се ствара гора тајни и загонетки. Под таквим оптерећењем, човек се налази у још тежој и огромној непознаници. Нема сумње, сви се налазимо под том гором тајни и непознаница. У каквој смо непознаници данас ми, на почетку треће хиља-

\* Слово на њризиву Светиога Духа у Богословији у Фочи (Србињу) 2003. г.

дугодишњице, такви су били и они у време Христовог доласка у овај свет. И не само они, него и они који су пре оваплоћења Бога Логоса најављивали Његов долазак, Њега очекивали и желели да Га виде и поклоне му се.

Ипак, ми у Новозаветној цркви далеко смо блаженији и безбеднији, јер смо сведоци вере која чудотвори, која ствара, која љуби и која се свему нада. Наши су видици јасни, јер нам пут осветљава Бог наш, пречудесни оваплоћени Логос, Бог Реч – Богочовек. Па ипак, у нама и са нама су присутна пречудесна дела Божја, која се савршавају у немоћи нашој.

Размислите само, колико на почетку трећег хиљадугодишта имамо довољно разлога за веру нашу. На то, нас старије и вас млађе, позива Господ из заједнице „царског свештенства“ народа хришћанског, у заједницу „таинственог свештенства“, у свештеничко достојанство о коме тако усрдно говори св. апостол Павле. Говоре и сви свети новозаветни писци, и Свети оци, преподобни, великомученици, мученици и сви други почевши од светих апостола, па све до данашњих дана. Ту, у тој плејади богоугодника исказани су многоразличити путеви њихових подвига по многоразличној премудрости Божјој.

Ништа није дошло до нас само по себи. Када би било тако, то нас не би могло јеванђелски обавезивати, нити би било од Бога благословено. Затим, вера која је само теорија, вера појмова и силогизама, увек је изложена сумњи. Вера, пак, која је постала нераздвојни део душевног живота, која управља свим мотивима и делима једног човека – то је вера која живи и такве се вере сумња не дотиче. Њоме узлетите богословски високо где је Христос, и бићете хероји вере; савлађујући божанствену науку, бићете пуни храбрости и блаженог духовног мира. Таквој се вери учите и такву веру ћете проповедати под Гором...

*Митрополић Николај*

## О СВЕШТЕНИЧКОЈ СЛУЖБИ\*

Браћо свештеници,

Свештенички позив је веома узвишен и највећи међу свим позивима на земљи. То је, у ствари, призив. Свештенство је установио Бог и дао нам небеске задатке да их вршимо на земљи. Оно је поверено у Новом завету најпре Апостолима, а затим и њиховим прејемницима. А да Господ Христос ову службу није предао само Апостолима, него и њиховим наследницима, епископима и презвитерима, јасно се види из обећања које је одмах затим дао: „И ево, ја сам с вама у све дане до свршетка века“ (Мт 28,20). Апостоли нису живели до свршетка века, него до краја апостолског времена, а до свршетка века живеће њихови наследници, епископи и презвитери. Ово потврђује и апостол Павле речима: „И Он је (Христос који изиђе више небеса) дао једне апостоле, једне пророке, а једне јеванђелисте, а једне пастире и учитеље“ (Еф 4,11). Шаљући апостоле у свет, дао им је заповест: „Идите и научите све народе крстећи их у име Оца, и Сина и Светога Духа, учећи их да све држе онако како им је Он заповедио“ (ср. Мт 28,19-20). То исто је преко апостола заповедио и апостолским прејемницима, и ова заповест Христова је у пуној снази и у наше време.

Циљ и предмет свештенства је да људе који су се сопственим гресима удаљили од Бога, поново Богу приводе да задобију благодат Божју, а затим се усавршавају у вери и светом животу. Расуђујући о овоме, свети апостол Павле своје апостолство назива службом помирења, тј. превођењем грешника у благодат Божју (ср. 2 Кор 5,18-19). Ефесцима говори да су од Христа постављени пастири и учитељи. Дефинисао је и предмет њихове службе речима: „Да се свети приправе за дело службе, на сазидање Тела Христова; дакле, да постигнемо сви јединство вере и по-

---

\* Слово на исјовесјци свешћенствва, Добрун 2003. г.

знање Сина Божјег, у човека савршена у меру раста висине Христове“ (Еф 4,12-13).

Свештенство има велико достојанство, а то се довољно види по томе што је установљено од Господа Исуса Христа – Богочовека, с циљем да људи достигну што веће блаженство, тј. вечно спасење. Што се тиче свештеничког достојанства, придају се свештеницима имена из Светог Писма Старог и Новог завета. Тако се свештеници називају „анђелима Господа над војскама“ (ср. Мал 2,7). Затим „анђелима цркава“ (ср. Отк 2,1; 12 и 18; 3,1,7 и 14). Свети Јован Златоуст у другој беседи на 2 Тим каже: „Зар не знаш ко је све свештеник? Он је анђеоло Господњи. Зар он од себе говори? Ако се за њега не стараш, није то да се не стараш о њему, него о ономе који га је рукоположио и о Богу.“ Даље свети Златоуст каже у трећој књизи о свештенству, гл. 4: „Свештенство се, истина, обавља на земљи, али има значај небеске уредбе, и то с пуно права. Јер ову службу није установио ни човек ни анђеоло, ни арханђеоло, нити која друга створена сила, него сам Утешитељ Дух Свети, и научио је оне који још живе у телу, да се угледају на службу анђелску. Затим, свештеничку службу назива виделом света (ср. Мт 5,14 и 16), сољу земљином (ср. Мт 5,13), пастирима стада Христовог (ср. 1 Пет 5,1-2; Дав 20,28), помоћницима Божјим и неимарима Божјих грађевина (ср. 1 Кор 3,9-10), пријатељима Женика Христа (ср. Јн 3,29).“

Исто тако, и свети Григорије Богослов говори: „Свештеник служећи стоји са анђелима, славу слави са арханђелима, приноси жртву на горњем жртвенику, с Христом свештенослужује, чисти нечистоту, успоставља образ, тј. препорађа крштењем палог човека.“ Али свети Златоуст износи и једну потресну мисао: да се неће сви свештеници спасити, а то су они који немарно врше дело Божје, који у том делу нису Божји сарадници, и за које је речено: „страшно је пасти у руке Бога живог“ (Јев 10,31).

Ако је свештеничка служба по своме достојанству веома узвишена, а јесте, она тражи не мали, него велики труд, бдење, трпљење и подвиге. Свештеници се не називају само анђелима, као што већ поменусмо, него и „земљорадницима“ (ср. 1 Кор 3,8; 2 Тим 2,6 и 15), „жетеоцима“ (ср. Мт 9,37-38), „посленицима у винограду“ (ср. Мт 20,1), „војницима“ (ср. 2 Тим 2,3), „ратницима који трче трку“ (ср. 2 Тим 4,7; 1 Кор 9,24), „стражарима“ (ср. Јез. 3,17), и још се упоређују са „волом који врше“ (ср. 1 Кор 9,9;



1 Тим 5,18). Свети Златоуст ће на наведено рећи: „Волу који врше не завезуј уста“. Видиш ли колико се труда захтева од учитеља? Не, нема труда који би се могао упоредити са његовим. Не морамо пазити само на плату, него и на то шта је заповеђено, јер је речено: „Радник је достојан плате своје“. Дакле, ако се ко предао уживању и немару, није достојан; ко није као во који врше, ко са стрпљењем не подноси јарам, не пазећи на жегу и трње, и не почине све дотле док плодови не буду сабрани на гувну, тај није достојан плате.“ А свети Григорије Богослов ће рећи: „Знање над знањима и вештина над вештинама јесте знати како да свештеник управља повереном му паством“.

Рекао бих да је прва дужност свештеника да подучава народ верским истинама, што код нас није на пожељној висини. Проповеда се мало, или готово никако. Међутим, Господ је заповедио апостолима не само да крсте, него и да уче, и то најпре да уче, а потом да крсте (ср. Мт 28,19; Мк 16,15-16). Дакле, није могуће да учење не претходи вршењу светих тајни. „Како ће, дакле, позвати Онога у кога не повероваше? Како ли ће поверовати у Онога за кога не чуше? А како ће чути без проповедника? (ср. Рим 10,14), вели апостол Павле. Не говори, свештениче, ово је заповеђено Апостолима а не мени. Ти си наследник апостолски у делу крштења, дакле, и у делу учења, а то се постиже сталним радом на књизи, сталним интелектуалним усавршавањем, и говори са апостолом Павлом: „Говори сваки дан када лежеш и устајеш: тешко мени ако не проповедам Јеванђеље, ако не учим своје парохијане вери и добрим делима!“ Овако је говорио и светом апостолу Тимотеју, првом малоазијском и ефеском епископу. Он га је заклињао Богом и страшним судом Христовим речима: „Проповедај реч, настој у добро време и у невреме, покарај, запрети, умоли сваким сношењем и учењем“ (2 Тим 4,1-2). Ове речи се без изузетка односе на сваког презвитера – да поред свих својстава која има, буде вредан и учи. Он у својим пастирским посланицама 1 и 2 Тимотеју и Титу износи најтачније поуке и тражи обавезе од пастира. Све њих пастир треба да испише на таблицама свога срца и да их обнавља и кад леже и кад устаје.

Господ не захтева од пастира да механички обавља ову дужност, него следујући пастирску заклетву, по цени крви оних који изгину из руке пастира, под казном најжешћих мука намењених оним немарним слугама и старешинама кућа. „Сине човечи-

ји, постави се стражарем дому Израиљеву, да слушаш речи из Мојих уста и да им проповедаш у име Моје. Када кажем грешнику: погинућеш, а ти га не опоменеш и не проговориш му, да би га обратио од његовог безбожног пута и сачувао у животу, грешник ће погинути од свога безакоња, али ћу крв његову искати из руку твојих“ (Јез 3,17-18; 33; 8; 34,10).

Чувај све ово, свештениче, када те је Бог узвисио благодаћу свештенства и постарај се да у свему Божјем одговориш делом, јер твоје је само горушичино зрно вере „Богу за славу од себе“ (ср. 2 Кор 1,20). То је залог од Бога дат у срце пастира, помазан и запечаћен на службу Богу истинитом. У свему овоме пастир много више прима него што даје. Он даје само горушичино зрно ревности и пшенично зрно своје личности. Због тога свети апостол Павле благовести: „Не као да господаримо над вером вашом, него смо помагачи ваше радости“ (2 Кор 1,24). Да, вером пастир стоји у правди јеванђелској, а неверје га обара у неправду. Вера подиже пастира и чини га ревносим у свакоме подвигу јеванђелском, а неверје обара у мржњу ђаволску. Онај пастир који стоји у вери, има много помагача у Јеванђељу на челу са светим апостолима. А апостоли су помагачи наше радости у проповедању речи Истине. То је радост од Истине и због Истине. То је радост од Љубави и због Љубави. То је радост од Правде и због Правде, радост од сваког и због сваког божанског добра. То је Христос све собом донео и нама предао, да тиме ходимо кроз овај свет, а у оном будућем будемо још већи прослављачи Бога.

*Митрополић Николај*

## ГОСПОД – ПРОМИСЛИТЕЉ\*

**М**оје служење је знано и љубитељима вере познато. Мој пут служења је пут служења Богу и човеку, а да бих то могао чинити храним се мудрошћу неба. То је Јеванђеље Богочовека, и благо оном ко се на том Божјем језеру огледа и купајући препорађа.

Господе, данас се навршава пуних тридесет година архијерејског служења у епархијама: Аустралијско-новозеландској, Далматинској и Дабробосанској, где сам много пута осећао и доживео руку Твоје помоћи у разним приликама радости и туге. Са Тобом сам ишао напред. Ти си ме снажио у невољама и упућивао ка радостима. Господе Лучезарни, и Вечито Дете у крилу Пресвете Тријаде, помажи ми и даље својом невиношћу, том снагом у свима световима, да се и ја још више родим дететом од Духа Светог. Господе, не остављај ме да не бих као камени кип, створен у овом свету, и био овим светом разлупан и ветром развејан. И даље ћу допуштати да се развијаш у мени, а ја ћу се смањивати и за Твој скут се хватати. Дозволићу Твојој речи да се развија у мени, и она ће помоћи рађању моме. Осветли моју душу и душе оних које си ми поверио да њихове духовне тегобе носим и Теби приводим као децу Твоју. Осветли им душу, Светлобитни Боже наш, и они ће се охрабрити и у себи изаткати синовско тело, храм Сина Божјег.

Ми у Босни и Херцеговини огрешисмо се јер смо малаксавали, па говоримо: шта нам даје Бог? Он даје сваком телу, Он даје лице свакој ствари. Као дете милостив је Господ, и себичност му је непозната, као и тама. Он даје свакоме оно за што се моли. Своју вечност испуњава давањем, а ми неодговорно говоримо: шта нам даје Бог? То питање не бисмо постављали да нам Он не даје снаге за то. Господ купи сузе жалосних у своје руке. Он по-

---

\* *Пройовед на Лишурђији у Саборној цркви у Сарајеву 2003. г. њоводом 30-годишњице архијерејске службе.*

сећује сужње и седи на постељи болесничкој, бди над опасним путевима, над дубинама морским стражари, а ми говоримо: шта нам чини Господ? Оно што тражимо од Бога, Он нам даје. Али зато што смо почели више тражити од света него од Бога, осећамо се обманутима у надама својим, те говоримо: шта нам чини Господ? Као добар домаћин, Господ је поставио трпезу и чека госте. Пажљив је Господ на куцање, и брзо отвара врата сваком госту. За Његовом трпезом много је седишта. Ко закуца на Његова врата, неће бити враћен, а ви велите: зашто нам Господ не отвари када куцамо? Зато што сумњом куцасте у врата Господња, а вером у врата света.

Грех седи за трпезом оних који се боје седати за трпезу грешникову. Грех улази у дом оних који се боје ући у дом грешника. Ко се враћа с пута натраг, да не сретне грешника, враћа се дому обременен гресима. На свака врата ваше душе поставите по једног стржара да гордост не уђе у ваш храм. Јер, ако уђе, угасиће све свеће ваших врлина, и бићете као мех пун вина када се иглом пробуши. Кратак је дан овога живота, а прави живот не зна за ноћ. Ко умре од греха на овом дану, умреће смрћу што не зна за дан. Праведници, учите једну по једну школу без умора. Ко сврши једну школу правде, Господ га шаље у вишу и тежу. Грешник се мучи од неукости, а праведник се мучи од учења. Слађа је мука праведника него мука грешника, као што је слађе враћање своје огњишту него седење на туђој имовини.

Као стара Нинива лежала је наш горди век у моралним рушевинама. Стајаће Бог као провиђење над ратним пољима, усред рике оружја, као што је и до сада стајао. И пратиће праведнике као Анђео хранитељ и тешити: благо изгнанима правде ради, јер је њихово Царство небеско. Велики је Божји оптимизам. Кад нас заболи мали прст, постајемо песимисти. А вера у Њега, у победу добра, не малаксава ни онда када забодемо макар само један трн у тело Његово.

Мали су и ниски циљеви наши, па их ми достижемо трчећи. Божји циљ је велики и далек, Он корача корак по корак.

Господе, упути нас циљу Твоме. Баци макар сенку Твога разума, твоје племенитости на наше срце, и срце ће наше постати чисто. И ми ћемо видети Бога, као што си Га ти гледао када си ходио по земљи под Крстом и трновим венцем. И ми ћемо живети Богом, као што си ти Њиме живео, у јединству с Богом, и чи-

нећи велика чуда као што су била Твоја. Већ је време да свет сазри. Обасјај нас Својом светлошћу, јер у хладу ништа не зри. Под Твојим зрацима наш ће разум постати зрео и наша ће душа бити велика. И ми ћемо бити једно с Тобом, и Ти са нама, као што си Ти једно са Оцем небеским.

Судимо браћи лагано, и судићемо праведно. Под притиском свога бола, застиremo песимизмом целу људску историју, а поготово нашу овде на овим просторима. Судимо лагано као кад посејемо у јесен жито, зими мислимо да је мртво. Али и тежак је пут наш. Зато корачајмо лагано кроз баре од крви, кроз мрак од греха, лагано се прибијајмо уз Божју помоћ. Христос лагано корача, јер је Његов идеал далеко, Његов идеал је крајњи идеал историје. Његовом идеал је место на крају историје. Он није проповедао идеал који се постиже за 24 часа. Његов идеал захтева цео век једног човека и цео век човечанства. Његов идеал достигли су апостоли, и мученици и сви они хероји који су своју мисао и своје срце ставили у службу Богу на срећу људи. Зато они могу рећи: „Нама је име Будућност“. Они су на својим вратима исписали: рад и човекољубље.

Међутим, у наше време, а и раније, то се претворило у човекоубиство. Зар нису Бог и богоугодни људи демантовани нашим веком? Јесу. Сведоци смо тог демантовања у прошлом веку, па и сада у првој декади трећег миленијума. Човек је убијао и од тог убијања осећао сласт. Удовице сузним очима гледају како им се растура домаће гнездо, сирочад још тепају имена мртвих очева. Шпекуланти су од рата створили трговину која им доноси богатство и радост. Незаслужени се виком дижу изнад заслужних. И још теже стеже бол када се погледа у пустош од огња који је попалио људска обитавалишта, и на пустош од болести која је мучки уморила хиљаде живота. А најтежи бол бива када се сетимо да се то све дешава у нашем времену, па са бескрајним болом питамо: где је Христос? Да није Он остао за двадесет векова далеко од нас? Да није на Голготи заједно са Његовим телом заувек распета и Његова мисао? Сазнаћемо зацело да није ако за Њим корачамо полако и правилно. Он ће нам показати где је узрок нашег моралног посрнућа и моралног дизања...



## ЧВРСТО У РУЦИ БОЖЈОЈ\*

Ваша Светости, браћо архијереји,

**У** нашим архијерејским служењима, са страхом и трепетом изговарамо и ове речи: Нека је, у првом реду, слава и хвала Оцу небеском што нам подари да дочекамо овај најзначајнији дан у нашем животу, и што нас удостоји овим венцем своје силе и славе.

У првом плану овог нашег доживљаја гајимо дубоко осећање и уверење да је ово првенствено ствар Божја и воља Божја. Стога упућујемо своје срце према небу: „Оче небески, не наша воља, него Твоја да буде“ (Лк 22,42).

Ово исто и данас говоримо, јер нам је Бог био стални помагач у свим настојањима у прослављању Имена Божјег. И поред наше грешности, увек смо осећали да смо са нашим свештенством, монаштвом и благочестивим верницима – Црква Божја, светиња Богу, да су телеса наша храмови Духа Божјег, да нисмо своји него Божји, да нас све чека Отац наш небески, да нас као малене храмове унесе у свој безгранични и вечни храм.

Уз помоћ Бога живог и кроз молитве Ваше Светости и браће архијереја, данас после многих искушења по српски народ и његову свету Цркву, осећамо да се код српског народа назиру знаци покајања и освешћења, што треба да дође до врхунца како би нам се Бог смиловао и наша сагрешења опростио. Да бисмо дошли до поменутог врхунца, пустимо једног рибара по имену Јована, једног од синова Зеведејевих, да нам он говори: „И ми верујемо и сведочимо да Отац (небески) посла Сина да спасе свет. Ко признаје да је Исус Христос – Син Божји, Бог у њему стоји и он у Богу“ (1 Јн 4,14-15).

Захваљујући Вашој Светости и браћи архијерејима на заједничарству у овој трпези љубави, изјављујемо: да ће и даље наша једина служба бити проповедање Јеванђеља Христовог, дожи-

---

\* Слово на устоличењу у Сарајеву 16. септембра 2003. г.

вљеног светитељима Цркве Његове: „Диван си, Господе, у свети-  
ма својим“.

Служећи Јеванђељу и сведочећи Христову Истину, делом и речју, уверени смо да ћемо најбоље допринети добру српског народа и Српске цркве, као и добрим односима са другим народима и припадницима других вероисповести где се данас налазимо. Надамо се да ће нас и даље пратити ваша љубав и молитве и да ће благодат Божја, која „лечи немоћне и испуњава слабе“, бити са свима нама.

*Митрополић дабробосански*



## ГОСПОД ЈЕ ТВРЂАВА МОЈА\*

**Б**ог и благоволење Светог архијерејског сабора поставили су ме да стојим поред многих стубова у Српском народу и Српској цркви на овим просторима. Данас, то моје стајање је утврђено устоличењем у Саборној цркви у Сарајеву. Мени су данас у мислима сви предшественици Епископи и Митрополити Епархије дабробосанске, који су такође вољом Божјом и вољом свог народа чврсто стајали чинећи многа исо-ријска дела.

Ова дијецеза је веома стара. Она је у 784. години регуларног живота, а Срба хришћана било је на овим просторима и раније, пре 1219. године, када је ова дијецеза утемељена.

Живот Српске цркве на овим просторима био је буран, као и живот њеног народа. У свему томе Бог је имао своју руку на одржању Срба и Српске цркве, како на овим просторима тако и шире. Издржљивост у свему томе увек је освајала помоћу Божјом и благодаћу Светога Духа. Предстојници Цркве су били жарке душе. Када историчари ове Епархије пишу, кажу да је њен нервни склоп био богат, нежан и здрав, с јаким срцем у прсима. То је била установа у којој су спољашњи утицаји лако изазивали одјек, али скоро увек одјек племенитог звука. На нама је, браћо свештеници, да и ми чинимо све најбоље, како бисмо и пред Богом и пред људима били оцењени најбољом оценом. То од нас очекују сви у овој држави.

Међу свим митрополитима ове Епархије тешко је рећи који је био најмарљивији, али свакако испред и изнад свих стоји Свети Петар Сарајевски. Љубио га је народ целог Сарајева. Али не треба заборавити ни благоупокојеног митрополита Владислава, мога претходника, који премину у избеглиштву и чију сам жељу извршио преневши га и сахранивши у сарајевском Саборном

---

\* Говор на њијему у Митрополији после устоличења у Сарајеву.

храму. И он је био веома пожртвован, паметан и љубављу широк човек.

Уверен сам да ће и мени, малом и недостојном човеку, Бог свесрдно помагати да бих и ја свима и свакоме могао добро чинити. То је био посао и мојих претходника. То је дело јеванђелске љубави, па вас све, драги учесници у овој свечаности, молим, да ме имате у својим молитвама, како би сјај ове Епархије и данас сијао, пред свима у овој држави, светлошћу достојном поштовања свих људи у овој Епархији, и далеко шире.

Много хвала архијерејском намеснику сарајевском, протојереју-ставрофору оцу Јеремији Старовлаху и свој браћи свештеницима на овом вредном поклону, али, искрено говорећи, ми бисмо у овој Епархији без вас мало учинили. Хвала вам, и живели сви на много година!

*Митрополит дабробосански Николај*

## ГОСПОД ХРИСТОС – ПОДРШКА АРХИЈЕРЕЈУ\*

Божјим благословом, навршило се 30 година од моје хиротоније 14. септембра 1973. године. Коме најпре за- благодарити ако не Ономе који је извор сваког доброг надахнућа и сваког обновљења у Цркви српској, у народу српском? Не може бити сумње да се свештенички позив код нас развио по Његовој светој вољи, јер нам је речено и заповеђено да свако дрво ценимо по плодовима: „Добро дрво добре плодове доноси, а зло дрво зле плодове доноси“ (ср. Мт. 7,17-18).

Дужност је сваког човека да обрађује свој врт, а тај врт је држава и сопствена кућа. Један од најскупоценијих вртова је човекова душа. Ја Бога молим да све моје мисли претвори у молитву. Молитва је само један сигнал пред Господом, а сигнал се даје само онда када је велика опасност. И овај сигнал који Епархија дабробосанска шаље значи: Боже, спасавај српски народ и Српску цркву у овом тешком времену! Ја тај сигнал упућујем прво Богу, а затим свој нашој браћи Србима, Српкињама и српској деци – да се боре за своје и наше душе и мисле на Бога.

Будите благословени ви који сте данас узели учешћа у овој нашој свечаности, и првенствено дошли у име Господње. Црква је, драги моји, та која блажи и снажи. Много је немоћи у свету, много горчине у животу људском и народном код нас. Нико нас не може оснажити, нико нам не може горчину засладити, осим једино храм Божји, Црква наша. То су нам преци знали, а ми данас, у овом времену, морамо њих следити. Црква не изневерава и никога не враћа празна. Господ Исус Христос, Најближи, Најхрабрији, дошао је зато да у море људске горчине улије небеску сласт и да у ову светску болницу донесе невиђену силу. Слава не-

---

\* Беседа на ручку поводом 30-годишњице архијерејске службе и усвољења у Сарајеву 16. септембра 2003. г. у хоћелу „Караван“ на Сокоцу.

ка је Богу од кога долази сласт и сила. Црква је канал кроз који долази благост и снага Божја.

У то име захваљујем свима који порадише да се за овим обедом љубави осећамо богоугодно. Захваљујем на лепим говорима и жељама. Захваљујем Високопреосвећеном митрополиту загребачко-љубљанском и целе Италије Јовану, делегату Светог архијерејског синода, који изврши моје устоличење данас у Саборном храму у Сарајеву и на лепим речима поздрава. Затим, браћи архијерејима, професорима високих и средњих школа, како наших богословских, тако и осталих. Захваљујем ректорима Богословија, браћи свештеницима који су ми видно помагали док сам био у Епархији далматинској, и тамошњем српском народу од кога сам се учио и много научио. Захваљујем свима из наших државних тела и органа на присуству, господи амбасадорима и свима осталим заједно са нашим професорима обеју богословских школа, као и нашем свештенству, монаштву и нашем благочестивом народу српском, који данас молитвено дели ову нашу несвакидашњу радост.

Намерно сам оставио и посебно наглашавам: Захваљујем нашем домаћину г. Чоловићу, власнику „Каравана“, који с љубављу ово све припреми на достојној висини овог догађаја и почасте нас како то српски домаћински дух захтева.

## ИНТЕРВЈУ ПОВОДОМ УСТОЛИЧЕЊА\*

*1. Ваше устоличење у ѿрон Митрополића дабробосанских дошло је ѿсле ѿридесећ година ваше архијерејске службе, ѿдесећ година свешћенослужења и ѿдесећ шест година како сће се замонашили. Како сће доживели велику духовну радосћ и свечаносћ у Саборном храму у Сарајеву?*

То није моје прво устоличење, већ треће. Прво сам устоличен у манастиру Светог Саве у Илајну, у Викторији, Аустралија, 1973. године. Други пут 1978. године у Шибенику, јер сам у обе епархије био епископ. Моје устоличење у сарајевском Саборном храму обављено је после десет година мога службовања у овој Епархији. Оно је требало бити раније, али до њега није могло доћи, јер сам у ову Епархију дошао у току рата 1992. године када је почео рат у Босни и Херцеговини. Дуг је период десет година, а Саборни храм Рођења Пресвете Богородице био је доста оштећен, а Митрополија добрим делом изгорела. Све је то требало санирати и припремити се за устоличење.

Сам чин устоличења био је веома свечан, са десет присутних архијереја, многих државника и других значајних личности. Ја сам врло радостан што се све завршило онако како треба и достојно Српске цркве и српског народа.

Треба рећи да то није прво устоличење у Саборном сарајевском храму. Било их је и пре мене, а Саборни храм је подизан између 1863. и 1872. године када је освећен и предат на употребу и Српској цркви. Ово је 31. година мог архијерејског служења у двама епархијама: Аустралијско-новозеландској од 1973. до 1978. године и у Далматинској од 1978. до 1992. године. Дошао сам у најтеже време у ову Епархију и требало је врло одговорно радити, што чиним и сада.

---

\* Радио интјервју емитјован 5. јануара 2004. з.

*2. Мноџо је Ваших ѿорука које ѿозивају на мир, добру вољу међу људима. Ваша обраћања зраче блаџошћу и речима које штраже ѿомирење. Колико се ште ѿоруке мођу чуши у овом времену ѿолийичке буке и еџоизма међу људима?*

Увек сам се трудио у мом свештеничком, па и у архијерејском служењу, да имам јаке разлоге и благу реч. У нашем народу постоји изрека: „Лепа реч гвоздена врата отвара“. Свако жели да се о њему каже лепо. А јеванђелско је правило да се у сваком човеку нађе оно што је лепо, и то нарочито наглашавам, да тако у њему узраста оно што је лепо и добро. А оно што не ваља, он ће сам од себе уклонити. То је јеванђелски начин општења са људима, а не ово што је свугде у свету данас присутно – да се у човеку тражи и нарочито наглашава оно што је негативно, прљаво, у чему греши. И највећем грешнику веома годи када му се каже лепа реч, а не ружна. Стално говорим, и у свакој прилици, о миру и доброј вољи међу људима. У овом, нама непотребном, рату који се десио, требало је увек говорити о миру и доброј вољи међу људима. То је програм дат људима с неба када су Анђели Божји објавили Христово Рођење, то дуго очекивано и много пута људима наговештавано: „Слава на висини Богу, а на земљи мир, међу људима добра воља“ (Лк 2,14). И не само то, него су Божја уста изговорила и ову мисао: „Благо ономе ко мир гради, јер ће се сином Божјим назвати“ (Мт 5,9).

Рекао сам да је нама био непотребан овај међубратски сукоб. Нико ме не може уверити у то да се питање међуљудских односа у Босни и Херцеговини није могло разрешити без проливања крви, као што је решено у Чехословачкој. Некоме је било до проливања крви на овим просторима, а тај није хтео знати, нити је знао, да је „крв људска храна наопака“ и да је лакше било почети рат него изградити мир... Главни узрок лежи у томе што своје грехове не видимо и не помињемо их, а туђе непрестано наглашавамо. Наша је велика срамота пред читавим светом што ми још после Дејтонског споразума нисмо нашли себе на овом малом комаду Божје земље, него се свако бори за некакав предњак, а сви смо велики кривци за овај целокупан несретлук који се овде десио.

*3. Шта нам можете рећи о враћању имовине Српске православне цркве, посебно у Сарајеву? О томе се много разговара, али, чини ми се, тај процес одвија се sporo.*

Шта да Вам кажем? Ништа утешно не доживљавамо у Федерацији Босне и Херцеговине, ни у Републици Српској. Све је по старом. Српска црква је ту имовину стицала понајвише поклонима верника, да би их се Црква сећала у молитвама када више не буду живи у овом свету. Неправедно одузимајући црквену и другу имовину, комунисти су мислили да ће на тај начин обогатити државу. Није се то десило, него су државу прво довели до просјачког штапа, а онда до распада. Нечије сузе су вапијале са земље на небо што се тако десило. Нема благостања тамо где се отима туђе, поготово црквено.

Интересује Вас ово стање посебно у Сарајеву? Тамо нам се не одговара на наше захтеве, него се оставља да ствари мирују. Зграда Богословије није нам враћена у посед ни до данас, мада је Извршно вијеће Босне и Херцеговине, још пре рата, донело одлуку да нам се врати под истим условима како је враћено браћи римокатолицима и муслиманима. Ми немамо своју школу у Сарајеву и ту смо, наравно, у неравноправном положају са осталим вероисповестима. Чак нам не дају да уђемо у посед у оне просторе који су 1/1 наши, значи, који нису национализовани. Црквена општина и Епархија, па и Српска патријаршија, имају своје објекте у Сарајеву, али све то за сада мирује. Одузете су и четири куће Јерусалимске патријаршије, и нико од власти не мисли да то треба вратити. Богословија у Сарајеву је навршила 120 година свога постојања и мајка је свих бивших српских школа у Сарајеву, као и домова.

Свети архијерејски синод је одредио делегацију која треба да продужи разговоре започете 1991. године, како би нам се зграда Богословије вратила у посед. Земљиште на коме је подигнута Скупштина БиХ, па и она велика зграда која се обнавља, наше је црвено земљиште. Ту је, пре Другог светског рата, било планирано да се подигне зграда Богословије са црквом и другим пратећим објектима. Како је предвиђено, коштала би око 6.500.000 тадашњих динара, а Црква је ту била већ уложила 800.000 тадашњих динара. И спортски терени (Зетра) подигнути су на нашем земљишту. Све је то, као и друго, Српској цркви од-

узето, и морало би се мислити како и на који начин да се то нама надокнади, а мислимо да има пута и начина ако дође до повраћања имовине стварним власницима.

*4. Идемо у сусрећ дану у коме ћемо обележити двестогодишњу годишњицу Првог српског устанка. Централна прослава за Митрополију дабробосанску одржаће се у Добруну, у шамошњем манастиру у чијем комплексу ницу нова духовна здања. Како је дошло до тога да се управо на том месту обележава велики јубилеј?*

Тачно је да ће двестогодишњица Првог српског устанка бити обележена 29. августа 2004. године у манастиру Добруну, и то на нивоу Републике Српске, а не само на на нивоу Митрополије дабробосанске. То је лако разумљиво. Ту је Карађорђе стационарао своју војску и ту је остала од 1804. па све до 1813, па чак и до 1816. године. Ту су логоровали, у цркву ишли, Богу се молили, постили, исповедали и причешћивали се. Ту је Карађорђе долазио и одатле је мислио да 1807. године преузима војне акције преко Дрине у Вишеграду, па даље. То је позната историјска чињеница. Духовна здања која подижемо, постављена су ван манастирске порте. Терен око манастирске цркве није научно испитан, и ту се ништа без стручњака не може предузимати. Манастир је стара светиња подигнут између 1340. до 1403. године, а подизали су га Павловићи. Око манастира има испосница, и оне су врло интересантне и требало би њих обновити. Поред манастира Добруна прво обележавање ове прве револуције на Балкану и после Француске револуције биће 14. фебруара 2004. године у Орашцу код Аранђеловца, а друга код нас 29. августа, како смо већ написали. Око те прославе има још доста припрема и то је доста велики посао који ће, надам се, ипак бити на време обављен. Треба да се уради програм прославе, те за сада о неким детаљима не могу ништа рећи.

*5. Познати сте као човек који се несебично залагао за отварање духовних школа. Активно учествујете у школовању младих људи – будућих свештеника. Ни рајна времена Вас нису сиречила да истрајете у настојању да остварите духовне школе. Били сте иницијатор и један од оснивача Духовне академије Светог Василија Острошког у Србињу.*



*То се морало десити када сће Ви у иштању, јер знаће и да кажеће да сће првенствено човек школе.*

Моја настојања око обнављања рада Сарајевске Богословије, најпре као Духовна академија Светог Василија Острошког, а затим и Богословија Светог Петра Дабробосанског, јесу реализација Сарајевске Богословије, која је најпре почела да ради као висока теолошка школа, а затим као средња шесторазредна Богословија у Сарајеву. Основана је захваљујући блажене успомене митрополиту Сави Косановићу. Та школа је веома озбиљно радила и пола Наставничког савета били су доктори наука. Из ње су израсле ове две школе, што су нормални изданци ове стодвадесетогодишње школе. Оне обе раде у Србињу под истим кровом, и општи успех обеју школа је увек врло добар.

Што се тиче мене, ја не кријем да сам „школски човек“ и ово је 46. година како радим у Богословији. Почео сам да школске 1957/58. године предајем у Богословији Светог Саве у манастиру Раковици, а касније у Београду све до 1964. године када ми је Свети архијерејски сабор поверио обнову најстарије регуларне школе која је основана 1615. године у манастиру Крки. Затим ми је поверио обнављање рада Сарајевске Богословије као високе богословске школе – Духовне академије Светог Василија Острошког. Ти почеци нису били лаки, али се уз помоћ Божју и мојих сарадника успело. У Богословији сам в.д. ректора, а у Духовној академији сам продекан – проректор. Док ове две школе нису биле отворене, ја сам се осећао некако празан, а њиховим отварањем сам духовно испуњен.

*6. Молимо Вас да после овог разговора упутисте поруку вашим верницима о наступљајућем празнику Христовог Рођења у новој 2004. години.*

Поред посланице Његове Светости патријарха Павла са свима отачественим архијерејима, упућујем и своју Божићну посланицу. Тамо ћете имати прилику прочитати моју ширу поруку и честитке за Христово Рођење и Нову 2004. годину.

И овом приликом најпре желим мојој богољубивој пастви, као и шире, све Божје благодати од Богомладенца Христа. Нека вас све прати Он силом Своје моћи, да Божић прославите у миру и лепом празничном расположењу. Он је дошао у овај свет да на-

ма буде боље, да нам покаже пут којим треба да идемо, да молећи се са Њим разговарамо, и Он са нама да разговара читајући текстове из Његове вечне књиге – Светог писма. Трудите се и довољно размишљајте, нарочито ви млади, о вашем задатку овде на земљи. Ваше је да што ближе прилазите Богу, а прилажењем Њему и ви сте близу једни других. Да ступате у брак, и да вас Бог, као брачнике, обдари својим великим даром – децом, која су за вас највећи Божји дар. Старије поштујте и себе држите на врло високом нивоу моралности. Не залазите тамо где озбиљном човеку није место, него се трудите да будете на углед једни другима, као што су и наши преци чинили. Држите се своје вере православне и Цркве која вам показује пут хришћанског живота.

Свима нека вам је добро здравље и напредак у животу, уз сверадосни и древни поздрав:

*Мир Божји! – Хрисѿос се роди!*

и

*Ваисѿину се роди!*

Од Бога Вам желим благословену и веома плодну 2004. годину.

## ХОДИТИ У БУДУЋНОСТ ОДВАЖНО\*

**А**уди данас више живе оним што немају него оним што имају. Више живе жељама него стварношћу, више будућношћу него садашњошћу. Јуче смо живели у мислима и жељама данашњег дана. Када је данашњи дан освануо, наше мисли и жеље већ су се преселиле у сутрашњи дан. Ретки су дани у животу у којима заборавимо на време и у којима говоримо: нека ови часови буду вечност.

Историја једног народа, почев од његове пастирске идиле, корача увек ка културној засићености. Тако је и са Црквом српском, која стално ходи ка културном засићењу и утољавању глади за вечност. У том настојању, и ја сам од стране Светог архијерејског сабора изабран на ову дрвну катедру, стару 784 године, са својим седиштима од манастира св. Николе, у манастиру Бањи код Прибоја, па све до овог лепог града Сарајева, где се налази преко 300 година.

Столећима смо били – а мислим на све народе у Босни и Херцеговини – гладни и жедни људске правде, и она није била утољена. Ми смо је утолили онда када смо се уверили да правду не треба чекати, него се за њу треба борити овде на земљи, с вером да долази са неба, и с надом у Бога.

Ја не замишљам срећу једнога народа као презасићеност, ни чулну ни духовну, него као унутарњу снагу и спољашњу могућност за слободном културном делатношћу. Унутарња снага је нешто што природа даје и што народ својим трудом развија. Спољашна могућност је нешто што зависи од много чега изван нас. Оно чега смо данас највише гладни, то је ова спољашња могућност која нам је неопходна да бисмо пројавили нашу унутарњу моћ.

---

\* Поздравна реч на пријему у Сарајеву 2003. г. поводом 30-годишњице архијерејске службе.

Због тога, какви да смо, не смео гурати наше потомке од нас и викати им, као што су губави то чинили у стара времена на Истоку: нечист, нечист! Не, морамо их призивати к себи, пригрлити их показавши им на себи и здрава и рањава места, и учинити да им омили оно шта је на нама чисто и здраво, а онемили оно што је нечисто и болесно. Морамо рећи деци својој: пазите и гледајте у нас са оне стране са које ћете нас видети као спас и живот.

Са овим мислима о народима у Босни и Херцеговини, дозволите ми да најтоплије свима захвалим на учешћу у овој нашој радости када обележавамо тридесет година архијерејског служења у Српској цркви и устоличење у древни трон митрополита дабробосанских, скоро као његов 60. митрополит.

*Митрополији дабробосански*

## „ПОЈТЕ БОГУ НАШЕМУ...“\*

Вечерас имам задовољство и част да вам представим Камерни хор студената Музичке академије Српског сарајевског Универзитета, одсека за црквену музику и појање. То је једини Одсек такве врсте и постоји једино на Музичкој академији у Српском Сарајеву.

Ови млади људи који су за свој животни пут изабрали музику и песму, увек су радо слушани где год су наступали и похвале су убирали. За такве је наш народ казао: „Ко пева и свира, тај зло не мисли“. Познато је, у свету су из ове области најлепше три ствари: италијански шлагери, хорско руско црквено појање и српско црквено певничко појање.

Бавећи се певничким и хорским појањем, наши вечерашњи певачи прослављају Бога и оплемењују себе Божјим добром. Оплемењују и друге оним што је из човековог бића најлепше изнедрено, у срце човеково ушло и од Бога благословено. Рекао је псалмопевац Давид: „Блажен је човек коме је име Господње поуздање његово, и који се није загледао у ништавне ствари и лажна одушевљења“ (Пс 39,4). „Стави ми у уста нову песму, химну Богу нашему; многи ће гледати и страх ће их обузети, и уздаће се у Господа“ (Пс 39,3), вели исти псалмопевац.

Нема ништа лепше од прослављања Бога и певања Њему. Ту не изостају надахнућа, а где су она, ту је и љубав према песми и музици. То је поклоњење Богу који живот даје, рашћење у небеске висине песмом ради прослављања Свевишњег. То је дружење са анђелима Божјим, који непрестано славе Бога песмом: „Свјат, Свјат, Свјат, Господ Саваот, пуна је земља славе Његове“ (Ис 6,3).

---

\* Поздрав на оиварању концерта Камерног хора Саборне цркве у Сарајеву 2004. г.

Онај ко се бави музиком и песмом прослављајући Свеискупитеља, на посебан начин, свим бићем својим разговара са Богом, јер је наша молитва побожан разговор душе са Богом.

Музичке композиције које ће овај хор извести вечерас биће дар Цару духова, Господу Свевишњем, нашем Творцу и Оцу небеском, Пресветој Богородици, светима који Бога прославише, светим Србима који на многе начине посведочише своју веру, као и дар нама присутнима у овоме светом храму.

Кад огњило удари у камен, онда се јави огањ. Када се чује лепа хорска песма, онда душа још више заблиста вером и захвалност се са најлепшим жељама уздиже веома високо. Зачиње се још више благодатни дар у душама како код извођача, тако и код слушалаца уз молитву: „Да, Господе, примама оно што ми Ти нудиш“.

У тој молитвености у овом светом храму, пред Богом, пожелимо овим младим људима да њихова будућност буде плодна, од Бога благословена, а будућим нараштајима полезна.

*Митрополиј Николај*

## ПОНОСНИ НА СВОЈЕ ДИВ-ПРЕТКЕ\*

*Нека ми ојросџи исџорија, и сви славни Немањџи, али ово доба, доба од 1804. џа до 1813. џ. ја зовем херојским.... Гледајуџи на њеџа, можемо с џоносом свеџу у очи џогледаџи.*

*Јанко Веселиновић*

Француска револуција је 1789. г. довела до радикалних промена у Француској, Европи и свету. Појмови слободе, братства и једнакости, тада утемељени, много су значили у разбијању феудалних и националних окова на Балкану. Ти догађаји имали су свог утицаја и на тадашњу Србију.

То што се десило 1804. г. па даље, јесте Српска револуција о којој Владимир Стојанчевић пише: „Српска револуција је имала и политички и социјални садржај какав је имала и Француска револуција: идеју националне и грађанске слободе и једнакости и укидање феудалних односа радикалним решењем аграрних питања.“

О националном ослобођењу Срба црквени великодостојници, митрополити Стеван Сратимировић и Петар I Петровић Његош, архимандрит манастира Пиве Арсеније Гаковић, Симеон Ивковић и други пишу руском цару, а епископ Јован Јовановић шаље топове. Придружују се њима и српски интелектуалци и политичари: Сава Текелија, Доситеј Обрадовић, Карађорђе Петровић; обраћају се руском цару, као и француском и аустријском императору.

На почетку устанка јавља Карађорђе: „Тако вам јављам како јесмо све касабе до Мораве узели. И све је устало једнодушно на нашега непријатеља... Не бојте се, они се бију за господство, а ми за слободу.“

---

\* *Говор на симџосиону у Вишеџраду о 200-џодишњици Првоџ срџскоџ устџанка 2004. џ.*

Устанком против дахија настаје још несигурније време о коме пише Петар Јокић у свом делу „Причања савременика о Првом устанку“: „Сада наста право ропство за српски народ. Цркве и манастири дођоше под копита турских коња; људи, имање, поштење жена и девојака, све је то служило да се подмири турско насиље. Данци се умножише; спахијама десето, јаничарима девето, и још неки тродупли порези ударише се. Јадни народ опа са се ликом. Е, већ пропишта и мајчино млеко од тешка зулума.“

И не само то, него одузимају оружје српској раји и врше покољ виђенијих Срба, али не успевају да угуше буну „усред зиме кад јој време није“. Српски народ се нашао под једном заставом, која је представљала јединствени фронт незадовољника, а на њиховом челу налазили су се проверени народни борци против Турака, хајдуци, кнезови, свештеници и други.

Доба почетка Првог српског устанка па до 1813. г., а затим и даље, представљало је есенцијално достигнуће српских сељак-револуционара, звездани тренутак у историји балканских народа. У борбама које су вођене, српски народ је појмио своју снагу, сопствена права и одговорности за ослобођење, уједињење и унапређење своје државе.

Овако говори Карађорђе свима који за њим пођоше ради слободе: „Видите, ми имамо довољно мишица за одбрану Србије, али немамо довољно вештих људи за управљање. Да ми знамо државу водити онако како знамо војску водити, друкчије би данас стајали. Учите се ви, дакле, да наставите наше срећно започето дело. У вама (ученима) је сва надежда наша са те стране!“ Онима који нису учитељи вели: „Слушајте ви ваше учитеље и поштујте их; ја њих не разликујем од мојих војвода; учитељи и војводе преда мном су равни.“

Подвизи Првог српског устанка стварали су у етничком погледу од феудално разбијеног народа револуционарно интегрисану нацију и она постаје есенцијална у Националној револуцији. Под њеним знамењем пишу се говори, посланице, прогласи врховне власти упућени народу, молбе. Прикупљају се материјално-финансијска средства, и Карађорђева Србија се јавно или тајно снабдева храном и оружјем, попуњавају борбени редови борцима и старешинама. Али, припремају се и побуне у Црној Гори, Брдима, Боки, Херцеговини, Босни, Босанској Крајини, Славонији, Барањи, Срему и Банату...



Из бунтовне Шумадије „пламен револуције“ шири се на све стране, прелази преко Дрине више пута у Семберију, Подриње, Романију, Босанску Крајину, Брчко, Тузлу, Вареш. Дође и до побуне у Срему (Тацијанова буна), Банату (Крушевачка буна), у Славонији се буне: Даљ, Борово, Вировитица, Дарувар, Звечево, а у Босанској Крајини избија Јанчићева буна... О пламену револуције у Срему Алекса Илић пише Карађорђу: „Ако Марјан Јовановић (бивши фрајкорски капетан) жели да преузме вођство у тој револуцији, треба му без даљег дати помоћ из Србије, пошто је једном дошло време да се њихова браћа ослободе туђег ропства и туђинског јарма.“ А Барон Симбшен обавештава претпостављене 1807. г.: „Српски је Синод одлучио да опет освоји све оне земље чији се грбови налазе на слици цара Душана“. Исто бележе и уходе, вели даље: „Они се надају да ће Карађорђе остварити независну државу од Турске и Угарске и успоставити давно угашен сјај цара Уроша“.

Тако, по мишљењу академика Милорада Екмечића, „сми-сао Српске револуције, у том општем кретању ка модерним демократским револуцијама, управо је у томе што је представљала први велики историјски слом исламског типа државног феудализма“.

О вођи у том „пламену револуције“, Карађорђу, Радован Самарџић пише: „Ненадмашан као војсковођа, мудар и неповодљив као дипломата, доследан потребама своје земље и народа као државотворац“, док Наполеон истиче: „Лако је мени бити велики с нашом искусном војском и огромним средствима, али далеко на југу, на Балкану, постоји један војсковођа, изникао из простог сељачког народа, и који је окупивши око себе своје чобане, успео, без оружја и само трешњевим топовима, да потресе темеље свемоћног Османлијског царства, и да тако ослободи свој поробљени народ туђег јарма. То је Црни Ђорђе – њему припада слава највећег војсковође,“ и да би Јован Стерија Поповић изјавио: „Рече Бог да се Србија ослободи, и би Карађорђе“.

*Митрополић Николај*



## МАТЕРИЈАНО У СЛУЖБИ ДУХОВНОГ\*

Браћо свештеници,  
Господо саветници,

Ево нас, по милости Божјој, поново на окупу у овом дому Епархије дабробосанске да бисмо вас упознали са материјалним пословањем у буџетској 2003. години.

И ова година је била напорна, са пуно бриге да ли ћемо остварити предвиђени буџет и учинити више од тога на добро наше свете Цркве. Извештаји ће показати да смо ипак пословали добро, а били бисмо још задовољнији да смо, као што је то некад било, могли пословати далеко успешније.

Из епархијске архиве што је остала од пламена види се да је Митрополија дабробосанска била тако материјално снажна да је помагала многе црквене јединице, домове сироте деце, Девочачки дом у Сарајеву и друге харитативне установе, па и Богословију у Сарајеву. Просто сам се радовао како је то подашном руком чинио свети свештеноченик Петар, митрополит сарајевски. С друге стране сам жалостан што и ми не можемо тако чинити.

Пе ипак, и ми чинимо колико можемо, а сва давања потичу из осиротеле руке верника Српске цркве. Да бисте имали још јаснију слику, нарочито што се тиче просвете у нашој Епархији, обновили смо рад Просветног одбора, који је веома успешно радио до почетка Другог светског рата.

Исто тако, пред нама је да ове године обележимо 200 година од Првог српског устанка, и по тој тачки дневног реда подробно ћемо Вас обавестити – шта смо до сада урадили у манастиру Добруну и шта све још има да се учини како бисмо тај историјски догађај нашег народа достојно обележили. Поред тога, имали смо и непријатности које су се одиграле у Челебићима, Српском Горажду и Палама од стране СФОР-а, који траже да

---

\* Реч на њленуму Епархијског савета у Сокоцу 2004. г.

ухапсе др Радована Караџића. Затим смо имали нападе на српска гробља, насилно исељавање српских породица из туђих кућа, провале у наше храмове ради крађе, и друго.

Тако, сумирајући сва дешавања у овој Епархији, можемо констатовати да има и позитивних кретања и жалосних чињеница.

Поздрављајући Вас све и захваљујући на одзиву, приступићемо дневном реду овога заседања и размотрити тачку по тачку са дневног реда, па оно што је потребно доставити Патријаршијском управном одбору на одобрење.

*Митрополит Николај*

## УСПЕХ СТУДЕНАТА – НАЈВЕЋА НАГРАДА\*

Господине Декане,  
Господо професори,  
Драги гости и пријатељи,  
Драги студенти Музичке академије,

**Д**анас је Крсна слава ове високе музичке школе у Источном Сарајеву. Крсна слава је Пресвета Богородица приказана на икони „Достојно јест“. Та икона се налази у престоници Свете Горе – Кареји, у саборном храму, на горњем месту у олтару. Сви који долазе у ту монашку престоницу на поклоњење светогорским светињама, обавезно долазе и пред ову икону, моле се пред њом, метанишу и целивају лик Пресвете Богородице. Речи „Достојно јест“ јесте песма с неба коју је арханђео Гаврило исписао својом руком.

Рекосмо, ово је небеска песма којом се прославља Пресвета Богородица овде на земљи, као што се прославља и на небу. Она је покровитељка ове високе музичке школе, али и помоћница свима који овде уче и који се уче. Њена подршка је осликана и осликава се у успесима предавача који свој посао с љубављу обављају и студената који се привржено труде да изложено градиво постане њихова својина.

Ова кула радости радује све вас. Она као да се спушта с неба и диже са земље. Њоме се иде даље ка зидању људском и украшавању рајске пирамиде ове Музичке академије. Она сија својим досадашњим сјајем, и као да је велика стена дијаманата са својим одсецима. Иако су сви на овој Академији, професори, сарадници, студенти и помоћно особље, финансијски недовољно награђени, од Бога су сви радошћу награђени остварењем веома добрих резултата. Ова рајска пирамида са својим одсецима личи на човека који у њу уноси своје најбоље зидање и умешност, јер у

\* Слово на слави Музичке академије у Сарајеву 2004. г.

њу улазе људи који с љубављу предају и студенти који верују да ће у музици, за коју су се определили, успети, и сутра на млађе нараштаје своје вештине преносити.

Када се разлучимо од овоземаљског света, сви овдашњи трудбеници поћи ће тамо у онај свет са песмом, а онај ко пева, зло не мисли. Дакле, ко на темељима ове школе зида злато, сребро, драго камење, његово дело излази на видело (ср. 1 Кор 3,12). То ће будућност показати и јавност оценити. То је оно што се стваралаштвом постиже, а што је и највећа награда коју предавачи постижу. Ето радости неисказане која увек долази касније; то је радост од истине. Ето радости и од вере, правде, милости, живота. Ова школа и рад у њој јесте радосна вест, наука о радости, односно један лист књиге радости.

Са овим мислима и најлепшим жељама да овај музички завод још успешније напредује, срдечно свима честитамо овај Богородичин празник – Крсну славу.

Нека би Бог подарио свима посленицима у Академији све оно што ми људи зовемо духовним напретком у знањима, звањима, вештинама, владању на разним инструментима, хорским наступима...

*Митрополић Николај*

## ПРВИ СРПСКИ УСТАНАК – ИСТОРИЈСКО ДЕЛО\*

Две важне свечаности довеле су нас у ову древну српску светињу. Прва је обележавање 200-годишњице Првог српског устанка, и за њу смо се припремили колико је боље било могуће. Друга је тек напоменута приликом отварања Музеја митрополита дабробосанских – то је 785-годишњица од добијања самосталности Српске цркве 1219. године.

Оба догађаја су веома значајна за српски народ и Српску цркву. Оба догађаја подсећају на речи Божје из Старог Завета: „Пазите да не заборавите завета Господа Бога свога“ (5 Мој 4,23).

Први догађај који смо управо обележили јесте 200 година од Првог српског устанка, подигнутог у време робовања под Турцима, којим су Срби хтели да своје тешко стање преокрену у своју народну слободу. Устанак из 1804. је настављен 1815. године, Другим српским устанком, чиме је извојевана слобода, и народна и црквена. У највећој могућој мери, Српство је обједињено.

Јаничари мучише народ српски разним мукама, јер није прихватао политичке, економске и друштвене привилегије које су им нудили само ако пређу у ислам. Подизање устанка значило је: остајемо у својој вери, одани својим традицијама, своме културном наслеђу, своме народу и имену, Светоме Сави, Христу Спаситељу – своме Богу.

Верујемо да ћемо овим слављем, на најбољи начин, обележити обнављање српске државности, те да ћемо оно најважније пренети на наше будуће нараштаје и поручити им, у овој јубиларној години: Држите уредбе и заповести предака својих да би добро било и вама и нараштајима вашим након вас, да би вам се продужили дани на земљи коју нам је Бог дао. Јер ми данас смо у

\* Беседа митрополића Николаја на ручку у манастиру Добруну 2004. г.

великој опасности да много шта заборавимо, гледајући само историју нашега времена. Господ Бог је учинио завет с нама полагањем оне заклетве, у Орашцу, Карађорђа и свих присутних пред Крстом и Јеванђељем Христовим.

Дозволите ми да свима који узеше учешћа у овом народном и црквеном делу најтоплије захвалим, да вас све с љубављу поздравим и Бога замолим да и даље бди над нама, молитвама Његове Светости Патријарха српског Павла и свих отачаствених архијереја, као и свију вас који узесте учешћа у овом изузетно важном догађају у историји српског рода и Цркве.

Нема сумње, свако поколење је дужно да трчи своју трку на стази историје. Ниједно поколење не почиње испочетка, него наставља онде где су преци стали. Свако поколење носи буктињу своје историје у свом времену. А ми смо дужни да очувамо тај огањ на своме огњишту.

Овај дан нас подсећа управо на те обавезе, али нас у исто време подсећа и на заслуге наших предака. Овај догађај указује и на нашу одговорност према поколењима која долазе. Пред нас искрсавају многа питања: Како трчимо на трци савремене историје свога народа и своје Цркве? Како чувамо завете својих предака? „Сећамо ли се шта су радили наши преци“, опомиње пророк Осија. Данас, одговарајући на ова питања, ми најбоље обележавамо овај значајан јубилеј из историје свога народа...

*Митрополији Николај*



## ДУХОВНИ ПРЕПОРОД ДРЖАВЕ\*

Веома поштоване Еминенције и Екселенције,

**Д**озволите ми да најпре захвалим на позиву да присуствујем овом веома уваженом скупу и да на њему говорим. Ја нисам политичка личност и не умам да држим политичке говоре, па ћу покушати рећи нешто из мог верског угла о садашњим приликама.

Средства информисања бележе врло тешке догађаје у свету, а није их мало ни у југоисточној Европи. Појављују се и лажне месије са својим јеванђељем раскола, разних врста сатанизма, мржње и освете, грабежи и пљачке, одбацујући Јеванђеље милости и доброте и занемарујући Христа као неку „слабост“. Проповедају веру у крв и огањ, отров и челик. Звек оружја и шкргут зуба њихова је омиљена музика којом се позива цело човечанство да игра њихову игру. Код њих постоји више врста гордости, као што су: гордост техничка, гордост организациона, филозофска, информацијска гордост убистава на разне начине, и многе друге гордости.

Обоготворава се техника и уздиже изнад етике, чак изнад сваког човека. Дошло је до тога да се та обоготворена техника сручује на своје творце и убија своје поклонице. Још је страшније што се све то окоило против људског живота. Тамо, у старој Француској револуцији, лажно божанство гурнуло је своје поклонице у легализован разврат, а сад, у данашњој техничкој револуцији, лажно божанство гура људе у легализован злочин.

Садашње духовне вође (тј. свештенство) путују као кроз снежну вејавицу, са већ познатим инцијативама у овом свету. Све инцијативе овог времена негују код свештенства снагу вере у нова одушевљења. Све што се дешава, односи се на Христа и тиче се Њега, јер се вавилонска кула и даље зида. Са бомбардовањем

---

\* *Европска конференција државника и религијских поглавара у Солуну 2004. године.*

Његове науке почело је давно, мада нису успели уништити ни једну јоту из те науке, јер „лакше је небу и земљи проћи, неголи једној цртици из закона пропасти“ (Лк 16,17).

Божански завет човечанству, Нови завет, блиста се као злато седам пута у огњу жежено. Хришћанске и народне Цркве по свему свету побеђују своје противнике трпљењем мука. Речено је да се на муци познају јунаци, а ми можемо на почетку трећег миленијума рећи: али на муци се познају и вере. На садашњем попрешту борбе видимо веру хришћанску.

Она је 20 векова на отвореном мегдану, и у невољи. То ојачава, као и увек, дух свештенства и буди велику наду у помоћ Божју. Духовно морално оружје одувек је било, а и сада је: вера, молитва, пост, поштење, човекољубље, родољубље, милост, правда, доброта, истрајност, слога, нада, љубав према Богу и сваком човеку, без обзира на исповедање, нацију и друге чиниоце.

Лао Це је рекао: „Добро се никада злом не постиже“. Ова порука овог источног мудраца умногоме је заборављена на Западу и на Балкану. Овој изреци источног мудраца морамо се вратити. Дарови донети Богомладенцом са Истока у Европу и југоисточну Европу имају своју важност и за садашњост. Они који верују у ратове као добру ствар, мрачни су и неуки умови. Они се никако нису посветили даровима мудраца. Волео бих да југоисточни Европљани имају нове иницијативе и визије духовног и овог света, као што су их имали источни мудраци: Мојсеј, Заратустра, Буда, Конфучије, Мухамед, а понајвише Христос, како се и даље не би водила борба између Цезара и Христа.

Највећи амерички умови се данас баве прављењем програма за свој нови свет. Међутим, они се налазе на раскрсници. Морају да одлуче, хоће ли они бити Америка сами за себе, а свет за Америку, или ће то најмлађе чедо људске историје постојати за цео свет? Ово и стога што је опасност наступила и свет пада у поноре неморала и других штетних појава по човека.

Ето једне одређене дужности нашим Црквама и верским заједницама, нашим политичарима, политичким организацијама и сваком оном ко се Бога боји, у Њега верује и љуби своју државу. Зар не би требало да сви заједно сарађујемо на томе плану, да омогућимо – нови наш дан. Вилијем Пен, по коме је прозвата држава Пенсилванија, називао је новоосновану Америку „светим експериментом“, а председник Вилсон је говорио: „Наша циви-

лизација може материјално преживети само ако се духовно препороди“.

То је и нама на Балкану данас потребно, а не да једни друге осуђујемо, туђе грехове изналазимо, притом не почињући најпре од своје сопствене личности, јер нема ни једног човека на овој планети који је безгрешан. Дакле, „све да нам бива у љубави“ (2 Кор 16,14). Будимо богати сами у себи. Држимо се оне поруке: „Будимо богати и сиромашни у исто време“. Такав је био Човек, односно Богочовек, који није имао склоништа у овом свету, а располагао је небом. Слични Њему били су: Сократ, Гаутама и још неки. Такви су покушали да буду најбољи узорни људског рода. На крају ћу поновити већ наведену мисао коју би желео да сви људи ове планете урежу у себе: „Добро се никада злом не постиже“, док свети апостол Павле каже: „Победи зло добрим“ (Рим 12,21).

*Мийройолий дабробосански Николај*



## ДУГ ЗАСЛУЖНИМ РАТНИЦИМА\*

Радостан сам што Вас све могу данас поздравити добродошлицом у овом нашем древном немањићком манастиру, који је дуг низ година био без монаштва. Богу хвала, он се сада обнавља и наставља онај молитвени живот због којег су га Немањићи створили и свом милом српском народу оставили.

Отомани су га, као и многе друге наше светиње, учинили монашки неактивним. Више пута је рушен и обнављан, да би Немци 1945. г. и цркву срушили активирањем експлозива.

Овдашњи честити и побожни народ притекао је одмах обнови свог манастирског храма вративши му првобитни изглед. Том приликом порушени су и други објекти којих није било много, а трагови неких старих манастирских здања се и данас запајају. Потребна су откопавања остатака манастирских здања да би се о овој светињи могла дати права научна оцена, а затим вршити њено обнављање.

Ово што овде видите, ново је. Све је то изграђено ван манастирског простора. Конак у коме смо сада, најпре смо подигли, али још није завршен споља. Овај непокривени конак дело је веома великог и ретког добротвора у Српској цркви г. Милоша Велимировића из Чачка, који је обновио и манастир Успења Пресвете Богородице у Овчару. Ту је подигао још један објекат за монахе који је упола мањи од овога нашег. Много је урадио и у манастиру Јовању у Овчару и на другим странама. Хвала му много.

Оно због чега смо се овде састали јесте подизање Карађорђевог конака – *Музеја Првог српског устаника* и, на последњем спрату, *Музеја митрополића дабробосанских*. Карађорђе и његова војска су овде логоровали; његови војници су се у овој мана-

---

\* Поздравно слово поводом подизања *Музеја Првог српског устаника* у Добруну 2004. г.

стирској цркви молили и причешћивали. За протеклих 200 година овде није стављено никакво обележје тог великог подухвата – ослобођења Срба у Босни и Херцеговини од турског петвековног ропства.

Дозволите да Вам свима изразим благодарност на учешћу е да бисмо се подизањем овог заједничког и веома вредног споменика одужили овом великом човеку из српског рода – Карађорђу, и свима осталима који су се са њим залагали на ослобођењу српског народа од ропства.

## ПАМТИМО ВАША ДЕЛА\*

Ваше Високопреосвештенство,

**Д**озволите ми да захвалим Вама и преко Вас Његовој Светости патријарху московском и целе Русије Господину Алексију Другом, који је благословио Ваш долазак у ову древну епархију Српске цркве.

Ова Епархија је основана Светим Савом 1219. године и сада је у 783. години живота, у звању је Митрополије 666 година, а у 300. години како је њено седиште у Сарајеву. Близу 60 епископа и митрополита ова катедра памти до данас. Историја ове Епархије је онаква каква је и историја Српске цркве.

Ваша посета је веома значајна у овом времену. Уверен сам да се сви наши предходници, високодостојни епископи и митрополити данас са нама радују, а да многострадални свештенотученик Петар својом светом десницом све нас благосиља.

И овом приликом, Ваше Високопреосвештенство, желимо да преко Вас и Ваше драге нам пратње, изнесемо и речима изразимо своју велику љубав према Руској православној цркви и Његовој Светости патријарху Алексију. Посебно благодаримо Вама и Вашој пратњи што нађосте времена да ових дана будете заједно са нама, да данас одслужимо божанску Литургију и помолимо се за наше патријархе, предстојнике Руске и Српске цркве, за епископе, свештенство, монаштво и благочестиву паству обеју Цркава.

Молимо Ваше Високопреосвештенство да Његовој Светости патријарху Алексију пренесете изразе наше јеванђелске љубави за његову бригу о нашој Цркви, нарочито кроз школовање наших студената у Вашим духовним академијама. Тиме је обновљена стара традиција, када су наши млади људи стицали код Вас богословско знање, духовност и побожност. Ни ова Епархија није била без тамо школованих људи, што је нарочито овде било

---

\* Поздрав делегацији Московске патријаршије у Сарајеву 2004. г.

изражено праћењем ваше богословске мисли, која је код нас превођена и објављивана. Све је то била велика помоћ српском православном народу и свештенству, које се школовало у српској православној Богословији у Сарајеву, сада у њеној 120. години од свог оснивања...

*Митрополит Николај*



## СТРАДАЊА ПРОЧИШЋУЈУ ПРАВОГ ВЕРНИКА\*

Ваше Високопреосвештенство,

**Н**амамо посебно задовољство да Вас поздравимо у овом светом храму, у име Нашег свештенства, монаштва, благочестивих верника и у Наше лично име.

Могу Вас уверити да наш благочестиви народ не живи само о хлебу, него и од „сваке речи која је излази из уста Божјих“ (ср. Мт 4,4). Сви ови немили догађаји који су задесили, не само Босну и Херцеговину, него далеко веће и више области у свету, говоре о потреби Речи Божје, која даје утеху у сваком времену и у свакој прилици.

Често се чује како хришћанство може много учинити на побољшању добра и ширењу Христове науке. Православна црква то увек чини, па и ми овде, а да ли та реч успешно продире у срца људска, посебно је питање. Још конкретнији наш одговор био би: Реч Цркве успешније делује тамо где је страдање. Када ово кажем, не мислим само на незаслужено, него и на заслужено страдање. Свако страдање чисти и оплемењује, што је Вама, Високопреосвећени Владико, добро познато у Вашој Цркви. Страдање праведника је увек ради добра других, а страдање грешника је вазда проузроковано сопственим гресима. Узрок страдању доброг човека лежи увек ван њега, а узрок страдању грешника лежи увек у њему самом. Човек који никада није страдао, било физички било душевно, није никада ни био хришћанин. Историја Христове Цркве и јесте историја страдања у свим могућим видовима. Зато је, и због тога, апостол Павле много патио када је видео идолопоклонство у Ефесу и неморал у Коринту.

Сви велики духови у паганском и хришћанском добу најрадије су проводили време у сазерцању у самоћи. Када сам упитао једног свог ученика, како замишља велике црквене оце одгово-

\* Поздрав руској високој делегацији на Сокоцу 2004. г.

рио је: „као људе који се никада не смеју“. Нисам му замерио на одговору, јер је заиста тешко замислити осмех на уснама светих: Василија Великог, Григорија Богослова, Јована Златоуста, Сергија Радонешког, Светог Саве Архиепископа српског, светог свештеночученика Петра, митрополита сарајевског, мученика Вукашина и других светих угодника Божјих.

Никада ни светитељ ни прави хришћанин не могу бити задовољни у сенци греха свога ближњег, без обзира на веру, нацију, пол, узраст, боју коже и друго што нас чини различитим.

Међутим, без обзира колико сета једне хришћанске душе била црна, она није тамнија од облака кроз које продиру зраци хришћанског оптимизма. Хришћанство није светлост која заслепљује и пржи, већ, напротив, блага и нежна светлост која долази кроз облаке да сретне и поздрави наше малаксале душе.

Желећи Вама и Вашој пратњи још једном добродошлицу, Високопреосвећени Владико, молим Вас да упутите поруку Јеванђеља нашим благочестивим верницима и свештеницима.

*Митрополић Николај*

## МЕЂУСОБНО ПРАШТАЊЕ – ТЕМЕЉ САЖИВОТА\*

**М**и, епископи Српске православне цркве и бискупи Римокатоличке цркве у Босни и Херцеговини, већ се неколико година редовно састајемо у узајамном братском разумијевању и поштовању. На нашем недавном састанку у Требињу одлучисмо упутити вама, православним и католичким вјерницима у Босни и Херцеговини, поводом овогодишњег најдражег хришћанског празника – Божића, први пут нашу заједничку поруку вјере, наде и подстрека.

Између осталог, из поруке саопштавамо вам слиједеће: Изражавамо своју жалост и бол због свега зла што се догодило у овом трагичном рату на нашим просторима. И са овог мјеста заједнички осуђујемо сваку неправду нанесену људима и свако рушење светиња. Саосјећамо са свима који су патили и који још увијек пате и молимо Бога да им подари утјеху и мир. Тражимо поштовање свих неотуђивих права и слобода сваког људског бића и народа, а нарочито права на идентитет, дом, завичај, имовину. Кајемо се и жалимо због зла које су у овом рату учинили неки чланови наших заједница, иако то нису учинили у име наших Цркава. Опраштамо свима који су нама нанијели зло, и у име Јеванђеља молимо за узајамно опроштење. Објављујемо своју спремност за помирење и изградњу истинских људских односа и заједничког живота.

Исто тако знамо као хришћани да ни мржња, ни зло, ни злочини нису јачи од милости вјере и крштења којим нас је Пресвета Тројица са собом повезала и узајамне љубави на коју нас је обавезала. Стога, никакве околности, наметнуте суровошћу околнине, не би смјеле убити у нама хришћанску вјеру, наду и љубав. Наравно, Исус Христос, као непресушни извор нашег заједни-

---

\* *Заједничка божићна порука епископа и бискупа у Босни и Херцеговини, Божић 2004. г.*

штва и заједничког охрабрења, позива нас да будућност наших Цркава и народа, али и ове земље, сасвим свјесно и без задршке повјеравамо Богу и ријечи милости његове (Дап 20,32). Божић је јасан божански доказ да Божја милост неће изостати. Јер, Син је Божји, поставши човјек, доказао да Бог остаје вјеран својим спаситељским обећањима упркос нашој људској невјерности и да се Он овога свијета не одриче ни кад тај свијет њега пориче или за њега не мари.

Наше је дубоко увјерење да праведно друштво, коме тежи ова земља, није могуће без јеванђелске вјере у Бога и вјерности његовим заповијестима, без отворености за живот и прихватања боголикости сваког човјека, без љубави према овој земљи и изградње њеног друштва на начелима правде и једнакости за све. У темеље наше сутрашњице нужно је уградити оне вриједности које је Небо објавило земљи, а Богочовјек Исус Христос показао својом науком и примјером.

Сматрамо да је крајње вријеме да домаћи и међународни посленици у структурама власти учине све што је неопходно да би босанско-херцеговачки друштвени оквир престао гушити оправдану наду грађана ове земље. Као људи и као хришћани не можемо а да не питамо све одговорне: ко и у име кога или чега већ више од једнога десетљећа спријечава да се подигну срушени темељи наде и будућности ове земље? Жалосно је да се, уз декларативну спремност свих одговорних, није у своје домове и свој завичај могло вратити више од половине прогнаних и расељених наших сународника и суграђана. Морамо питати себе и вас: јесмо ли ми без моралне одговорности пред том, у Небо вапијућом неправдом над нашим ближњима, нашим суграђанима?

Позивамо све вас, чланове наших Цркава, да поновно откријете и разбуктате у себи љубав према Богу и ближњему, према роду и дому своме и останете у земљи својих праједова, односно да се у њу вратите и борите за њезин просперитет. Потребно је, уистину, да свако од нас пружи свој несребичан и конструктиван допринос како би зора људскије будућности за сваког нашег вјерника, сународника и суграђанина и за све народе у Босни и Херцеговини што прије сванула.

На крају вас још једном желимо подсетити на Божју поруку људима свих времена, поруку Божићне ноћи: Не бојте се! Јер вам, ево, јављам радост велику која ће бити свему народу! Јер

вам се данас роди Спас, Христос Господ, у граду Давидову. И ово вам је знак: наћи ћете новорођенче повијено гдје лежи у јаслама (Лк 2,10-12) Ријечима ове поруке желимо срећан Божић, Христос се роди – свим хришћанима, православним, католичким и другима, а благословену Нову 2005. годину – свима грађанима Босне и Херцеговине!

*Мир Божји - Христос се роди!*

Срећна и од Бога благословена Нова 2005. година.



## РЕЧ МИР НАМ ЈЕ НА УСНАМА И У СРЦУ\*

Топло благодаримо на позиву да присуствујемо овом састанку и поздравимо учеснике.

У овом бурном времену, које обилује кризом морала и ауторитета, добро дође свако зближавање и размењивање мисли. То је подобно засађеним биљкама које се добро негују, па доносе свој пуни и прави род у своје време (ср. Пс 1,3).

И наши састанци поглавара четири вероисповести овде у Сарајеву доносе своје плодове, а надамо се да ће они бити још изобилнији. Дозволите нам да верујемо, поштована Господо који сте се данас нашли у нашем Сарајеву и у нашој држави Босни и Херцеговини, да сте обрадовани нашим настојањима на чињењу Божјег добра, плодотворног за све народе у Босни и Херцеговини, и шире. Исто верујем да сте обрадовани својим сусретима са многим људима добре воље који делају на миротворству.

Још далеке 1927. године одржан је један састанак у граду Вилијамтауну, у Америци. Ту беху сабрани представници многих раса и народа на конференцији, на којој се човекољубивом бригом већало о могућности мира међу људима, народима и државама.

Не може се тврдити да је пре 1927. године свет живео спокојно и да је било мира у свету, када су државе, народи и учесници овог састанка били забринути за мир у свету. Од онда па до данас, што је за наше нараштаје веома поучно, више се ишло нарушавању мира у свету него његовом неговању. То и нас, поштована господо, данас веома брине, а верујем и Вас.

---

\* Реч у Међурелигијском вијећу у Сарајеву на њијему у часӣ г. Вилијамса Вендлија, генералног секретара Свјетске конференције религија за мир (Њујорк), и сарадника.

Израђивање мира, те Божје врлине, најуспешније се остварује ако се тај мир израђује у сарадњи са Богом, најпре у својој сопственој души, па затим у свету. Не може се дати другоме оно што човек нема у себи. То ми овде добро знамо, јер нас је погодио велики немир, најмање заслугом нас верујућих људи у једнога Бога.

Данас ми верујући људи можемо у свему овоме изјавити: Господ је застава наша! Господ је био застава Авраму, Мојсију, Мухамеду и пророцима. Био је застава и свима верујућим вођама који су са страхом Божјим предводили свој народ. Аврам је са 318 својих слугу, не ратника него овчара, победио под том истом заставом пљачкашког цара Ходологомора, надмоћнијег и бројнијег ратницима и оружјем.

Ми данас желимо да вас поздравимо као људе који сте под Божјом заставом. Желимо вам успех у раду, и нека би резултати овог састанка били од Бога благословени и од опште користи за све људе нашег времена. Нама је Бог један и сви смо ми Његова деца по створености.

*Митрополит Николај*



## ТАКАВ НАМ АРХИЈЕРЕЈ ПОДОБАЈЕТ\*

Велика је радост свију нас у овој Епархији – избор Преосвећеног Максима за викара Наше маленкости. Владика Максим је учен човек, млад и пун благодатног дара служења, па ће нам у Епархији дабробосанској добро доћи и бити велика помоћ...

Остаје нам да се за све првенствено захвалимо Богу у Тројици и Тројици у Јединици. Затим Светом архијерејском сабору на избору, са Његовом Светошћу патријархом Павлом на челу. Исто тако, благодарим Свјатјејшем Патријарху, свима вама браћо Архијереји, као и свима осталима што молитвено узесте учешћа у хиротонији владике Максима. Принели смо молитве Вечном Архијереју – Господу Христу, да превасходно Тројични Бог буде руководилац новохиротонисаном Епископу у веома узвишеној архијерејској одговорности и служби.

Нека наш Спаситељ, који је обећао својим ученицима да их неће оставити сироте, не остави ни Вас, владико Максиме, ни нас који те изабрасмо! Нека нам свима буде помоћ, да очувамо Његову Цркву и душе које нам је поверио! Да сви љубимо Господа нашег Исуса Христа и Његово увек младо Јеванђеље пуно љубави и правде!

Владико Максиме, Ви сте трећи епископ који је родом из ове Епархије. После свршетка Другог светског рата Свети архијерејски сабор бира, сада већ канонизованог исповедника вере, Варнаву (Настића). Затим епископа захумско-херцеговачког Григорија и ове године Вас.

Достојанство Архијереја није лако носити. Ми сви, свако у свом звању и положају, носимо то достојанство са захвалношћу Господу Исусу Христу који нам даје моћ, и што нас за верне прима и

---

\* Поздравни говор на банкету поводом хиротоније епископа Максима (Васиљевића) за викарног епископа хумског, Соколац, 18. јула 2005. г.

постави у ову службу, очекујући да будемо „углед вернима у речи, у живљењу, у љубави, у духу, у вери и части“ (ср. 1 Тим 4,12).

Бог је са нама, и кад су нам стазе засуте цвећем, и онда кад су посуте трњем. Он полако тка наш живот. Увек смо у Његовим безбедним рукама. Сада у овом животу га „видимо као кроз стакло у загонетки, а једном ћемо видети лицем к лицу“ (1 Кор. 13,12).

У то име свима вама, браћо Архијереји, и свима вама, драги пријатељи, најтоплије поново захваљујемо, а Преосвећеном Максиму од Бога желимо изобилну благодатну помоћ и благослов.

Ис пола ети деспота, Преосвећени у Христу брате Владико Максиме!

*Митрополији дабробосански*

## ПОЗДРАВ НА БОЖИЋНОМ ПРИЈЕМУ 2004.\*

Еминенције, Екселенције, даме и господо

**Д**озволите ми да Вас срдачно поздравимо и захавлимо на овом божићном заједничарству. Захваљујемо и у име Његовог Преосвештенства епископа Максима, који је данас у Јерусалиму, у име господе професора Православног богословског факултета Светог Василија Острошког у Фочи, а надамо се ускоро у Сарајеву, и Богословије Светог Петра Сарајевског у Фочи. Захваљујемо и у име Одсека за црквену музику и појање Музичке академије у Источном Сарајеву, као и у име нашег свештенства, монаштва, студената, богослова, као и свих тела и органа и, наравно, у Наше скромно име.

Један од најлепших догађаја Неба на земљи јесте извештај о Христовом рођењу у Витлејему. То је рођендан Цара и Господа нашег, рођендан овог Владара у љубави, невидљивог и свемоћног који се слави од стране више поданика неголи рођендан ма ког другог владара у свету. Дошао је Он да бисмо ми људи постали „њива Божја“ (1 Кор 3,9), да бисмо постали Његови сарадници овим Празником мира и љубави.

Прошло је 2000 година од тог догађаја, али се та Кадионица не гаси! Витлејемско светилиште је постало место окупљања и прослављања Онога који се није родио у некој витлејемској кући или богатој и угледној породици, него у пећини. Данас у Витлејему нема ни једне куће из тог времена, али се пећина издигла изнад свега и постала велико светилиште која траје до данас и која ће трајати. Тако, ова вечна Кадионица не престаје, не сагорева нити ишчезава, него струји и живи док је света и века.

Божих је дан који милује, блажи, теши, облагорођава, али и опомиње. То је најстарији и највећи рођендан у свету. Познато

---

\* Традиционални божићни пријем за верске, ђолићичке и културне посленике у Митрополији у Сарајеву 2005. г.

је да људи не прослављају рођендане својих умрлих, него се молитвено сећају дана њихове смрти. Слављењем, пак, Христовог рођендана радосно сведочимо да је Христос увек жив и да је вазда међу нама. Он је видело истинито које обасјава сваког човека који долази у свет (ср. Јн. 1,9).

Шта нам Српска православна црква поручује ове године о Божићу? „Данашњи Празник нам открива да нисмо позвани да будемо само добри, честити, племенити и узорни грађани, већ далеко више од тога: да постанемо деца Божја. Да се старамо о свету који нас окружује и да се за тај свет молимо Богу како би вечно постојао.“ И даље Српска црква каже: „Уважавајући залагања за мир и права човека, за достојан живот у Босни и Херцеговини, очекујемо примену равноправних стандарда према свима, на основу међународних признатих споразума, а не подобно догађају на Палама.“

Шта поручују заједно о овом великом Празнику господа бискупи и епископи Босне и Херцеговине?

„Сматрамо да праведно друштво коме тежи ова земља, није могуће без љубави, те јеванђелске врлине, према овој земљи и изградње њеног друштва на начелима правде и једнакости за све. У темеље наше сутрашњице нужно је уградити оне вредности које је Небо објавило земљи, а Богочовек Исус Христос показао својом науком и својим примером. Није и не може бити исправан пред Богом онај који обесправљује, презире или убија човека, као ни онај који на било који начин присваја и ужива туђе.“

„Сматрамо да је крајње време да домаћи и међународни посленици у структурама власти учине све што је неопходно како би босанско-херцеговачки друштвени оквир престао гушити оправдану наду грађана ове земље.“

Изнетим мислима и жељама срдачно Вас поздрављамо, желећи да у Новој 2005. години буде што више успеха на личном и општем плану и поздрављамо:

*Мир Божји – Христос се роди! и*

Свима срећна и од Бога благословена Нова 2005. година.

## РЕЛИГИЈА – ПУТОКАЗ У ДУХОВНУ РЕВОЛУЦИЈУ\*

Поздрављамо Његову Милост Архиепископа кентербериског, поглавара Англиканске заједнице. Захваљујемо Вам на доласку у наше Сарајево и нека Вам је од Бога благословен боравак овде међу нама.

Такође, поздрављамо све учеснике овог заједничарења, и захвални смо покретачима идеје да се овај сусрет одржи у Сарајеву, али и онима који су то омогућили. Овај сусрет представља значајну размену мисли, а још значајнији биће и плодни заједнички закључци.

Живимо у времену многих искушења и хуке снажних ветрова са многих страна. У свему овоме религиозност је од пресудног значаја по мир у свету и заједничарство добре воље. У овом времену, веома је важно разумевање и уважавање свачијих гледишта на веру, којом се стреми Богу.

Наука, која је и сама добила неки облик религије, понудила је човечанству неке своје одговоре, али они одговори из 19. и 20. века о надмоћи материје над духом нису допринели заједништву и разумевању. И данас се дугују одговори на многа питања, нарочито они који се тичу религиозности и човекове личности. То је стога што наука још и данас тражи да човечанство безусловно прихвати њене догме, које су човечанству ипак неразумљиве. Што се тиче интелигенције, коју симболизује Луцифер, принц интелектуалаца-безбожника, она је донекле противна моралном и духовном развоју и отежава трагање за блаженством.

Питање прихватања или одбијања вере не зависи од научности ни од ненаучности. То није првенствено питање науке, већ етике.

---

\* *Поздравни говор на сусрећу хришћанских и муслиманских теолога, Сарајево 15-18. маја 2005. г.*

Други животни правац је вера у Бога – тј. религија са свим својим учењем. Без религије, духовна равнотежа би била у опасности. Религија је једини пут у духовну револуцију. Она је неопходна људима ако хоће да изнађу пут ка миру, слободи и блаженству.

Дакле, било који пут човек да изабере, нема спасења ако нема јачања моралних и религиозних стремљења и погледа у свакодневном животу. Постојање целокупног човечанства зависи од истински верућих људи. И схватање и исповедање религије значи постизање безбедности за људски род, тј. развијање духовног-човечанског. Неопходност религије је несумњива, и она човеку представља крила којима ће полетети Богу.

Сходно горњим мислима, искрено желимо да у Вашем раду пронађете што више додирних чињеница које ће имати трајну вредност и представљати путоказ за наша даља заједничка стремљења у овом пролазном свету и времену.

Искрено поздрављајући све учеснике, желимо Вам од Бога благослов, и нека Вас Он надахњује да говорите о Истини у међусобној љубави.

*Митрополит дабробосански Николај*

## **„ГРАЂЕЊЕ МОСТОВА“ – НЕОПХОДНОСТ\***

Ваше Еминенције, Ваше Екселенције, даме и господо, Ваша Милости Архиепископе,

Захваљујемо на посети овој првој српској кући у Босни и Херцеговини. Дозволите нам да се испред свих учесника овог четвртог семинара „Грађење мостова“ обратим с љубављу и да Вама, драги у Христу Архиепископе, и свима учесницима пожелимо пријатне дане у нашем Сарајеву.

Ова дијецеза је основана 1219 г. и сада је у 786. години свог регуларног живота. И тако је ово најстарија дијецеза у Босни и Херцеговини.

Посетили сте неке светиње овдашњег народа у Сарајеву, међу њима и најстарију нашу богомољу - Стару цркву, која као молитвено место потиче из 8. века, док је садашња црква из 15. века.

Музеј који сте разгледали основан је 1899. г. и млађи је само годину дана од Земалског музеја у Сарајеву. Захваљујући г. Клајну, успели смо да га отворимо, а видели сте само један део културног блага Црквене општине. Када бисмо имали средстава да обновимо преостали простор, могли бисмо још више обогатити културну породицу Сарајева.

Богословија сарајевска је основана пре 121 годину, док је пре 28 година Свети архијерејски сабор донео одлуку да се у Сарајеву отвори Духовна академија, висока богословска школа, што је сада православни Богословски факултет под истим кровом са средњом богословском школом у Фочи. Факултет има око 600 редовних и ванредних студената, а Богословија 120 ученика.

---

\* *Поздравна реч учесницима хришћанско-муслиманског дијалога (Сарајево 15-18. мај 2005.) на пријему у Музеју Синаје цркве.*

Питање повратка зграде Сарајевске богословије још није решено. Надамо се и настојимо да се то позитивно реши и да са високим богословским школама будемо изравнати у Сарајеву.

Мирније време је настало, благодарећи највише мировним снагама, али и нашим носиоцима мира у БиХ у настојању да све више заједнички терете носимо и тако изграђујемо будућност. И Ви овим заједничарством – „Грађењем мостова“ на том плану много чините. Хвала Вам свима.

Ваша Милости Архиепископе, молим Вас да примите овај мали израз љубави према Вама и свима осталим учесницима, да се сећате Вашег боравка у Сарајеву и у овој првој кући српској у Босни и Херцеговини.



## У ДУХУ МИРА, ЉУБАВИ И ПРАШТАЊА\*

**Р**адујемо се овом састанку и Вашем дружењу у ономе што је позитивно и за све корисно. Ви сте у Сарајеву, престолном граду Босне и Херцеговине, где су се увек редови збијали, како онда када је требало културно делати, тако и данас када је цео свет некако метежан.

Ви сте данас у овом граду који је веома давно поставио своје темеље. Православна стара црква светог Архађела Михаила и осталих бестелесних сила, као молитвено место води своје порекло из осмог века, што значи да су Срби овде дошли далеко раније, још у седмом веку, како је научно доказано. Данашња црква је из петнаестог века, и у великом је поштовању код свих Сарајлија, без обзира на верску или националну припадност. Саборна црква је, на приговор Европе, почета са градњом 1873. године. У том времену подигнута је и зграда Митрополије у којој се Ви налазите. Иначе, ова дијецеза је у 784. години живота и рада.

Овај састанак који се одржава у Сарајеву, сачињавају људи разних вероисповести и националности. Добро је то, и потрудите се да у Вашим разговорима и одлукама превасходно имате једно срце, једну душу, једну мисао и заједничке одлуке. У таквој прилици и Бог ће Вам подарити свој благослов, радост и мир у душама Вашим. Речено је у Светом Писму: Шта има тако добро и тако корисно, него када браћа живе заједно (Пс 132,1). А сам наш Спаситељ је заповедао својим ученицима нераскидиво јединство, које се односи и на све нас: Будите једно као што сам Ја и Отац једно.

Поред крвног јединства, за успех једне људске заједнице потребно је још: јединство духа, јединство мисли и јединство циља. Тако, дакле, једна заједница као што је ова Ваша, треба да има јединство духовно и морално, да поред етичког представља и

---

\* Реч на њријему у Митрополији у Сарајеву у часћ међурелигијске конференције.

хришћански идеал. Ако је то тако, онда је ту и благослов Божји, ту је сигуран успех и сигурна победа добра над злом. Ја бих се радовао када би цело човечанство усвојило тај идеал.

Верујем да и овај састанак који се одржава ових дана у Сарајеву, одвија у духу мира и добре воље међу људима, како на нашим просторима, тако и много шире...

*Митрополић дабробосански*

## НА ДЕЛУ ИЗГРАДЊЕ ДРУШТВА И ДУШЕ\*

Господине Председниче Вијећа министара БиХ,  
Господо министри,

Ово је велики дан и велика посета Међурелигијском вијећу Босне и Херцеговине. Хвала Вам у име свих чланова Међурелигијског вијећа, као и у моје скромно име, и дозволите да Вам изразим топлу добродошлицу.

Колико до нас стоји, пратимо прилике у Босни и Херцеговини и налазимо да се крећу на боље, истини за вољу, нешто споријим корацама. То ништа не изненађује. Изградити мир међу народима Босне и Херцеговине и бити оцењен високом оценом, није ни мали, ни лак посао. На томе радите Ви и други чиниоци ове Државе, ми и сви други – свако у свом домену.

Ми се сви, без изузетка, још увек налазимо у приликама које траже истрајност, будност и, изнад свега, љубав за што лепшим сутра. Наше су заједничке наде да ће све што се чини, уродити dobrим плодовима у овој нашој лепој земљи Босни и Херцеговини.

Није се лако снаћи у свему овоме што је било снажно уздрманом ратом. Ова земља је била као букет цвећа разних боја и мириса, и свако је хтео да своје очи заслади погледом, а чуло мириса миришући тај букет цвећа. Ми чланови Међурелигијског већа, искрено желимо и радимо на томе да Босна и Херцеговина заиста опет буде тај букет цвећа.

Међутим, и ми се на нашим седницама бавимо многим питањима и проблемима, а нарочито питањем: како нарушени мир и добру вољу међу људима и овдашњим народима, поново поставити на здраве основе? На срцу нам је свима, као љута рана, још неповраћена имовина; а Нама, посебно, непредате зграде Богословије и Кола српских сестара. Трудимо се, свако у свом секто-

---

\* Поздравно слово у Међурелигијском вијећу у Сарајеву њоводом њосејџе њредседника Вијећа министара.

ру, на изградњи човековог карактера и свега осталог што краси доброг човека. То чинимо из љубави према овој земљи и сваком човеку посебно.

Ми знамо да је идеал сваке државе да има високо моралне и самоодговорне држављане. То изграђивање највише почива на породици, вери у Бога и школи. На жалост, та три најважнија стуба једног словесног бића код нас још нису јединица у тројници и тројица у јединици. Само тим, чини ми се, најуспешније се изграђује самоодговорна и широка личност, према свима и свакоме.

Присутни поглавари Цркава и верских заједница свакако ће још понешто рећи и измењати своја мишљења са Вама.

Мени дозволите да Вас опет поздравим нашом народном добродошлицом и захвалношћу: Добро нам дошли и хвала Вам на љубави и расположивом времену за овај сусрет. Живели!

*Мийројолић дабробосански Николај*

## ПРИЗНАЊЕ ЛЕКАРСКОЈ САМОПОЖРТВОВАНОСТИ\*

Господине Председниче,  
Господине Министре здравља,  
Господо лекари,  
Даме и господо,

У овим тешким временима по Српски народ, Српска православна црква чини колико може, бдије над свима, а нарочито над онима који све од себе дају за њега. У подручје јеванђелске делатности и оцењивања рада својих верних чеда нашла је за сходно да и на овај начин ода признање болницама у Епархији дабробосанској и двојици лекара за велику пожртвованост и љубав, не само према свом лекарском позиву, него првенствено према сваком болеснику, а у овом рату кроз наше болнице их је прошло много. Показало се безброј пута да је пожртвованост према својој нацији, и овде болеснику, опште добро, више него према свом сопственом добру.

Оваква пожртвованост у овом времену била је не само потреба болесника, већ и државна потреба, о којој ће се тек рећи права реч. Има у нашем народу сваког добра, и то се показало у овим несрећним догађајима. При сећању на овакве примере, нама нехотице долази мисао: пожртвованости, као насушни хлеб потребна си данас државама и црквама и друштвима свугде по целој земаљској кугли. И ти си корен правога патриотизма. Без тебе је патриотизам као вештачки цвет.

---

\* Слово у похвалу здравственим установама у Епархији дабробосанској.



## МОНАСТИР ДОБРУН У ИСТОРИЈИ И ДАНАС\* – Павловићи - нови ктитори –

А ок су пештерници зидали унутарњу цркву своје душе, догле су српски владари, а међу њима и Павловићи, зидали спољашње цркве од камена и креча. Обе ове школе побожности биле су неопходне српском народу ради ширења вере Христове, за одржавање живота по Богу, ради очувања својег народа и државе.

Наши краљеви, цареви, велможе, жупани, управитељи области посвећивали су здања видљивих цркава Пресветој Божанској Тројици, Господу Христу, Светој Богородици, анђелима и светитељима. У зидању многих задужбина, великих и малих, руководила су их три мотива: да прославе Бога, да користе ближњима, и да спасу душе своје.

Богу су миле цркве, велике и мале, и велелепне и просте, како од мермера тако и оне од брвана, све где се слави и призива Његово Име Свето. Богу су мили олтари и путири, и крстови и иконе, и запаљене свеће и кандила, и мирис од тамјана и измирне, и возгласи свештеника, и уздаси народни, и славопој појаца. Све је то Оцу небеском мило, и само кад од срца долази и кад се у срце враћа. Бог воли два упоредна храма у којима се Њему истовремено служи. Један храм је Он саздао – тело човечје; други су људи Њему саградили. У храм тела човечјег Бог је уселио живу душу, да му служи на олтару срца, да зажиже кандила вере и љубави, да ставља свеће од свих врлина, да приноси тамјане послушности. Још је Бог удахнуо Духа Светога у сваког крштеног – да као свештеник пали небеским огњем постављена кандила и свеће, и зажиже мирисни тамјан, да би целу душу и тело испуњавао небеским миомиром, слађим од мириса цвећа и од сваког та-

\* Поздравни говор на Симјосиону у Добруну посвећеном књижевници Павловићу.

мјана и измирне. То што бива у телесном храму човечјем, хтели су Павловићи да подизањем своје задужбине Пресветој Богородици, обитава и у њиховом зиданом храму.

Манастир Добрун је неоспорно стар, а писаних трагова о њему је врло мало. Па и ти ретки писани споменици непоуздани су, јер су преписи са још старијих рукописа или преписи са непотпуних натписа. Такав је запис и у дечанском Псалтиру да је манастир подигнут 1219. године. Манастир се назива тројако: као Дабар, Крушево и Добрун.

По једном препису непотпуног натписа, манастир је основан у 9. веку; затим, да је Свети Сава основао Дабарску епархију са седиштем у Добруну (сматрало се да је то манастир Дабар), а не у манастиру Бањи код Прибоја.

По свој прилици, на данашњем месту манастира Добруна била је раније нека мала богомоља звана Крушево. Документ који је познат као „Крушевски поменик“ (препис са краја 15. века) садржи извесан писани траг: „манастир Благовештења звани Крушево, саздаше и украсише велики жупан Прибило, у калуђерству назван Варнава, жена му Болеслава и синови; велики жупан Петар, у калуђерству назван Јован, и велики жупан Стеван са женом и децом својом...“

Ту се наводе и места која су близу манастира: Добрун, Јагодна, Вардиште, Вишеград, Велепоље, Будумље, Бијело Брдо. Закључак би био, и то са много вероватноће:

Ктитор манастира жупан Прибил изградио је манастир око 1340-1343. године, када је и живописан. Жупан је зналачки одабрао место на коме ће подићи манастир, у близини тврђаве у којој се налазио и његов двор, на платоу који је био на 406 метара надморске висине, више кога се уздизала литица са врхом изнад 500 м. надморске висине, у венцу стеновитих брда Орлина (972 м. надморске висине), испод којих тече шумна река. Према томе, када спомињемо Павловиће, ктиторе овог манастира, онда говоримо о Прибилу и његовим синовима Петру и Стевану Павловићу.

Бог, народ и душа били су Павловићима највећа преокупација. Они подигоше манастир Добрун и дадоше да се руком испише Чајничко Јеванђеље, Реч Божја – увек савременост, а никада прошлост или будућност. Учинили су то сходно својим материјалним могућностима и тако нам оставили велико сведочанство



своје вере у Бога, потврду љубави према роду и знакове бриге за сопствено спасење душе.

Манастир је у својој историји више пута страдао и био обнављан. Последњи пут срушили су га Немци у Другом светском рату. Приликом повлачења дигли су манастир у ваздух експлозивом који је био ускладиштен у цркви. Обновили су га парохијски свештеници са благочестивим народом, јер монаха није било све до 1994. године. Данашње мало братство вредно ради на обнављању објеката, и њихови резултати су очигледни.

Ко је видео Свети Наум, задужбину краља Владимира, Студеницу и Ђурђево Ступове, задужбине Стевана Немање, Грачаницу задужбину краља Милутина, Дечане задужбину краља Стефана, Свете Арханђеле у рушевинама код Призрена задужбину цара Душана, или Жичу задужбину првог српског крунисаног краља Стефана Првовенчаног, па Сопотнице задужбину краља Уроша, Раваницу задужбину кнеза Лазара, Марков манастир задужбину Краљевића Марка, Каленић и Манасију задужбине Високог Стефана, Љубостињу задужбину кнегиње Милице, цркву у Смедереву задужбину Ђурђа Смедеревца, Враћевшницу задужбину војводе Рада Постуловића, Крушедол задужбину мајке Ангелине, и све остале наше задужбине, мале и велике – уврстиће Павловиће међу српске задужбинаре, овде поменуте и непоменуте.

Важно је напоменути да улога наших задужбина није трајала једно време, једно столеће или два, него у пуној мери траје и данас. То су сведочанства која јасно говоре да су Срби од давнина на овим просторима. Нису Срби скоројевићи на овим просторима, како се то данас може чути.

Овај научни Симпозион о томе ће рећи своју реч, рећи истину: да је поред многих монашких заједница широм територија где су живели Срби, и Босна имала своју „Свету Гору“ са Горраждем и околином, где је било 14 манастира. Можда је и манастир Добрун међу њима, као што је и црква Светог Георгија у Сопотници, где је радила прва српска штампарија у Босни и Херцеговини.

Задужбинари – то су српски добровољци који су знали почетак и крај својих настојања и хтења и смисао свог сврставања под Христов крстасти барјак. Ни Павловићима нису расли само божури, него и трње, али су они у своју задужбину уносили само

божуре. Уносили су их добровољно у народне и у своје душе, те и сада, крај многих преживљених и данас доживљених зала, миришу мирисом своје светле и свете прошлости.

Било је то златно доба, а златно доба чине златни људи, Божји људи, а не материјални прогрес. И када узнемирена срца данашњих људи чезну за старим златним добом, не чезну толико за старом цивилизацијом, колико за златним душама људским, које су биле со и светлост светској цивилизацији.

Иако смо данас повезали црне мараме за побијеним сродницима, за покланом децом српском, за умореним витезовима српским, за порушеним храмовима, за обесвећеним светињама, за умуклом песмом у земљи наших отаца, за исмејаном прошлосту, за наруженим славним прецима нашим, за погаженим заставама „за Крст Часни и слободу златну“ – српски народ и даље светли, и ту светлост нико му не може утулити. Не може, јер ми живимо у истини, мудрости и љубави.

Кад Срби мисле о добрим и старим временима, они мисле о бољим људима своје прошлости. Били су без данашње технике, као што је наше техничко доба без довољно доброте. Па ипак, и наше доба је златно уколико се кроз његово гараво техничко ткиво провлаче златне жице умних и добрих људи. Ми такав напор данас чинимо одржавањем овог научног скупа о благоверним Павловићима из наше историје.

Са ових неколико оскудних мисли – јер моја струка није историја српског народа – од срца поздрављам овај веома цењени научни скуп и желим Вам првенствено Божју помоћ и благослов како би ово племенито дело уродило добрим плодом.

*Митрополић Николај*

## СМОТРА ОМЛАДИНСКИХ УМЕЋА\*

Драга браћо и сестре,

Духовна академија коју вечерас приређујемо у овом Саборном храму у Сарајеву, изводи се у оквиру Великог – ускршњег поста.

Њен задатак је да се сви у мислима припремимо за Празник над празницима – Васкрс. Ово ће бити добар почетак. Идуће године ћемо ово проширити на још четири-пет храмова у Сарајеву и његовој околини.

Вечерас, са хорским композицијама наступиће хорови: Саборне цркве „Слога“, Музичке академије у Лукавици, као и хор богослова и студената из Фоче-Србиња.

Ова академија биће украшена и програмом деце основних школа у Касиндолу и из Соколца. Они ће показати шта знају, колико раде и уче.

Подсећам вас да је добротом Владе Републике Грчке овај Саборни храм споља у потпуности обновљен и порта уређена. Деца из Касиндола, која су уживала грчко гостопримство, отпеваће композиције и одрецитовати неколико песама на грчком језику.

Ово је прилика да и овог пута, и на овакав начин, најтоплије захвалимо Влади Републике Грчке, Грчкој цркви и народу за ово богоугодно дело, подарено нама православним Србима у Сарајеву.

Исто тако, и свима извођачима од срца и искрено захваљујем на договореном програму, а Бог ће помоћи да нам овакве духовне манифестације убудуће буду још лепше и садржајније.

Добро сте сви дошли, хвала вам и нека вас Божји благослов прати у животу. Срећно и радосно дочекали празник Христовог Васкрсења.

*Митрополић дабробосански Николај*

---

\* Реч на ошварењу великојосне духовне академије у Саборној цркви у Сарајеву 2005. г.



## НОШЕЊЕ ТЕРЕТА ЈЕДНИ ДРУГИХ\*

Господо капелани,

**Ж**елим да Вас поздравим добродошлицом у овом дому, који је увек на услузи свима који врше дело Божје, који Богу и људима служе својим животом и позивом.

Ви сте овде, на послу Божје речи и сарадње, послани од својих Цркава и верских заједница. Као јаки, Ви слабости слабих носите у врлинама (ср. Гал 6,2), не угађајући себи него Божјим чедима у добру ради њиховог духовног напретка. Писао је свети Апостол Павле: „Молимо Вас, браћо, саветујте неуредне, тешите малодушне, подржавајте слабе (у вери), будите великодушни према свима, гледајте да нико од поверених вам не враћа коме зло за зло, него свагда идите за добром и међу собом и међу свима“ (1 Сол. 5,14-15).

Упорно проповедајте реч Божју. Упорно тешите са сваком стрпљивошћу и поуком, да не бисте били учитељи слабог пастирствовања. Уздајте се у Бога и тиме стичите способност за пастирски рад од Њега, а ради задобијања венца правде од Бога за Ваш добар подвиг.

Свештеницима се често догађа да виде и осете горки човечији јад, али да ложницу туге и јада претварају у ложницу радости, „јер је сваком човеку, који је чедо Божје, страшно пасти у руке Бога живог“, вели Апостол (Јев 10,31).

Нека они који су нам поверени осете сладост Божју, тј. почасти и венце небеске, које је припремио Бог онима који Га љубе.

Са тим мислима и жељама срдечно Вас све поздрављамо и захваљујемо што сте нас посетили и ових неколико, од срца, упућених речи саслушали. Добро дошли! Бог Вас све као своје сараднике обогатио благодатним даровима, како бисте још успешније вршили своју пастирску службу у славу Божју.

*Митрополић Николај*

---

\* Реч на њријему капелана њри међународној војсци (СФОР) у БиХ, у Сарајеву 2005. г.



## О ДОБРИМ ДОМОУПРАВИТЕЉИМА (ПРИСТАВИМА)\*

Поштована господо саветници и браћо свештеници,  
**П**рође нам и буџетска 2004 г. у проблемима и у бризи како да их савладамо. Сви смо се трудили, првенствено са љубављу према својој светој Цркви, а тиме и према своме српском народу.

Прошло је дванаест година како сам на челу ове древне светосавске Епархије, па са великом захвалношћу сећам се свих помагача, и нека би свима на најбољи начин богато узвратио Бог својим даровима...

Хоћу да поменем обележавање 200 година Првог српског устанка. Велики је добитак за ову Епархију и за народ српски у Републици Српској, и музеј који смо изградили, експонати који су изложени. Поред поменутог музеја је и *Музеј митрополићиа дабробосанских*, почев од митрополита Саве Косановића па до данас, као и *галерија радова уметничке колоније* која ради сваке године у Добруну, односно у Вишеграду. То је, са *Карађорђевићим сѿомеником* на каменој стени изнад манастира, несумњиво велико богатство стечено у овој години. Ту је и *мост* који су подигли г. Слободан и гђа Мира Павловић, као и водовод и трафостаница са трофазном струјом за манастир. Молимо се Богу да се и остали планови остваре, па да будемо још богатији и радоснији, а реч је и о ускотрачној прузи која се ради до Вишеграда.

Уз све ово, дозволите ми да поменем још већи добитак, а он је у томе што је наша света Црква из ове Епархије, на Наш предлог, *канонизовала 29 великих сѿрадалника за веру Христѿову*. То су наши нови молитвеници за све нас пред престолом Свевишњега.

Митрополић Николај

---

\* Слово на оѿварању Епархијског саветѿа Митрополије дабробосанске у манастиру Добруну 2005. г.





## НАШ ЖИВОТ – ВЕЧИТО БОГОСЛУЖЕЊЕ\*

Најпре ми дозволите да искрено и од срца захвалим свим средствима информисања на њиховој ревности – што су са великом љубављу пропратили прославу великог муслиманског празника Бајрама, јеврејског празника Ханука, као и Божића кога прославља цео западни свет, са браћом римокатолицима, а и један део православних. Ми православни Срби прослављамо Божић 7. јануара сваке године. Ово су празници када сви верујући размишљају о миру и уподобљавају се миру и доброј вољи међу људима.

Божић је празник који собом доноси велику *радосић*, јер се испунише сва старозаветна обећања и наговештења о Његовом доласку у овај свет, кад је Он примио и понео све особине човека. Он је нови Адам, онакав какав је био праотац Адам пре пада у грех. Он је и без греха, и као такав битисао је међу људима на земљи. Он је сишао из свог небеског уточишта да нас спасе, јер је видео да смо у опасности.

Дошавши у место свог порекла, Света породица није имала где да се смести, него то учинише у пећини где су пастири остављали своја стада да их заштите од великих врућина и јаких зима. Пао је с неба знак светлости – први од изгнања Адамовог – семе женино. Простије речено, поштовани читаоци и слушаоци, дошао је Син Божји да објави људима оно што од греха нису могли видети сами, тј. да су сви људи – синови и кћери небеског Оца, и да им приличи живети једино као створовима божанског порекла и крвне везе, да им живот буде једно непрестано богослужење и прослављање Бога.

Отуда ово рођење није било случајност у витлејемској пећини. Нема данас у Витлејему ни једне куће из тог времена, до једино ова пећина која је постала велико светилиште хришћанског света, па и шире. Само пре неколико година када је хришћански

---

\* Саопштење за медије о Божићу 2005. г.

свет обележио 2000. годишњицу од Христовог рођења, ту су се Богомладенцу Христу поклонили многи људи разних звања, положаја, занимања и култура.

Богомладенцу Христу порекло је љубав, живот је Његов љубав, наука је Његова љубав. То је огањ који би се у срцима људи упепелио да га Он не распирује. Без љубави је живот грешан и безначајан, рекао је Он. У божанској љубави је смисао нашег бића, нашег постојања, наше боголике личности. Све су Његове заповести љубав. Ако будемо љубили Бога и један другога, испунићемо цео Закон Његов и стећи ћемо право на звање синова Божјих.

Нажалост, наше време представља умногоне одступање од ове Божје истине, од Божје љубави, па се догађају оволики немири, ратови, убијања, па чак и рођене деце. То је одсуство Божје љубави, а онај ко нема љубави према Богу, нема љубави ни према ближњем, па ни према најрођенијем.

Ово је разлог што се сви верујући, сви политичари, сви родитељи, сви просветни радници, сви послодавци, сва средства информисања и други посленици, врло озбиљно осврћу на морал који је у нашем времену у великој кризи. Знање не спасава нити уноси мир у сопствену душу, нити доноси мир на општем плану о чему се тако много говори. Време је да се у наш програм живота, појединачни и општи, унесе она анђелска песма која је објавила Христово Рођење: „Слава на висини Богу, а на земљи мир, међу људима добра воља“ (Лк 2,14). То је био програм и безгрешног Богочовека док је обитавао међу људима.

Са овим мислима, дозволите ми да свима који прослављају Божић по старом календару, као и свима слушаоцима, честитам овај сверадосни празник Христовог Рођења. Да у душама свих људи у Босни и Херцеговини и у целом свету заблиста мир Неба, који нам је Господ Христос тако изобилно показао и подарио својим боравком међу нама, онда и данас.

Исто тако, да свима искрено пожелим од Бога благословену Нову 2005. годину Господњу, да у њој доживимо више мира и добре воље међу људима. Да престану све трзавице, да се врате они који се до сада нису вратили својим домовима, да буде што мање убистава и самоубистава, јер се и на један и на други начин штети свом сопственом спасењу, а исто тако и спасењу других. Да се међу нашим политичарима покаже изобиље добре воље за

заједнички живот. Ако тако будемо чинили, биће изобиље разлога да и ови људи који су нам дошли из света са добрим намерама, могу вратити се својим кућама и у своје земље.

*Христос се роди и Ваисџину се роди!*

И срећна вам и од Бога благословена Нова 2005. година.

*Миџројолиџ дабробосански Николај*



## ИСТИНСКА СЛОБОДА\*

**Б**и млади људи, окупљени у ово духовно заједничарство, имаћете у животу велике задатке на плану слободе, и у објашњавању какав је то Божји дар слобода. Налазимо се сви у једном узбурканом времену у коме се Цркве и верске заједнице враћају у предконстантиновску епоху. Треба знати: свет више није пагански, он је дубоко безбожан. Он слуша друга јеванђеља, чита друге несвете књиге и други му пророци говоре. Динамичке силе улазе у игру и покушавају да остваре један нови свет, са другим доминантама неспојивим са Богом даном етиком.

*Слобода* је основна тајна живота дата од Бога. Верујући људи знају о прошлости из историје – да није постојала разлика послушности вољи Божјој од послушности вољи човечјој. Савремена криза не огледа се само у тражењу усклађених међусобних односа. Она задире дубоко више и обара се на законито право Цркве не би ли оправдала свој ауторитет. Апостол Павле и данас не престаје опомињати да се чува хришћанска слобода, да се не гаси и да се не жалости Дух Свети слепом послушношћу.

На жалост, у великој мери световни човек доживљава Бога као непријатеља слободе. По хегеловско-марксистичкој дијалектици, то је однос „господара и роба“; за Фројда је то симбол „садистичког Оца“. Да даље не наводимо друга имена мислилаца који су претече и данашњих појава. Савремена мисао о свемоћи и свезнању Бога своди се и на марионетско позориште. Закључује се, код њих: ако је једино Бог слободан, једино на њега пада кривица за постојање зла. „Ако Бог постоји, значи ја нисам слободан; пошто сам ја слободан, значи Бог не постоји“, тако гласи атеистички силогизам из уста анархисте Бакуњина и Жан Пол Сартра.

Да оставимо настрану напред речено, него да кажемо: Јеванђеље тражи „правду“ у међуљудским односима и у стварању

---

\* *Посланица упућена младима 2007. г.*

људске заједнице. Тражи укидање глади и вапијуће неправде у трећем свету и, с друге стране, буржоаске саможивости. Није реч о одмеравању или ограничавању комфора, него о томе да човечанство буде отворено за Божје присуство, за чудо Његовог Оваплоћења, чији циљ није просто „срећан човек“, него „блажен човек“ који је сазревао на сунцу самих блаженстава.

Разумна вера је чин одраслог човека, а не детета. Црква настаје другим рођењем од Духа, а не првим рођењем од човека. Ово поменуемо првенствено ради вас, драги слушаоци, јер пред вама је живот, као и живот црква и верских заједница. У овом времену треба рећи да постоји опасност да их недуховни чланови црква и верских заједница поведу за „недуховном теологијом“ и потопа у религиозном инфантилизму.

Треба знати: никаква социјална правда и друштвена реформа не може имати апсолутну вредност сама по себи. Оне налазе своје оправдање једино у Христу Богу, кроз кога сведоче о љубави Оца. Друштвене реформе су предодређене да још овде на земљи нађу своју вечну димензију. Божје *данас* јавља се у човековом *данас* једино у тренутку када човек превазилази себе у чежњи ка „сасвим Другачијем Богу“. Међутим, широм крилатице „Бог је умро“ отвара се пут насиљу, које жели да сроза љубав Божју на људска мерила, проглашавајући да је она доступна кроз политику и посредством ближњега.

Насупрот овој заблуди, треба рећи, са светим Оцима, да љубав као „Света тајна братства“ значи примити другога кроз Христа. У Христу и са Христом присутним у мојој души, једино Он омогућава да један у другоме препознамо брата. Теологијама насиља недостаје јеванђелски корен. Оне превиђају чињеницу да нас Христос позива на савладавање страсти са којима смо у сукобу.

Бог је, вели свети Максим, постао просјак због своје просјачке снисходљивости према нама, страдајући до краја векова заједно са сваким страдалником на свету. „Бог нам је приснији него што смо ми сами себи“, говорио је блажени Августин, јер је бескрајно изнад свега, изнад онога што можемо замислити о Њему. Он је истина која зрачи љубављу. Али и то је очигледност која се не може ни показати ни доказати, него само примити вером и својом слободом, као што је учинио и свети апостол Тома изјавом: „Господ мој и Бог мој“ (Јн 20,28).

Да закључимо ових неколико мисли о слободи, коју ви схватате као изузетан дар Божји подарен човеку приликом његовог стварања, док је ђаво увек тврдио и данас уверава свет да је слобода дата човеку највећа Божја погрешка.

Епиктет је рекао: „Нико није слободан до онога ко собом влада“. И још да поменемо светог владика охридског и жичког Николаја који о слободи каже: „Слобода је дар Божји“. Она је нераздвојива је од Часног Крста. Ко се огреши о Часни Крст, огрешио се о слободу. Слобода је светиња. Отуда и назив Света Слобода. Слобода се даје људима као чисто платно; када је људи упрљају, морају је прати сузама и крвљу. Или чиста слобода или никаква. Или Златна Слобода, од Часнога Крста, или никаква.

*Митрополић дабробосански Николај*





## ИМА ЛИ РАЗЛИКЕ У ПРОСЛАВЉАЊУ БОЖИЋА КОД ПРАВОСЛАВНИХ И РИМОКАТОЛИКА?

**И**ма их, али нису тако велике. Као и ми, тако и римокатолици негују своје обичаје о Бадњем дану и самом Празнику. И код њих има много обичаја који красе предпразничне и празничне дане. Богослужења у светим храмовима су многа, а чини ми се да је поноћка врло посећена, као и миса на сам дан Божића. Међутим, није ретко питање: има ли разлике између српског бадњака и божићне јелке? Српски бадњак и божићна јелка имају исти значај. Обоје нас подсећају на Исуса Христа као светлост и топлоту, тј. светлост истине и топлину љубави.

Увек зелена јелка симболише Христа вечно младог који никада не стари. Увек је исти, јуче, данас и у вечности. Али храстово дрво има много дубљи значај: Као што младо и тврдо храстово дрво стављено на ватру обасјава и греје оне који стоје наоколо певајући: „Рождество Твоје...“, тако исто Богомладенац Исус Христос сагорева у огњу своје љубави за нас. Он је и умро за нас да би нас спасао од смрти и сатане.

То је врло дубок смисао бадњака. Да ли сви православни народи имају храстов бадњак, упитаће неко? Не, не сви. Неки су прихватили западни обичај – јелку, уместо храстовог бадњака. Ми Срби држимо наш храстов бадњак као симбол наше дубоке вере да се Христос жртвовао за нас и васкрсао из мртвих, да би нас учинио срећним и да би нам подарио силу да га следујемо у овом кратком земном животу.

И да одговорим на питање, зашто и ми Срби не употребљавамо јелку? Јелка је мекано дрво, а бадњак је од јаког храстовог дрвета. Тврдо и јако дрво понајбоље симболише Христа. Много се употребљава у грађевинарству, јер је најиздржљивије. Због

тога Срби радо воле да оно симболише Христа као најиздржљивије и најкорисније дрво међу свим дрвећем које је Бог створио.

### **Које значење имају Бадњи дан и Бадњац?**

Бадњак је почетни и први обичај у венцу божићних обичаја. Са свечаним уношењем младог храстовог дрвета у кућу отпочиње код Срба светковина Божића.

Храстово дрво је дрво што даје најјачу топлоту. Бадњак се премазује медом, прелива вином и посипа житом после засецања крста на њему и налагања на ватру. Бадњак је дрво сласти, дрво здравља, и снаге и младости, дрво живота и љубави. Мала граница бадњака чува се целе године у кући.

Да ли постоји дрво среће у животу? Је ли бадњак управо то дрво или само символ и слика тога дрвета? Он је само символ и слика. Стварно дрво среће јесте Онај који се родио у овај сверадосни дан. Уношење бадњака у кућу означава улазак Христов у овај свет, улазак Христов у наше домове, у наше душе. Ово је славан обичај и красна слика! Бадњак представља Христа. Као младо и снажно дрво, Цар љубави дао се посећи да мирисом своје вечне младости подмлади свет, и огњем своје љубави загреје залеђено човечанство. Дошао је да пламеном својих божанских откривења осветли и огреје невесели свет. Да варницама својих речи попали лажне идоле овога света. Да крвљу Својом као слатким соком заслади горке воде живота човечјег.

Уневши бадњаке у кућу, јесмо ли унели Богомладенца у кућу своју и у душу своју?

Слика је слика, а стварност је стварност. Бадњак је слика Христа, Дрвета Живота као стварности, историјске личности Христа. Бадњак је слика дрвета среће, и као слика служи нам за напомену и опомену да унесемо у своје домове и у своје душе стварно Дрво среће – Христа.

### **Када је установљено празновање Божића у хришћанском свету?**

Празновање је почело врло рано. Дошао нам је скоро две хиљадита Христов рођендан. Сви православни верници, почевши

од оне прве православне општине у Јерусалиму, овај Празник су одмах осећали као празник сладости. Порука овог Божића, као и свих до сада, гласи: Стави, човече, слатко Дрво живота у горку воду твога живота да би постала слатка и из ње ишчезла горчина. Учини то онако као што си ставио бадњак у огањ, да би увећаним сјајем, пламеном и топлотом засијао и угрејао се са витлејемским Богомладенцем.

Ово је благи дан, родоначалник свима осталим благим данима, празницима. О тачном датуму установљења овог Празника није могуће прецизно рећи, и најтачнији је одговор ако кажемо: Празновање Божића установио је сам народ веома рано у другој половини првога века.

### **Колико је прослављање Божића сачувано у народним обичајима, а колико у Цркви?**

Ово је помало чудно питање. Све оно што је данас сачувано, било у Цркви било у народу, освештано је и Празником постало узвишено. Сва прослављања везана за црквени календар потичу из Цркве; на првом месту су света богослужења, која о великим празницима имају своја предпразнична, празнична и попразнична светковања. Једном речју, прослављање, на пример, Божића почиње још од Ваведења, јер у црквеним песмама се већ од тада наговештава Христово рођење на земљи, а и по празнику Рождества празновање траје све до 13. јануара.

На самом почетку овог разговора рекли смо да су народни обичаји најлепши исплетени венац витлејемском Богомладенцу, да су почели уношењем бадњака у кућу, певањем божићнег тропара, налагањем бадњака, засецањем крста на њему, помазивањем бадњака медом, преливањем (унакрсно) вином и посипањем житом. И сам дан Празника окићен је многим обичајима почевши са оним да се врло рано иде на бунар или извор по свежу воду и уношењем бадњака у кућу са јабуком у води, мешањем чеснице, њеним шарама, полагањем металног новчића у чесницу, обедавањем на слами почевши од Бадње вечери, као и кушањем углавном свих јела која се спремају у току године, певањем божићних песама, ломљењем чеснице, недизањем хране са трпезе, нечишћењем сламе до трећег дана Божића, док у неким крајевима свештеник обавезно долази да благослови домаћину трпезу.

Овде нарочито треба поменути спремање за одлазак у цркву на свето богослужење. Ко је читао Јанка Веселиновића и његову приповетку како мајка спрема синчића за одлазак у цркву? Оца нема, он је мушка глава. Мајка му облачи најлепше оделце које има, а повратак из цркве је још дирљивији. Све су то народни венци, сакрализоване кићењем Богомладенца сваког Божића. Ту се нарочито осећа она народна: „Вера и морал се уче на огњишту“. Уз то желим поменути да је божићно славље увек праћено пуцањем прангија или из ватреног оружја.

### **Какву симболику има полагајник и ко је он?**

То је први, најдражи и једини гост који тога дана долази у кућу домаћина. Њега с радошћу очекују и труде се да им годинама буде исти полагајник, јер верују да им доноси мир, срећу и свако добро у кућу. У кући је све спремно и намештено. Обично деца мотре када ће полагајник наићи, да би га одрасли на капији дочекали, поздравили и честитали му Празник. Он би исто тако одговорио и са свима улазио у кућу.

Ватра је већ давно наложена. Негде полагајника загрну врећом или биљцем (губером), а он би изрицао отприлике овакав благослов: „колико варница, толико среће, здравља, бирићета, љубави и мира дај дому овоме, пуне амбаре житом, пуне кошеве кукурузом, пуне штале говедима, торове овцама... пуну авлију, подрум вина и сваког бирићета, Боже, дај дому овоме и обрадуј дом овај и, изнад свега, сачувај дом овај.“ Док би он бадњаком царао по ватри на сваки благослов домаћи би одговарали: Боже дај.

Када се заврши благослов, помолио би се, и сви би седали за трпезу која је већ унапред постављена. Полагајник би понегде упалио свећу пре молитве, домаћин окадио кућу. Неко од укућана прочитао би Оченаш, и када буде све готово, полагајник седе на мало узвишеније место, а сви остали нешто ниже. Прво се преломи чесница, а затим почиње обед који траје доста дуго. И ту полагајник изриче благослов, а домаћица служи да би на крају дала одговор на благослов: „Боже дај, и теби, дете, да ти Господ подари дуг живот, добро здравље, напредак где год ишао и започињао.“ Предвече, јер се верује да се полагајник враћа ку-

ћи по видељу, домаћица и остали у кући даривали би полагајника, испратили га до капије и мотрили све дотле док га виде.

И ово је један од драгуља у божићном венцу обичаја. Народ верује да у лицу полагајника сам Господ улази у кућу. Пошто је то тако, за полагајника бирају најчеститијег младића, који од свих у месту има добро сведочанство, добру оцену.

### **Неки православни народи прослављају Божић када и римокатолици и други народи. Због чега?**

Бићу врло кратак у одговору. Ми православни Срби се држимо јулијанског календара – старог, а други се држе, као и римокатолици и други западни народи, грегоријанског календара. Међу православним народима који су примили грегоријански календар има оних који се и даље држе јулијанског календара. То је само када је у питању празновање Божића, а што се тиче Васкрса, сви православни прослављају га заједно, истог датума.



## НЕСЕБИЧНО ДЕЛО – УЗДАРЈЕ БОГУ\*

Ево још једног кутка, на висини изнад манастира Добруна, који вечерас осветисмо. У њему су изложене ствари које су се некада употребљавале, и то од давнина, а данас више нису у употреби. Ово је један мали објекат, али садржан и поучан за оне који долазе после нас старијих.

Манастир Добрун има мноштво поучних садржаја, па нека се и овај кутак њима придружи. Треба се трудити и ревновати, а то је овде присутно, и надамо се – биће све присутније. Овде се труде за светињу Божју, и сви који се труде, полагају на Господа бригу, и Он им помаже. Дакле, с пуним поверењем у Господа свога, овде се врши задати посао не бринући о свему ономе шта ће после овога доћи. То је хришћански поглед на будуће обавезе, јер смо ми само помагачи Божји у будућем стваралаштву. Ако је икоме обећана крајња победа, после многих недаћа, обећана је Цркви, јер је Господ рекао: „И врата адова неће је надвладати“ (Мт 16,18).

Уверени смо да је манастир Добрун место одмора и препорода духовног, па ће овај манастирски кутак имати ту исту улогу, тако потребну у овом времену када су људи умногоме духовно празни. Због свега тога топло захваљујем Љубинку Видаковићу, професору Богословије, који поклони овај објекат братству манастира Добруна, Аци Савићу и свима осталим који су ово све припремили за освећење. Радујемо се сви и овом напретку у овој древној немањићкој светињи, која се занавља својим најлепшим цветовима. Поздрављајући Вас све добродошлицом, желимо Вам од Бога напредак и у свему ономе што ћете на културном и верском плану овде чинити и учинити.

*Митрополић Николај*

---

\* Реч на освећењу њоклон-зграда у Добруну.





## Садржај

ПРЕДГОВОР .....	3
<b>О ПОРОДИЧНОМ ВАСПИТАЊУ</b>	
Предавање на семинару у Богословији у Крки, 19. 11. 1980. г. ....	5
<b>О ПРИПРЕМИ ЗА 600-ГОДИШЊИЦУ ВИДОВДАНА</b>	
Слово на Видовданској прослави на Далматинском Косову 1988. г. ....	13
<b>О СТИЦАЊУ ДУХОВНОГ БЛАГА</b>	
На призиву Светог Духа у Богословији Света Три Јерарха у манастиру Крки 1983. г. ....	15
<b>ПРОПОВЕДАЈ У ВРЕМЕ И У НЕВРЕМЕ</b>	
Уводна реч Епископа далматинског на семинару одржаном у манастиру Крки 14. и 15. јуна 1984. г. ....	19
<b>МЛАДИ СУ ГРАДИТЕЉИ СВОЈЕ БУДУЋНОСТИ</b>	
Порука младима о Новој години, 1985. г. ....	21
Добре жеље помажу будућност .....	21
Једностраност сужава духовне видике .....	22
Подмладак је свему будућност .....	22
Без правилне примене земаљска благостања не граде испуњену личност .....	23
Где наћи право решење .....	25
<b>О ЗАШТИТИ СВЕТИЛИШТА</b>	
Реч на освећењу обновљеног храма Св. Луке у Котору 27. јула 1985. г. ....	27
<b>НЕПРЕСТАНО ПАСТИРСКО СТАРАЊЕ</b>	
Предавање одржано на семинару свештенства Даламатинске епархије 1987. г. ....	29
<b>ИЗ ВЕРЕ ПРОИСТИЧУ И ГРАЂАНСКЕ ДУЖНОСТИ</b>	
Реч на отварању заседања Скупштине Републике Српске .....	33

<b>ОБНОВИМО МАНАСТИР ВОЗУЋУ</b>	
Посета и Архијерејска литургија у манастиру Возући....	35
<b>САМОИЗГРАЂИВАЊЕ – СТАЛНИ СВЕШТЕНИКОВ ЗАДАТАК</b>	
Уводно предавање на семинару за свештенство Далматинске епархије 1989. г.....	39
<b>БЛАГОТВОРНИ МИР БОЖИЋА</b>	
О Божићу 1990. године.....	45
<b>ВАСКРС – ПРАЗНИК РАДОСТИ</b>	
Васкршња порука, Шибеник 1990. г. ....	47
<b>О НОШЕЊУ БРЕМЕНА ЈЕДНИ ДРУГИХ</b>	
Поздравна реч новохиротонисаном Епископу топличком Митрофану, 12. јула 1991. г.....	49
<b>О КОСОВСКОЈ ФИЛОСОФИЈИ ЖИВОТА</b>	
Видовданска порука 1996. године.....	51
<b>О НАШОЈ МАЛЕНКОСТИ ПРЕД БОГОМ</b>	
Порука у Недељу Православља 1997. г. ....	55
<b>ХИЛАНДАР – НАДАХНУЋЕ УМЕТНИКА</b>	
Слово на отварању изложбе поводом 800-годишњице манастира Хиландара (1198 – 1998).....	57
<b>У НАШЕМ ЗАЈЕДНИЧКОМ ГОСПОДУ</b>	
Проповед на молитви за јединство хришћана у Сарајеву 1998. г.....	61
<b>СТОЛЕТНИ ХОД ХРИСТОВИМ ПУТЕМ</b>	
Уводна реч на Свечаној академији поводом 780-годишњице Српске цркве у Лукавици 2. 5. 1999. г.....	63
<b>УЗОРИТА САМОПОЖРТВОВАНОСТ ЛЕКАРСКА</b>	
Слово одржано при уручењу Ордена Светог Саве болницама и лекарима у Републици Српској. ....	67
<b>ТРАЈАН МИР ЈЕ НЕПАТВОРАН</b>	
Слово поводом примања Плакете признања СО Соколац.....	69

**УЗВИШЕНИ ЛЕКАРСКИ ПОЗИВ**

Слово произнето у Клиничком центру поводом лечења  
проте Јеремије и сина Александра Старовлаха..... 71

**ЉУДИ – САРАДНИЦИ БОЖЈИ**

Слово произнето на призиву Светога Духа  
на Духовној академији у Србињу 1999. г. .... 73

**ИЗГРАДЊА МИРА – ЗАЈЕДНИЧКО ДЕЛО**

Поздравна реч на конгресу  
Светске конференције религија за мир  
одржаном у Аману - Јордан, новембар 1999. г. .... 77

**НА БЛАГОДАРЕЊУ ПРОШЛОМ И  
ДОЧЕКУ НОВОГ ЛЕТА ГОСПОДЊЕГ 1996.**

Слово изговорено у цркви  
Св. пророка Илије у Сокоцу..... 79

**НЕСХВАЋЕНО КОСОВО**

Поздравна реч Епископа далматинског  
на Видовданској академији код Лазарице  
на Далматинском Косову..... 81

**ДЕЛО ЗАЈЕДНИЧКЕ РАДОСТИ**

Реч на отварању џамије у Козаруши. .... 83

**МУЗИЧКИ ПОСЛЕНИЦИ ДИЧНИХ ПРЕТХОДНИКА**

Поздравни говор на Крсној слави  
Музичке академије, на Малу Госпојину 2000. г..... 85

**ОГРОМНА ОДГОВОРНОСТ ВЕРОУЧИТЕЉА ДАНАС**

Реч митрополита Николаја вероучитељима  
на семинару одржаном 29. јула 2001. г.  
у Духовној академији у Србињу..... 89

**ДИЈАЛОГОМ У ЉУБАВИ ДО РАЗУМЕВАЊА**

Поздравни говор на отварању конференције  
под називом „Хришћани и муслимани у Европи:  
одговорност и религијски ангажман у  
плуралистичком друштву“  
у Врхбосанској католичкој теологији  
у Сарајеву, 12. септембра 2001. г. .... 93

<b>ГРАДУ САРАЈЕВУ ОПЕТ НА ДАР</b>	
Говор поводом отварања Музеја Старе српске православне цркве у Сарајеву, 20. децембра 2001. г.....	95
<b>ПРОСВЕТА НАША НАСУШНА</b>	
На прослави 100-годишњице рада Српског културно- просвјетног друштва „Просвјета“ (1902 - 2002). ....	97
<b>КОШНИЦА БЛАГОДАТИ</b>	
Говор у Цетињској богословији на школску славу, на Светог Петра Цетињског 2002. г. ....	101
<b>САРАЈЕВСКА БОГОСЛОВИЈА – БОГАТА ПРОШЛОСТ</b>	
Реч на представљању монографије Предрага Пузовића о 120-годишњици Сарајевске богословије.....	103
<b>СВЕЧОВЕЧНОСТ, ВАСПИТАЊЕ И МИР У СВЕТУ</b>	
Реч младима. ....	105
<b>ВЕРА И МЛАДИ</b>	
Порука младима.....	107
<b>ВЕРА У БОГА - УСЛОВ ДУХОВНОГ УЗРАСТАЊА</b>	
Слово на призиву Светога Духа у Богословији у Фочи (Србињу) 2003. г. ....	109
<b>О СВЕШТЕНИЧКОЈ СЛУЖБИ</b>	
Слово на исповести свештенства, Добрун 2003. г.....	111
<b>ГОСПОД – ПРОМИСЛИТЕЉ</b>	
Проповед на Литургији у Саборној цркви у Сарајеву 2003. г. поводом 30-годишњице архијерејске службе.....	115
<b>ЧВРСТО У РУЦИ БОЖЈОЈ</b>	
Слово на устоличењу у Сарајеву 16. септембра 2003. г...	119
<b>ГОСПОД ЈЕ ТВРЂАВА МОЈА</b>	
Говор на пријему у Митрополији после устоличења у Сарајеву. ....	121

<b>ГОСПОД ХРИСТОС – ПОДРШКА АРХИЈЕРЕЈУ</b>	
Беседа на ручку поводом 30-годишњице архијерејске службе и устоличења у Сарајеву 16. септембра 2003. г. у хотелу „Караван“ на Соколцу. ....	123
<b>ИНТЕРВЈУ ПОВОДОМ УСТОЛИЧЕЊА</b>	
Радио интервју емитован 5. јануара 2004. г. ....	125
<b>ХОДИТИ У БУДУЋНОСТ ОДВАЖНО</b>	
Поздравна реч на пријему у Сарајеву 2003. г. поводом 30-годишњице архијерејске службе. ....	131
<b>„ПОЈТЕ БОГУ НАШЕМУ...“</b>	
Поздрав на отварању концерта Камерног хора Саборне цркве у Сарајеву 2004. г. ....	133
<b>ПОНОСНИ НА СВОЈЕ ДИВ-ПРЕТКЕ</b>	
Говор на симпозиону у Вишеграду о 200-годишњици Првог српског устанка 2004. г. ....	135
<b>МАТЕРИЈАЛНО У СЛУЖБИ ДУХОВНОГ</b>	
Реч на пленуму Епархијског савета у Сокоцу 2004. г. ....	139
<b>УСПЕХ СТУДЕНАТА – НАЈВЕЋА НАГРАДА</b>	
Слово на слави Музичке академије у Сарајеву 2004. г. ...	141
<b>ПРВИ СРПСКИ УСТАНАК – ИСТОРИЈСКО ДЕЛО</b>	
Беседа митрополита Николаја на ручку у манастиру Добруну 2004. г. ....	143
<b>ДУХОВНИ ПРЕПОРОД ДРЖАВЕ</b>	
Европска конференција државника и религијских поглавара у Солуну 2004. године. ....	145
<b>ДУГ ЗАСЛУЖНИМ РАТНИЦИМА</b>	
Поздравно слово поводом подизања Музеја Првог српског устанка у Добруну 2004. г. ....	149
<b>ПАМТИМО ВАША ДЕЛА</b>	
Поздрав делегацији Московске патријаршије у Сарајеву 2004. г. ....	151

<b>СТРАДАЊА ПРОЧИШЋУЈУ ПРАВОГ ВЕРНИКА</b>	
Поздрав руској високој делегацији на Сокоцу 2004. г. ....	153
<b>МЕЂУСОБНО ПРАШТАЊЕ – ТЕМЕЉ САЖИВОТА</b>	
Заједничка божићна порука епископа и бискупа у Босни и Херцеговини, Божић 2004. г. ....	155
<b>РЕЧ МИР НАМ ЈЕ НА УСНАМА И У СРЦУ</b>	
Реч у Међурелигијском вијећу у Сарајеву на пријему у част г. Вилијамса Вендлија, генералног секретара Светске конференције религија за мир (Њујорк), и сарадника.....	159
<b>ТАКАВ НАМ АРХИЈЕРЕЈ ПОДОБАЈЕТ</b>	
Поздравни говор на банкету поводом хиротоније епископа Максима (Васиљевића) за викарног епископа хумског, Соколац, 18. јула 2005. г. ....	161
<b>ПОЗДРАВ НА БОЖИЋНОМ ПРИЈЕМУ 2004.</b>	
Традиционални божићни пријем за верске, политичке и културне посленике у Митрополији у Сарајеву 2005. г. ....	163
<b>РЕЛИГИЈА – ПУТОКАЗ У ДУХОВНУ РЕВОЛУЦИЈУ</b>	
Поздравни говор на сусрету хришћанских и муслиманских теолога, Сарајево 15-18. маја 2005. г.....	165
<b>„ГРАЂЕЊЕ МОСТОВА“ – НЕОПХОДНОСТ</b>	
Поздравна реч учесницима хришћанско-муслиманског дијалога (Сарајево 15-18. мај 2005.) на пријему у Музеју Старе цркве. ....	167
<b>У ДУХУ МИРА, ЛЈУБАВИ И ПРАШТАЊА</b>	
Реч на пријему у Митрополији у Сарајеву у част међурелигијске конференције.....	169
<b>НА ДЕЛУ ИЗГРАДЊЕ ДРУШТВА И ДУШЕ</b>	
Поздравно слово у Међурелигијском вијећу у Сарајеву поводом посете председника Вијећа министара. ....	171

**ПРИЗНАЊЕ ЛЕКАРСКОЈ САМОПОЖРТВОВАНОСТИ**

Слово у похвалу здравственим установама  
у Епархији дабробосанској. .... 173

**МАНАСТИР ДОБРУН У ИСТОРИЈИ И ДАНАС**

– Павловићи - нови ктитори –  
Поздравни говор на Симпозиону у Добруну  
посвећеном ктиторству породице Павловић. .... 175

**СМОТРА ОМЛАДИНСКИХ УМЕЋА**

Реч на отварању великопосне духовне академије  
у Саборној цркви у Сарајеву 2005. г. .... 179

**НОШЕЊЕ ТЕРЕТА ЈЕДНИ ДРУГИХ**

Реч на пријему капелана при међународној војсци  
(СФОР) у БиХ, у Сарајеву 2005. г. .... 181

**О ДОБРИМ ДОМОУПРАВИТЕЉИМА (ПРИСТАВИМА)**

Слово на отварању Епархијског савета Митрополије  
дабробосанске у манастиру Добруну 2005. г. .... 183

**НАШ ЖИВОТ – ВЕЧИТО БОГОСЛУЖЕЊЕ**

Саопштење за медије о Божићу 2005. г. .... 185

**ИСТИНСКА СЛОБОДА**

Посланица упућена младима 2007. г. .... 189

**ИМА ЛИ РАЗЛИКЕ У ПРОСЛАВЉАЊУ БОЖИЋА  
КОД ПРАВОСЛАВНИХ И РИМОКАТОЛИКА?**

Које значење имају Бадњи дан и Бадњаци? ..... 194

Када је установљено празновање Божића  
у хришћанском свету? ..... 194

Колико је прослављање Божића сачувано у  
народним обичајима, а колико у Цркви? ..... 195

Какву симболику има полагајник и ко је он? ..... 196

Неки православни народи прослављају Божић  
када и римокатолици и други народи. Због чега? ..... 197

**НЕСЕБИЧНО ДЕЛО – УЗДАРЈЕ БОГУ**

Реч на освећењу поклон-зграде у Добруну. .... 199

